

ISSN 2346-8416

აქცენტი

სამოსავლო ჟურნალი

გამოდის წელიწადში ორჯერ

2

დეკემბერი

თბილისი

2021

„არმატანი – შორით მოსულისაგან მოღებული
მის თემის ძღვენი“ (საბა).

ჟურნალი დაარსებულია 2016 წელს
მაგალი თოდუას
მიერ

რედაქტორი
მზია ბურჯანაძე

სწავლული მდივანი
ნანა ჯანაშია

დამკაბადონებელი
ნანა ყანდაშვილი

მომკაზმველი
ირაკლი უშვერიძე

არაბული ლიტერატურა

მურიდ ალ-ბარლუთი (1944-2021)

მურიდ ალ-ბარლუთი პალესტინის მთიან სოფელ დირ ლასანაში დაიბადა. 1967 წელს, კაიროს უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ, ის რამალაში ველარ დაბრუნდა. მხოლოდ 1997 წელს მისცეს მშობლიური ადგილების მონახულების უფლება, თუმცა საცხოვრებლად იქ მაინც ვერ გადავიდა.

2009 წელს ლონდონში მისი ერთ-ერთი კრებულის ინგლისური თარგმანის წარდგენისას¹ პოეტს ასეთი შეკითხვები დაუსვეს:

– პოეზია თითქოს თქვენი სახლია, არა?

– მე ოცდაათი წლის განმავლობაში სამ კონტინენტზე დაახლოებით ოცდათორმეტ სახლში / ბინაში ვცხოვრობდი. 1972 წლიდან (როცა ჩემი პირველი კრებული გამოქვეყნდა) ვცვლი პოეზიის ფორმებს, მუსიკას, რადგან თავადაც ვიცვლები. ფორმას დიდი მნიშვნელობა არა აქვს. მთავარია, არ გაამარტივო რეალობა, არ იყვირო, არ გამოხვიდე მონოდებებით, არ იყენებდე მხოლოდ შავ-თეთრ ფერებს. რეალობის გამარტივება არც ომში ვარგა, არც ბრძოლაში, არც პირად ურთიერთობებსა თუ სიყვარულში... პოეზია, რომელიც შთააგონებს, ინერება ჩუმად, ჩურჩულით, უხმაუროდ და მხოლოდ თავისუფალი ადამიანის მიერ...

– თქვენგან მეტ პოლიტიკურ აქტივობას არ მოითხოვენ?

– კი, უნდათ, რომ უფრო მეტბოლი ვიყო, თუმცა ვთვლი, რომ ნამდვილი წინააღმდეგობა პოეზიის სილამაზეა, რადგან ცუდი ლექსი, ანტიიმპერიალისტური და პატრიოტულიც კი, არაფრის მაქნისია.

– სილამაზე როგორ შემოიჭრა თქვენს განსაცდელეებით სავსე ცხოვრებაში?

– ჩემი გაჭირვება არაფერია სხვა პალესტინელთა დანაკარგთან შედარებით. მიუხედავად იმისა, რომ დაპატიმრებულიც ვიყავი, დეპორტირებულიც, სახლიც დავკარგე, სამშობლოც და ახლობლებიც, არასოდეს ვყოფილვარ სუსტი, არ მიგრძნია თავი მსხვერპლად. როდესაც შინაგანად გწამს შენი პოზიციის, შენი სიმართლის, თავს ვერ იგრძნობ მსხვერპლად. თუ გაქვს სიყვარული და შეგიძლია გვერდით მდგომის თვალეში ამოიკითხო აზრი; თუ ხარ პოზიტიურად განწყობილი და სიჩუმეც კი გესმის; როცა გიყვარს და შეგიძლია განიცადო, დაინახო; როცა ყურადღებიანი ხარ სხვების მიმართ, მაშინ ხედავ, რომ თავისთავად მოდის სიყვარული. ამის უნარი არ დაგვიკარგავს არც მინის დაკარგვის შემდეგ...

ალ-ბარლუთი ამანში გარდაიცვალა. ექიმების თქმით, პალატაში მყოფს ფურცელზე დაუნერია „ავალთ ამ მთაზე“ და იქვე, სარკეზე მიუმაგრებია. ეს არის ფრაზა ლექსიდან „ორი ბიჭი ადის მთაზე“, რომელიც შესულია 2002 წელს გამოსულ კრებულში „ბრონეულის ყვავილები“.

ორი ბიჭი ადის მთაზე

იტანჯე ცოტა,
იტანჯე ბევრი,
ავალთ ამ მთაზე!

გადაქანცულებს
გვეუფლება უიმედობა,
უთქმელი შიში, მეგობარო,

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=tyRhRPLHWA>

სასონარკვეთა...

მშიშრები არ ვართ,
არც გმირები,
არამედ ორი უბრალო ბიჭი,
უბრალოები
გლახი ქალის
მივინყებულნი შელოცვებივით...

მარტივები ვართ,
როგორც წყურვილი,
მწყემსების თვლელა...
მარტივები ვართ,
როგორც ისინი,
მინდვრებიდან
ან ვარამიდან
შინისაკენ რომ ბრუნდებიან.
მარტივები ვართ, უბრალოები...
და ნეტავ, ჩვენვე დაგვმსგავსებოდა
ჩვენი ამბავიც...

ეს მთა გზა არის დაბლობისაკენ,
დასახლებული ადგილისაკენ...

და ყველაფერი, რაც ამჟამად გსურს,
რაც გულით მინდა,
ახლა იწყება
ან მთავრდება..
უიმედობის მწვერვალი ხომ
თვით იმედია...

ინვალე ცოტა,
ინვალე ბევრი,
შენ დაიტანჯე,
რადგან იმედიც მტანჯველია,
როცა მის გარდა არარა რჩება.
ავალთ ამ მთაზე...

შენ და მე²

შენ ისეთი ლამაზი ხარ,
 როგორც თავისუფალი ქვეყანა,
 მე ისეთი დაღლილი ვარ,
 როგორც ოკუპირებული მიწა...
 ნაღვლიანი ხარ,
 ვით ბრძოლაში მიტოვებული,
 მე კი – ფხიზელი,
 როგორც ომი გარდაუვალი...
 სასურველი ხარ,
 ვით თავდასხმის უცებ შეწყვეტა,
 გულგამწყრალი ვარ –
 ნანგრევების ტყუილად მქექავი,
 შენ მამაცი ხარ,
 ვით ფრინველი გამონრთობილი,
 მე კი – ამაცი, მისი ჟინი გაუხედნავი...
 შენ აღსავსე ხარ მოლოდინით მოუთმენელით,
 როგორც მშობელი ავადმყოფისა,
 ხოლო მე – მშვიდი,
 მედდასავით შეურყეველი.
 მგრძნობიარე ხარ, როგორც ნვიმა გაზაფხულისა
 და როგორც ჟინჟვლა ალერსიანი –
 როგორ მჭირდები, რომ გავიზარდო!
 ჯიუტები ვართ,
 როგორც მკაცრი შურისძიება,
 მორჩილნი,
 როგორც შეწყალება და პატიება,
 შენ ძლიერი ხარ,
 ვით სვეტები ტრიბუნალისა,
 მე კი – ისეთი გაოცებული,
 როგორც ნაწყენი –
 უეცრად რალაც რომ წაართვეს მასხრად აგდებით.
 და ყოველ ჯერზე, როცა ვხვდებით
 და ვსაუბრობთ შეუჩერებლად,
 ჩვენ ვლაპარაკობთ,
 ვით სამყაროს ადვოკატები.

² ლექსი ეძღვნება პოეტის მეუღლეს, ცნობილ ეგვიპტელ რომანისტს – რადვა აშურს (1946-2014), რომელიც კაიროს აინ შამსის უნივერსიტეტის ინგლისური ლიტერატურის პროფესორი იყო. ქორწინებიდან ჩედმეტი წელი მათ ერთმანეთისგან განცალკევებით გაატარეს. ამ იძულებით გაყრასაც პოლიტიკური მიზეზები ჰქონდა.

პატიმარი

პატიმარმა უთხრა
 თანამესაკენს:
 როცა გამოვალ ამ ციხიდან,
 სახლს ავიშენებ
 დიდი აივნებით გარშემორტყმულს –
 ყველა კუთხიდან რომ შეაღწიოს იქ მზის სხივებმა,
 ფანჯრები იყოს განიერი
 და ახლო-ახლო,
 ძალიან ჭრელი ფარდაგები,
 რბილი, ფაფუკი სანოლები...
 სახლს ავიშენებ წიგნებით და მუსიკით სავსეს,
 ბევრი კალმით და რვეულებით,
 სტუმრებით, კეთილსურნელებით...
 დეტალური აღწერის თანახმად,
 სახლიდან გაქცევა შესაძლებელი იქნება!

პრობლემა არ მაქვს

ჩემს მდგომარეობას ვაკვირდები... პრობლემა არ მაქვს;
 მშვენივრად გამოვიყურები,
 გოგონებს თეთრი ლექსებით ვხიბლავ,
 კარგი სათვალე მიკეთია,
 ჩემი სხეულის ტემპერატურა ზუსტად ოცდაჩვიდმეცია,
 გახამებული პერანგი მმოსავს,
 ფეხსაცმელები არ მიჭერს,
 პრობლემა არ მაქვს.

საკმარისად თავისუფალი ვარ,
 ენა ჯერ არ დამიდუმებია,
 ჩემ წინააღმდეგ განაჩენი არავის გამოუტანია,
 სამსახურიდან არავის გავუგდივარ,
 უფლება მაქვს, მოვინახულო დაპატიმრებული ახლობლები,
 ზოგიერთ ქვეყანაში ზოგი მათგანის საფლავის ნახვაც კი შემიძლია,
 პრობლემა არ მაქვს.

მე არ მაოცებს, ჩემმა მეგობარმა
 თავზე რქები რომ ამოიზარდა.
 მომწონს, ასე ოსტატურად რომ იმაღლავს კუდს

თავისივე ტანსაცმლის მიღმა.
და კიდევ, მისი ბრჭყალების სიმშვიდე მსიბლავს.
შეიძლება დამლუპოს, მომკლას, მაგრამ შევუნდობ,
ის ხომ ჩემი მეგობარია.
ხანდახან ტკივილიც უნდა მომანიჭოს,
პრობლემა არ მაქვს.

ტელევიზიის დიქტორის ღიმილი
ალარ მხდის ცუდად.
მივეჩვიე ხაკის, რომელიც სჭარბობს ყველა ფერს
ლამით და დღისით.
ამიტომ
პირადობის დამადასტურებელ საბუთებს ვიახლებ
ადრეული დილის საათებშიც კი.
პრობლემა არ მაქვს.

ჩემი ოცნებები გუშინ ღამის მატარებელს გაჰყვა.
არ ვიცოდი, როგორ დავმშვიდობებოდი.
მომივიდა ამბავი, რომ მატარებელი
უნაყოფო დაბლობზე აყირავდა,
იქ არაფერი აღარ ამოდის
(მემანქანემ თავს უშველა).
ვადიდე უფალი. ბევრი სულაც არ მიტირია.
პატარა მაჯლაჯუნებით გარშემორტყმული,
ღმერთის შენეგნით,
მათგან დიდ ოცნებებს გამოვზრდი.
პრობლემა არ მაქვს.

თვალს ვავლებ ჩემს მდგომარეობას
დაბადებიდან დღევანდელ დღემდე
და მაგონდება იმედაკარგულს:
სიცოცხლე არის სიკვდილის შემდეგ!
პრობლემა არ მაქვს.

კითხვა მაქვს ერთი:
უფალო ღმერთო,
არის ცხოვრება ჩემ სიკვდილამდე?!

არაბულიდან თარგმნა
ნინო დოლიძემ

ჰუდა ბარაქათი (დაიბ. 1952წ.)

ჰუდა ბარაქათი, თანამედროვე ლიბანელი მწერალი ქალი, დაიბადა ლიბანში, მარონიტულ სოფელ ბზარეში, რომლის სახელიც მსოფლიომ ლიბანურ-ამერიკული მაჰჯარის სკოლის ყველაზე ცნობილი სახის — ჯიბრან ხალილ ჯიბრანის – ბიოგრაფიიდან გაიცნო, ჯიბრანიც ამ სოფლიიდან იყო წარმოშობით.

1989 წლიდან ჰუდა ბარაქათიპარიზში ცხოვრობს და საქმიანობს, წერს რომანებს ლიბანისა და ზოგადად, თანამედროვე ახლო აღმოსავლეთის პრობლემებზე. ჰუდა ბარაქათის რომანები მსოფლიოს მრავალ ენაზეა თარგმნილი, რამაც მწერალს საერთაშორისო ცნობადობა და აღიარება მოუტანა. 2001 წელს მწერალს მიღებული აქვს ნაჯიბ მაჰფუზის მედალი ლიტერატურაში, 2002 წელს მას მიენიჭა საფრანგეთის მთავრობის ჯილდო ხელოვნებასა და ლიტერატურაში, 2008 წელს კი – დამსახურების ორდენი.

ჰუდა ბარაქათის 2018 წელს გამოცემულმა რომანმა „ღამეული ფოსტა“ 2019 წელს მიიღო არაბული ლიტერატურის საერთაშორისო ჯილდო, არაბული ბუკერის პრემია. რომანი ერთმანეთისგან დამოუკიდებელი რამდენიმე წერილისგან შედგება. ამ წერილების ავტორები, ემიგრანტი არაბები, ერთმანეთს არ იცნობენ, ისინი ერთმანეთის წერილებს სრულიად შემთხვევით პოულობენ,

ნაწყვეტები რომანიდან „ღამეული ფოსტა“

წერილი

ჩემო ძვირფასო!..

რაკი წერილები ასე უნდა იწყებოდეს, მაშ ასე, ჩემო ძვირფასო...

მთელი ცხოვრების განმავლობაში ერთი წერილიც კი არ დამინერია. არის ერთი წარმოსახვითი წერილი, რომელიც მრავალი წელია, თავში მიტრიალებს, მაგრამ ფურცელზე არ გადამიტანია. ესეც არ იყოს, დედაჩემს კითხვა არ ეხერხება და, რომც მიმენერა, ალბათ, სოფლის რომელიმე განათლებულ პირთან წაიღებდა წასაკითხად. მერე კიდევ, ეს რა უბედურება მოხდა! შევიტყვე, მთელი სოფელი წყლის ქვეშ მოქცეულა კაშხლის გადმონგრევის შემდეგ. არ ვიცი, სოფლის მცხოვრებნი სად წავიდნენ, ან სად წაიყვანეს... ახალი ტექნოლოგიით აგებული კაშხალი იყო, პრეზიდენტმა ააშენებინა გაუდაბნოებული მიწების მოსარწყავად. არ მახსოვს, მგონი, მოგიყევი კაშხლის ამბავი. ახლა ამას მნიშვნელობა აღარ აქვს, არსებითი მაინც ის წერილია, რომელიც თავში მიტრიალებს. დედაჩემისთვის იმ მო-

მენტზე მინდოდა მიმენერა, მატარებელში რომ ჩამსვა, მარტო, რვა თუ ცხრა წლისა. ხელში პურის კვერი და ორი მოხარული კვერცხი მომცა და მითხრა, რომ დედაქალაქში ბიძაჩემი მელოდებოდა; რომ უნდა მესწავლა, განათლება მიმელო, რადგან ჩემს ძმებზე ნიჭიერი ვიყავი. მითხრა, ნუ გეშინია და არ იტიროო.

უნდა ვთქვა, რომ მატარებლის დაძვრის მომენტში შეშინებული ვიყავი, დამფრთხალი, თავს მარტოსულად და გარიყულად? ვგრძნობდი, უკარება და აგრესიული ველურივით. ფარულ სურვილს ავეტანე, ვინმე უცნობისთვის რამე მევნო, უმიზეზოდ, გაუმართლებლად, – ვინმესთვის, ვისთანაც არაფერი მაკავშირებდა; ჭკუის დაუტანებლად მიმეცა გზა ჩემი სურვილებისთვის, რადგან დროდადრო მეჩვენებოდა, რომ გონება ჩემი უპირველესი მტერი იყო...

მატარებელი როგორც კი დაიძრა, ისეთი სიბნელე ჩამოწვა, როგორც ზამთრობით იცის მზის ჩასვლისას, მაგრამ არც შემ-

შინებია და არც მიტირია, ახლად მოხარული კვერცხის უსიამო სუნში ჩავიძირე. პურის კვერის მოსროლა მინდოდა და ვერ გავბედე. ჯერ ისევ რიჟრაჟი დილა იყო, ისეთი ადრიაანი, რომ დედაჩემს ძალით მოუნია ჩემი გაღვიძება. მატარებელი კი ამ ბინდუნდში ისე მიდიოდა, როგორც უსასრულო, გრძელ გვირაბში.

ეს მწუხრის ბინდი ჩამრჩა თავში მიუხედავად იმისა, რომ დღის საათები იყო. ეს ის ბურუსი იყო, რომელშიც მზე ეფარება ხოლმე თვალს ჰორიზონტზე, სიბნელე, რომელშიც ყველა ბავშვი ტირის და ყველა ჭეშმარიტი რომანტიკოსი სევდას ეძლევა¹—იჰსან აბდელ-კუდუსით¹ დაწყებული, რილკეთი დამთავრებული და აუხსნელი მელანქოლია შემოანვება ხოლმე ყველა მშვენიერ, ნატიფ ქმნილებას. ბავშვთა ფსიქოლოგი ამაზე წერს: დედებო, ნუ შეშფოთდებით, ექვს საათზე ბავშვს თუ ტირილი აუტყდება!¹ეს მხოლოდ ტესტია. ბავშვმა ინსტინქტურად იცის, რომ მარტო, დედისგან მიტოვებული, უეჭველად მოკვდება და მისი ტირილი ძახილია დედის არსებობაში დასარწმუნებლად – რომ მშობელი აქაა და, მაშასადამე, თავადაც არ მოკვდება.

დედაჩემი კი იმ მომენტში იქ არ ყოფილა.

რაკი რომანტიკოსი ქალი ხარ და მზის ჩასვლისას ნალველი შემოგანვება ხოლმე, რაკი ფურცელზე დანერილი წერილები გიყვარს, ფოსტალიონს მხარზე გადაკიდებული ტყავის დიდი ჩანთით პატარა საფოსტო ყუთში ჩასაგდებად რომ მოაქვს, შენ მოგწერ ამ წერილს და, ალბათ, ეს ერთადერთი წერილი იქნება ჩემს ცხოვრებაში, რომელიც კი გამიგზავნია ან მიმიღია. საზიზღარი თოვლ-ჭყვავი გამთენიიდან არ წყდება, ამიტომ შინ დავრჩები, ამ ამინდში გარეთ არ გავალ და შენ მოგწერ წერილს.

ახლა კი უნდა მოვწახო სათქმელი, რითაც ხაზებსა და თეთრ ფურცელს შევავსებ.

რა შემძლია შეგატყობინო ახალი, როცა ჩვენი ბოლო შეხვედრიდან დიდი დრო არ გასულა?!.. ან, საკითხავია, ეგებ დიდმა დრომაც განვლო!.. მერე კიდევ, ახალი ამბების თხრობის ნიჭი არ გამაჩნია. ვერასოდეს ვერავის ვატყობინებ რამე სასარგებლოს. ადამიანებს სხვების მოსმენისკენ ხომ მხოლოდ ცნობისმოყვარეობა უბიძგებთ. მე ბევრი ლაპარაკი ვიცი; იმდენ ხანს ვლაპარაკობ გაუთავებლად, სანამ მსმენელის თვალში ინტერესს ვხედავ – გაიგოს ამაღლელებელი ახალი ამბავი, ჩემს ან ვინმე სხვის ცხოვრებას რომ უკავშირდება და ჩვენი შეთანხმებით მის ზურგსუკან რომ ვილაპარაკებთ, – ანუ გაიგოს ჭორი, თუმცა ჩვენ მას სხვა სახელებს ვარქმევთ. შენ კი, ალბათ, მოგესვენება, რომ მე მხოლოდ იმას ვლაპარაკობ, რაც ენის წვერზე მომადგება. დავინახავ ჩემ წინ, კაფეში, ხის სკამზე მჯდარ კაცს და თავს ვერ ვიკავებ, ხის მრეწველობის ისტორიაზე არ ვიქაქანო – ხის სახეობათა განსხვავებაზე, მათ გამოყენებაზე; გადავდივარ იმ ზარალის შესახებ საუბარზე, რაც ჩვენი პლანეტის ტყეებს ადგება, როგორ აჩანაგებს მათ და აუდაბნობს ჰამბურგერების სიყვარული, ველური კაპიტალის ტირანია და თვითნებობა, გიგანტური ტრანსნაციონალური კომპანიები, სახელმწიფოებსა და საზღვრებს რომ არ ცნობენ და ა.შ. თუ ჩემ წინ კაცი პლასტმასის სკამზე ზის, მაშინ პლასტმასის სამყაროში შევბიჯებ, მისი, როგორც ნავთობპროდუქტის, შექმნის ისტორიიდან მოყოლებული, ყველაზე თანამედროვე ქირურგიულ საოპერაციო დარბაზებში, კერძოდ, მოლეკულურ მედიცინაში პლასტმასის უახლესი გამოყენებით დამთავრებული, და ა.შ.

ბევრი რამ ვისწავლე მას შემდეგ, რაც მატარებლის სადგური უკან მოვიტოვე. ნიჭიერ, გონიერ თავში, – როგორც დედაჩემი ეძახდა, – ხარბად, განუწყვეტილად და მუყაითად ვიჭედავდი ბევრ რამეს, სანამ ყველა-

¹ იჰსან აბდელ-კუდუსი (1919-1990) – ეგვიპტელი მწერალი, რომანისტი, ჟურნალისტი, ეგვიპტური გაზეთების: „ალ-ახბარისა“ და „ალ-აჰრამის“ რედაქტორი. ცნობილია იმითაც, რომ ბევრი მისი რომანის საფუძველზე გადაღებულია ფილმი.

ფერსა და ყველა სფეროში ინფორმაციის შეკრება ღრმა სიცარიელების ამოსავსებ გადაუდებელ მოთხოვნილებად არ მექცა – ბუღემიასა და ნარკო თუ ალკოჰოლდამოკიდებულებასავით. აღარც მოტივი, არც მიზეზი და მიზანი აღარ მახსოვდა, თუ რატომ ვაკეთებდი ამას. მაშ, მოდი, ამ ცოდნის საცავს მსმენელთა გასაოგნებლად მაინც გამოვიყენებ, გაკვირვებისგან დასაადუმებლად, ან ქალების განსაცვიფრებლად, ან თუნდაც შენს გასაოცებლად, რომ შენს გონებას წამი არ დაგუტოვო თავისუფალი იმის შიშით, რომ არ იფიქრო, არ იაზროვნო. არც მინდა და არც მაინტერესებს, ვიცოდე შენზე იმაზე მეტი, რაც ერთი შეხედვისთანავე, შენი ნახვის პირველივე წუთში შევიტყვე და არ ვჩემდები იმიტომ, რომ არ მინდა, ღია სარკმელი დაგიტოვო თბილი და ახლობლური ურთიერთობისთვის. ინტიმური ურთიერთობა ხომ უსიამო მდგომარეობაა – დაბალ ხმაზე აღსარებისმაგვარი საუბარი ერთმანეთს მიახლოებული თავებით საკუთარი იზოლაციის დასაძლევად და მგრძნობიარე არსებათა გულებიდან მარტოობის განსაღვევად... მახეა, ამ სიტყვის პირველადი მნიშვნელობით, ანუ მიწაში ღრმად ჩამალული ორმო, როგორც ამას განმარტებითი ლექსიკონი გვეუბნება. წარმოიდგინე!..

მე კი, კარგად მოგეხსენება, არაფერი მსგავსი არ გადამხდენია, თუ არ ჩავთვლით, მაგალითად, იმ სანტეჟნიკოსის მიერ ჩემს გაბრაზებას, დრო რომ დამინიშნა, მთელი დღე მალოდინა და არ მოვიდა. მართალი რომ გითხრა, გამართობი არ ვარ, ვერც შენ გაგამხიარულებ. ვხედავ, რომ უმნიშვნელო, შეუმჩნეველ ამბებს გიმეორებ, ყელში რომ გაქვს ამოსული და მობეზრებული ამდენი გამეორებისგან. ისლა დაგრჩენია, დამალო და არ შეიმჩნო, რომ მოგბეზრდა მათი გამეორება. მე კი ისლა დამრჩენია, დავმალო, რომ ვიცი, როგორი მობეზრებული გაქვს მათი ხშირი მოსმენა, რადგან, თუ შენს განზრახ გაღიზიანებას შევუდგები, ამით მიგანიშნებ, რომ სხვას ვერაფერს იპოვი ჩემთან და თუ მეტი არაფრის ცოდნა არა მაქვს, მაშ, რატომ დარჩები ჩემთან?! რა უნდა იპოვო ჩემში და ჩემთან?..

ვიცი, რომ საშუალო შესახედაობის კაცი ვარ; შესაძლოა, ცოტა ნაკლებიც. ისეც ხდება, რომ ცოტა გაუზრდელიც ვარ ხოლმე, ან, ასე ვთქვათ, უტაქტო. მაგალითად, როცა ბოლო მომენტში გირეკავ, რათა მოგიბოდიშო და პაემანი გავაუქმო, გეუბნები, რომ ძილი მერევა და გარეთ გამოსვლის სურვილი არ მაქვს; თან არც ჩემთან მოსასვლელად გეპატიჟები მაშინ, როცა დროის ჩემეული ზუსტი გამოთვლით შენ უკვე ჩაცმული და გამზადებული უნდა იყო ამ დროს. გიბოდიშებ და თან მძიმედ ვამთქნარებ. სატელეფონო საუბარს ისე ვამთავრებ, რომ ახალ პაემანს არ ვნიშნავთ. საკითხავია, რატომ არ მიმატოვებ?..

ყოველგვარი ანგარიშსწორების, კიცხვისა და დამუნათების გარეშე, დიდსულოვნად მოდიხარ შემდეგ პაემანზე, ორიოდ მსუბუქი კოცნის შემდეგ თავს თავთან მომიახლოებ, თვალებში ჩამცქერი ყურადღებით, დაჟინებულ მზერას არ მაცილებ და მეკითხები: „როგორ ხარ?“ თითქოს ამით ცდუნების კარს ხსნი და მეც პასუხი მზად მაქვს, რომ უკანასნელ ხანს კარგად არ მძინავს; ამას კი იმიტომ ვამბობ, რომ მერე მშვენიერი საათი გავატაროთ ძილსა და უძილობაზე საუბარში, სიზმრის საიდუმლოებათა და ცხადის წარმოსახვათა შესახებ აზრთა გაცვლა-გამოცვლაში; თუმცა მალევე ვამჩნევ, რომ მობეზრებისგან თავბრუსხვევა გენყება იმ ნახშირორჟანგით, რომელსაც პირიდან ვუშვებ დაჟინებით ლაპარაკისას. რალაც სხვა გინდა. გინდა, შემოგჩიოდე, რა არ მაძინებს. უძილობა მხოლოდ მსუბუქი ნაპრალია, შენ თუ მასში შემოაღწიე, ამან შეიძლება იძულებული გამხადოს, გული გადაგიშალო. რაში გჭირდება მთელი ეს თამაში?.. ეს იმ დროს, როცა შენდამი ჩემს ძლიერ სიყვარულს ყოველგვარი ძალისხმევის გარეშე ხედავ!.. ხედავ, როგორ მასხამს ოფლი და მძიმედ ვსუნთქავ, როცა მიახლოვდები. შენი ყელის არომატს პატარა ცხოველივით შევიყნოსავ. შენი მანათობელი სილამაზე მწვავს. მე სულ არ გჭირდება იმისთვის, რომ იცოდე, როგორი საწადელი და ვნებისაღმძვრელი ხარ! ისიც კმარა შენთვის, ამ წადილს კაცების თვალებში რომ

ხედავ. რასაკვირველია, მშვენივრად იცი და დარწმუნებული ხარ ამაში, ამიტომაც ხარ ჩემთან ყოველთვის მიმტყევებელი. ვინ არის შენსავით აუღელვებელი, დაუეჭვებელი! ამიტომაც მაშინვე გაგერიდები ხოლმე, როგორც კი დამენახვები თვითკმაყოფილი და მეტად ამპარტავანი. თუ საწოლში ვართ, წიგნს დავწვდები ხოლმე, ან ვინმე ლამაზ ქალს გახსენებ, რომელსაც ერთად შევხვედრივართ, რათა თვალი ჩაგიკრა, თითქოს ჩემი ძმაკაცი იყო და აგდებულად გელაპარაკო ლამაზმანთა ცდუნებისა და მახეში გაბმის ჩემს უნარებზე. შენც ჩემთან ერთად იცინი ხუმრობით და არა ბრაზით, ოდნავადაც კი არ ღიზიანდები, შემდეგ გადიხარ და მტოვებ.

სინანული არაფრის მარგებელია. დამეხმარე! ცოტა მოკრძალებული უნდა იყო, მაგრამ არც თვითდამცირებამდე მორიდებული!.. მხოლოდ ნიშანი მომეცი, რომ გიყვარვარ და ჩემზე ოდნავ მაინც ხარ მოჯაჭვული. არაა საჭირო, შეგახსენო, რომ ოჯახის გარეშე გავიზარდე. მამაჩემი ჩემთვის დაკარგულია. ნაჩქარევად, დაუფიქრებლად დამეკარგა. თითქოს იმავე ქალმა მოისროლაო მატარებლის ფანჯრიდან სწორედ იმ დროს, როცა მე შიგ შემაგდო. არ ვიცი, როგორ უყვართ კაცებს ქალები. ჩემს სოფელში, გადმონგრეულმა კაშხალმა რომ წაღეკა, არ ყოფილან ქალები, რომელთაც უყვართ ან რომლებიც უყვართ. იქ მხოლოდ უსქესო არსებანი იყვნენ, ან მე ვიყავი იმ ასაკში, როცა ჯერ სქესის არსებობა არ იცინა., მუდმივი შიმშილი სირცხვილსა და უხერხულობაში მამყოფებდა. მხოლოდ იმას ვცდილობდი, რომ დამემალა და შემენიღა ეს გრძნობა და მხოლოდ გაკვეთილზე მიმავალს მაგინყდებოდა იგი. სახლში თუ ქუჩაში მუდამ ათობით ბავშვი ტრიალებდა ჩემ გარშემო, ბუზებივით გუნდ-გუნდად ირეოდნენ, ხან მწარე ბზიკებისა და კრაზანების გუნდვით, უკეთეს შემთხვევაში, მფრინავი ტარაკნებივით და გასაქცევი არსად იყო. მამრობითი თუ მდედრობითი სქესის გარჩევისა და მსგავსი ფუფუნების საშუალება სად იყო!..

ცოტა რამ თუ მახსოვს იმ ადგილისა

და მის მკვიდრთა შესახებ. გულისამრევი და საზიზლარია. სიზმრებშიც კი კომმარებად მევლინება. ეს მუნით კი არა, კეთრით შეჭმული ადგილებია, რომლებიც ისე იშლებიან ნაწილებად და ცვივიან მეხსიერებიდან, როგორც კეთროვანთა თითები. გამომხმარ-გამოფიტული და სილატაკით დაავადებული ადგილები, რომელთა განკურნების დრომ დიდი ხანია, ჩაიარა. რამდენსაც წავიკითხავ ხოლმე ბავშვობაში დაბრუნების ბედნიერებაზე, მის უცოდველობაზე, მის მიერ სულში დატოვებულ სიტკბოებასა და სინაზეზე, მონატრებაზე, შეცბუნება მიპყრობს. ნესტოებს ტალახში აზელილი ნეხვის სუნი მივსებს, თვალზე ბინდად მეკვრის მტვერი, მუდმივ წებოვან წირპლში არეული, რომლის მოცილება, ცოტა ხნით მაინც, ერთი-ორი საათით, ქუთუთოების წესიერად გასახსნელად, ბევრ წყალს ითხოვდა, ჩვენ რომ არ გვექონდა. შემდეგ ისევ ბუზები ბრუნდებიან გუნდ-გუნდად და თითქოს ბრჭყალებით მესხმიან თავს, სილაც კი არ აფრთხოვთ, ისე არიან მოჩვეულები. აბა, ამის გაგება გინდოდა ჩემს ბავშვობაზე?!.. წლებზე, რომლებზეც გასწავლეს, რომ ზრდასრული პიროვნების საძირკველია და აუცილებლად ბედნიერი საწყისების ხანა?!..

კვლავ ჩემს უძილობას უბრუნდები, რათა ის შანსი გამოიყენო, რომელიც მოგეცა. ნუთუ სულ ესაა, რასაც მივალწევ და მივიღებ შენგან?! – „ისევ ცუდად გძინავს? ჩემი რჩევა თუ გამოიყენე და დალიე ხმელი ბალახის ნაყენი, მე რომ გასწავლე?“ შეყვარებულთა უძილობაზე რატომ არ გადამიკრავ სიტყვას, მაგალითად? განა ამას არ გულისხმობ? მაშ კარგი! გუშინ უძილობის სხვა მიზეზი მქონდა, დღეს კი სხვა რამ არ მაძინებს.

ან უნდა ვიცრუო, რომ თავი ავარიდო რამე ინტიმურის აღიარებას და მაშინ შენ კიდევ უფრო მეტად ჩამაცვიდები; ან ტყუილისგან თავი შევიკავო და ვთქვა, რომ მშფოთვარე და ცვალებადი კაცი ვარ და შენც მაშინათვე აენტები ჩემს საშველად და დასახმარებლად; ან კიდევ გადავიფიქრო და აღარ ვისურვო, რომ ჩემს უძილობას მოაპყრო ყურადღება.

რატომ არ შეიძლება, შენ იყო ჩემი უძილობის მიზეზი?! მაგალითად, რატომ არ ცდილობ, შენთან დამაბრუნო, გამიფანტო სხვა ქალით გატაცება, ჩემს თვალებს ძილს რომ უფრთხობს?..

გულწრფელად რომ ვთქვა, უკვე აუტანელია ჩემთვის, ყველაფრის მნიშვნელობას რომ ეძიებ. შენი წაკითხული წიგნების ამბებს დაემსგავსე, სადაც დასაწყისია, ძირითადი ტექსტი და დასასრული – რკინის სამკუთხა ლოგიკა. საშიში გახდი შენი გონება-გამჭრიახობითა და მცდელობებით, შემოაღწიო ჩემში და სააშკარაოზე გამოიტანო ჩემი დაფარული. ამას იმ მონადირის სიამოვნებით აკეთებ, რომელიც ნანადირევის გამოშიგვნას შესდგომია, გამარჯვებული შემართავს იარაღს, დანას მუცელზე ქვემოდან ამოუსვამს მსხვერპლს მანამ, სანამ მისი გული ცემას შეწყვეტდეს, მსუბუქი ორთქლი ჯერ ისევ რომ ამოსდის დაღებული ხახიდან.

რასაკვირველია, ვაჭარბებ ისევე, როგორც შენ გადამეტებული სერიოზულობით იღებ ჩემს ნათქვამს, როგორც მტკიცებულებას – სასამართლოებში და ეს იმიტომ, რომ ერთ დღეს გითხარი, ჩემთვის განსაკუთრებული და ერთადერთი ხარ-მეთქი! ნებისმიერი სხვა, ნაკლებმიხვედრილი ქალი ჩემს სიტყვებს მდარე, ბანალურ მამაკაცურ ცდუნებად მიიჩნევდა და ყურიდან ყურში გაატარებდა. მართალია, ერთხელ ისიც გითხარი, რომ შენით გატაცებული ვარ. კეთილი, მაგრამ განა მანამდე კაცი არ მოხიბლულა შენით?! თითქოს მე ერთადერთი კაცი ვიყავი ამქვეყნად!.. მზერა დახარე და კეკლუცად და უხერხულად გაიღიმე, მაგრამ თავად არ გითქვამს, რომ შენც მოხიბლული იყავი ჩემით. შემდეგ... შემდეგ დაიწყე ლოდინი, რომ ამბავი დაიწყებოდა, რამე ამბავი!.. რა ამბავს ელოდი, ჩემო გოგონი?!.. განა ეს აღიარება საკმარისი არ იყო?! თვით გამჭრიახ ჰასანსაც¹ კი ახსნა დასჭირდა, რა იყო საჭირო დედოფალ სით ალ-ჰუსნის გულის მოსანადირებლად. ამის შემდეგ პატარა

თევზმა, ნანლავეში ძვირფასი ქვა რომ ჰქონდა, მის კალთაში ისკუპა. ნუთუ მეც სათევზაოდ წავიდე?!.. თუ გინდა, რომ ფარიდ ალ-ატრაშივით² გიმღერო?..

რა სამწუხარო გაუგებრობაა!..

მიიღე გადანყვეტილება და მომეცი საშუალება, მცირედი დეტალებით აგისხნა, საით წამიყვანა იმ სოფლის მატარებელმა. იმას ვგულისხმობ, თუ როგორ და რა სწრაფად დავივინყე ქალი, რომელმაც იმ მატარებელში ჩამსვა. ეს რომ არა, დავრჩებოდი იმ ვაგონში, რომელიც სადღაც შორს, ჩემთვის უცნობ ადგილას გამაქროლებდა. მაშინათვე დავივინყე ის ქალი და მანაც დამივინყა. ერთხელაც არ ჩამოსულა ჩემს სანახავად. ალბათ, იმიტომ, რომ მთლიანად სწავლა-განათლებაში ჩავრთულიყავი. მისმა გაუნათლებლობამ და ჩამორჩენილობამ მხოლოდ მოხარული კვერცხის სუნი და იმ ბნელი გვირაბის მოგონება დამიტოვა. ჩემ წინ სხვა ქალებს შორის რომ დაესვათ, მის ამოცნობას ნამდვილად ვერ შევძლებდი. იმ ქალმა გარდატეხა შეიტანა ჩემს ცხოვრებაში და მაიძულა, მეხეტიალა ალაჰის ვრცელ სამყაროში, სადაც ყველა მცხოვრები უცხო იყო, – უცხო, ყარიბი და ობოლი. არასდროს მსმენია, რომ მას ჩემი მოძებნა ეცადა. მხოლოდ მაშინ, როცა ის მოკვდა, წარმოდგენა არა მაქვს, როგორ, მაგრამ ჩემი ძმებიდან ერთ-ერთმა იპოვა ჩემი ტელეფონის ნომერი, დამირეკა და მითხრა, შენი ძმა ვარო, ესა და ეს. ახლა აღარ მახსოვს, რომელი იყო. შემდეგ მითხრა, დედაშენი გარდაიცვალაო. მგონი, ვუპასუხე, რაც მას დააკლდა, ის წლები თქვენ შეგმატებოდეთ-მეთქი, ან რამე მსგავსი... შემდეგ მძვინვარე განრისხებამ წამომიარა. საკუთარ თავს ვეკითხებოდი, რატომ დამირეკა-მეთქი, რა მიზანი ჰქონდა ჩემთვის ამ ამბის შეტყობინებას, მათ ხომ მანამდე ერთხელაც არ დაურეკავთ, მაგალითად, ჩემს მოსაკითხად.

დედაჩემი ავადმყოფ ქათამზე ზრუნავდა. მთელი დღე თან დაატარებდა, მამლების

¹ გამჭრიახი ჰასანი — არაბული ფოლკლორული პერსონაჟი.

² ფარიდ ალ-ატრაში (1910-1974) სირიელ-ევგიპტელი კომპოზიტორი, მომღერალი, 'უღზე ვირტუოზულად დაკრედი, მსახიობი.

დაკორტინისგან რომ გადაერჩინა. მარცვალს ხელით აჭმევდა და გამომჯობინებამდე არ ტოვებდა. ლოცულობდა ცხვრისთვის, რომელსაც მშობიარობა უჭირდა. მის სიახლოვეს რჩებოდა, კისერს უზელდა, უმღეროდა. შემდეგ ზალარიდებით¹ სიხარულის ყიფინას დასცემდა, როცა დაინახავდა, ბატკანი მომყოლოში როგორ ბრუნავდა. დამნუხრებული ტიროდა დედის ძუძუს მოცილებული ციკნების კიკინის ხმაზე... ოღონდ არა ჩემ გამო!.. მრავალი დღის განმავლობაში ჩემკენ ერთხელაც არ გამოუხედავს. ცხელ წყალს რომ გადამავლებდა თავზე, თუ დავიჩვილებდი, დამყვიროდა. მე არანაირი სარგებელი არ მომქონდა – არც კვერცხი, არც რძე, არც ხორცი... მხოლოდ პირდაღებული მშიერი მუცელი ვიყავი. მერე მომიშორა თავიდან და ისეთ ადგილას გამიშვა, რომლის შესახებ არაფერი იცოდა...

ამრიგად, მოკვდა და შურისძიების საშუალება აღარ დამიტოვა, – ანგარიშსწორების საშუალება. აზრი აღარ აქვს, დავუბრუნდე მასზე ფიქრს. ეს ისედაც მხოლოდ ჩემს ღამეულ კომპარებში ხდებოდა. კომპარულ ფორიაქში ვნახულობდი იოლ გზას, გამეგებინებინა მისთვის, როგორ ჩაქრა და ჩაკვდა ჩემს თავში ყველა აქტიური ოქსი-

ტოცინის² უჯრედი. ვუხსნიდი, რომ ექიმები აქ ამ ნივთიერებას „შემაკავშირებელ მოლეკულას“ უწოდებენ, რადგან შემეცნების პროცესში ისაა განმსაზღვრელი; რომ ჩემი ძმებისგან გამორჩეულ და განსხვავებულ ჩემს ტვინში რიგი უბნებია, რომლებიც, რომ გადავილოთ, აღმოჩნდება, რომ ჩამქრალია, „ელექტრონერგია“ არ მიენოდებათ. ეს სწორედ ის უბნებია, შიშს, დეპრესიას, ძალადობისა და მიტოვებულობის განცდას რომ კურნავენ და შველიან...

ერთ წიგნში ნავიკითხე, როგორ ჭამენ დედები თავიანთ მამრ ნაშიერებს მათზე ძლიერი მიჯაჭვულობის გამო; როგორ ყლაპავს დედა ჩვილს და იბრუნებს მუცელში, რადგან იცის, რომ მის გარდა სხვასთან ყველასთან მისი მამრი ნაშიერი უბედური იქნება, ამიტომაც იქ აბრუნებს, სადაც უსაზღვრო ბედნიერებაა, – რასაც სხვა ნეტარება არ და ვერ შეედრება. დედა, რომლის შიგნეულობა მხოლოდ ნაშიერის მასკულინურობით საზრდოობს და ნაყრდება, მსხვერპლშენიერვის რიტუალს ატარებს საყვარელ გვამზე. ესაა თავად სიყვარული, რომელიც შთანთქავს ცხედრებსაც კი!..

დედაჩემმა სოფლის მატარებელში ისე მომიხროლა, როგორც ნავის ტომარა.

წერილი

ჩემო საყვარელო ძმაო, ვიფიქრე, მომენერა შენთვის, რადგან რაც შენ იცი, სიმართლე ის გგონია. გარკვეულწილად მართალი ხარ, მაგრამ, სინამდვილეში, ჭეშმარიტება ის როდია, რისიც შენ გჯერა. ყველა ადამიანს თავისი საიდუმლოებები აქვს. შენ უნდა დამეხმარო, რადგან ეს ორივეს ინტერესებშია. ბევრი დრო

არ მაქვს. თვითმფრინავის დაშვების მოლოდინში ვართ, რადგან იმ თვითმფრინავს დაავიანდა აფრენა, აეროპორტის ტერიტორიაზე დასაჯდომი ადგილი რომ უნდა დაეთმო ჩვენი თვითმფრინავისთვის. იქიდან მგზავრი ჩამოსვებს, რომელიც უკვე აფრენის შემდეგ დააკავებს. ჰაერში ასული თვითმფრინავი უკან დააბრუნეს და ისევ აეროპორტში დას-

¹ ზალარიდები – არაბი ქალების ყურისნამღები, გამაყრუებელი ხმით მოძახილები სადღესასწაულო თუ სამგლოვიარო რიტუალებზე.

² ოქსიტოცინი ჰორმონია, რომელიც გამომუშავდება ადამიანის ორგანიზმში. ის მოქმედების ფართო სპექტრის ნეირომედიატორია, დადებითად მოქმედებს სოციალურ ქცევაზე, ადამიანში ინვესსიონის სიმშვიდის, დაცულობის გრძნობას პარტნიორის გვერდით. ოქსიტოცინი აძლიერებს მიჯაჭვულობას ადამიანებზე, ნდობის განცდას. ამცირებს შიშსა და შფოთვისას.

ვეს. ვიცი, რატომაც ჩამოსვა უშიშროებამ ხელბორკილდადებული ის კაცი. ჯიბეში ის წერილი მიდევს, დედამისს რომ მისწერა. დიდი ალბათობით, ის ამ წერილის დამალვას შეეცადა, სანამ მისწვდებოდნენ, რადგან ასეთი წერილები არც ავიწყდებათ და არც უყურადღებობით ეკარგებათ სადმე. წერილი მაშინ ვიპოვე, როცა ხელახლა ვსხდებოდით თვითმფრინავში. მას მერე, რაც ჩანთები, ჩემოდნები ძირს ჩამოცალეს და ყველა მგზავრი ჩამოიყვანეს თვითმფრინავის გასაჩხრეკად. წერილის ფურცლები მიკეცილმოკეცილი, დაჭმუჭნილი იყო, ლითონის კედელსა და სკამს შორის მჭიდროს შეტენილი. მოვკარი თუ არა თვალი, რომ არაბულად იყო ნაწერი, მაშინვე შარვლის ჯიბეში ჩავიჩურთე. ახლა უკვე ვიცი, საფუძვლიანად რატომ არ გაუსინჯავთ მისი სკამი – ეს კაცი ტერორისტი არ ყოფილა, არც ჩემოდნები ჰქონდა თან და არც იარაღი. რაც ნავიკითხე, იმის მიხედვით ის მხოლოდ კრიმინალია, რომელმაც ის ქალი მოკლა, ის რომ შეიფარა და თავშესაფარი მისცა, ახლა კი გაქცევა უნდოდა. ამრიგად, იცოდნენ მისი დანაშაული, მოკლული ქალის გვამი უპოვიათ და მკვლელს მანამდე ჩაავლეს, სანამ შორს გაფრინდებოდა...

საშინელებაა, რაც ამ კაცმა გააკეთა, მაგრამ, რაკი წერილის წაკითხვას დრო დავუთმე და მისი პოლიციისთვის გადაცემა დამავიანდა, ამას ახლა ველარ გავაკეთებ. როგორ ვიმართლო თავი მათთან, რატომ მქონდა წერილი შენახული!.. ასეა თუ ისე, რაკი მათ დამნაშავე უკვე დააკავეს, წერილში გამოთქმული აღიარებანი მის წინააღმდეგ წარდგენილ ბრალს საჭირო დეტალებს ველარ შეჰმატებს... ესეც არ იყოს, წერილი დედისთვისაა დაწერილი – მისი საბრალო, უბედური დედისთვის, რომლის ამჟამინდელი ადგილსამყოფელი მხოლოდ ალაჰმა თუ უწყის!.. ესაა ვაჟის აღსარებანი დედის წინაშე – კაცის ცხოვრებაში უკანასკნელი ადამიანის წინაშე, ვინც იმედად ეგულება, – იმის მიუხედავად, რაც არ უნდა ჩაედინა თვითონ მას ან მის მშობელს. გულმა არ დამანება, პოლიციისთვის გადამეცა მისი უკანასკნელი სიტყვები, მისი მარტოსული

აღსარებანი. შიშზე რომ აღარაფერი ვთქვა, სიბრალული ვიგრძენი მის მიმართ. ეს უცნაურად ჟღერს, რასაკვირველია, რადგან ის კაცი დამნაშავე და სისხლისმღვრელია, მაგრამ ამქვეყნად ყოველ ადამიანში არის უდანაშაულო, მიამიტი მხარე, როცა ის დედამისის წინ დგას. დედის წინ ის კვლავ შვილია – ის პატარა ბავშვი, რომელიც თავად მან დიდი ხნის წინ მოიტოვა უკან, დავიწყებას მიაბარა... ვიფიქრებ, რა ვუყო ამ წერილს მერე...

დედა ადამიანისთვის ცხოვრებაში ბოლო გულია, თავშესაფრად რომ ეგულება. მეც დავკარგე დედა ისევე, როგორც ამ წერილის დამწერმა კაცმა, რომელიც ცხოვრების დარჩენილ დღეებს სამუდამო ციხეში გაატარებს. ლამლამობით მარტოობაში დაიტირებს დედას, შორს გადაკარგული და უცხო. ეს ის კაცია, ვისაც ცხოვრებაცა და ბედიც გაუსწორდა – არც ხალხმა დაინდო და არც ღმერთმა შეინყალა.

და რაკი ის დედაჩვენი, – ანუ დედაშენიცაა, – აჰა, გწერ, ჩემო ძმაო, სიმართლეს – რომ მე ის დავკარგე იმაზე ადრე, სანამ მოკვდებოდა.

არ ვიცი, ასე რამ შეცვალა. მოკლედ რომ ვთქვა, მთელი ის ფული, რასაც ვუგზავნიდი, აღარ ჰყოფნიდა. მეუბნებოდა, მავანისა და მავანის დედები გამდიდრდნენო, ხალხმა სახლები, ბინები აიშენაო, ასობით დოლარიან ნივთებს ყიდულობენო. მერე კი დაიწყეს და გაუთავებლად მხოლოდ იმაზე ლაპარაკობდა, გოგოს ხარჯები როგორ გაუძვირდა – გოგომ შეჭამა, გოგომ მომთხოვა, გოგოს სჭირდება... და ა.შ. სანამ არ ვთქვი გულში, დედაჩემს ჩემი გოგოს თავისთან გაჩერება აღარ უნდა-მეთქი. ტელეფონით დავურეკე და ვუთხარი: „დედა, საყვარელო, დაგლალე ძალიან, შენს სიკეთეს, სანამ ცოცხალი ვარ, ვერ დავივინყებ, ცოტა ხანიც მაცალე და გოგოს ჩემთან წავიყვან-მეთქი...“ გაბრაზდა. ტელეფონით ლანძღვა დამიწყო. მეუბნებოდა, რომ მოთმინება დაეღია და ჩემი ტკბილი საუბარი პრობლემას ვერ მოაგვარებდა. ვუთხარი, რა გინდა, მეცავედ ხომ არ გინდა დავდგე ქუჩაში-მეთქი. ყურმილი დამიგდო და ამის შემდეგ ტელე-

ფონზე აღარ მპასუხობდა.

ჩემი ტკივილისა და სტრესის, ძალადობის მოგონება გამიახლდა. დედაჩემი იყო ჩემი უბედური, უიღბლო ქორწინების მიზეზი, როცა ჯერ თოთხმეტი წელიც არ შემსრულებოდა. ის არ იყო, გაყრა რომ არ მაპატიო?! ის და შენ, – ორივე. სწორედ თქვენი ბრალი იყო ჩემი ამ ქვეყანაში ემიგრაცია და მოსამსახურედ მუშაობა სახლებში, უცნობი ხალხის სიბინძურეების ხეხვა-წმენდა, რესტორნების ტუალეტებისა და სასტუმროების ნომრების დალაგება-დასუფთავება. იმ დროს დედაჩემი კმაყოფილი იყო, რადგან შორს ვიყავი მისგან – მეც და ჩემი განქორწინების სკანდალიც; რადგან სისტემატურად ვუგზავნიდი ფულს. ეს ფული საკმარისი იყო, ჩემს ქალიშვილზე რომ ეზრუნა. თუმცა მერე მავანისა და მავანის ქალიშვილები „გასცდნენ პროტოკოლს“ – როგორც აქ ამბობენ. დედასგან დაუსრულებლად მესმოდა სამშობლოში ამ გოგოების ხშირი ვიზიტების შესახებ – როგორ ჩავიდა ერთი მათგანი ძვირადღირებული ბრენდების საჩუქრებით დახუნძილული, როგორ გამოფინა თავისი ძვირფასეულობა უამრავი მნახველის წინაშე; როგორ იქირავა მანქანა, ააშენა სახლი და დაასვენა მამამისი მუშაობისგან. არავის მოსვლია თავში აზრად, ეკითხა, საიდან ეს ყველაფერი!.. ეს იმიტომ, რომ გოგოს ჰიჯაბი ეხურა.¹ იყო, ხშირად ნიკაბი² ემოსა და როგორ შეეძლო ვინმეს, მის მორალში დაეჭვებულიყო?!..

სულ დედაჩემის სიტყვები მიტრიალებდა თავში. განა მან არ მიმყიდა ჩემს ქმარს იმ მაჰრის³ სანაცვლოდ, მას რომ გაემზადებინა და ამით ოჯახის კაცები დაასვენა?!.. კაპიციც არ მინახავს იქიდან, გარდა გასამგზავრებელი თვითმფრინავის ბილეთის ფულისა, რათა ჩემი გაყრის შემდეგ თვალიდან დაეკარგოდი. კაპიციც არ მინახავს. ყველა სიმწარეს ვითმენდი, რათა მას მე და ჩემი გოგო ავეტანეთ. სამოც ტუალეტს ვასუფ-

თავები დილის ათ საათამდე, ათობით კილომეტრს დილის ცხენივით დავრბოდი და თან ჩემს უფროსს ვუღიმოდი – ქალს, რომელიც არასდროს იღიმებოდა... და ნეტავ ახლა როგორია?.. თუ იღიმება?.. – საკუთარ თავს ვეკითხები...

ჩემი ცხოვრება მწარე ცრემლით გამოვიტირე და გადავწყვიტე, მეძავობისთვის მომეკიდებინა ხელი – კახპა, ქუჩის ქალი გავმხდარიყავი. რა განსხვავება იყო ამ ორ დამცირებას შორის?!.. მხოლოდ ფული თუ ამომიყვანდა ტუალეტების სუნიდან და უფსკრულის ფსკერის სიბინძურიდან მაშინ, როცა დედაჩემი, თუმცა დედა იყო, მაგინროებდა და კედელთან ვყავდი მიმწყვდეული... შენ უკვე ციხეში იყავი. მე შესანიღბად სასტუმროებში ჩემი სამსახური ნახევარი სამუშაო დღით შევინარჩუნე.

კლიენტ კაცებთან სექსს უფრო იოლად ვეძლეოდი, ვიდრე ჩემს ქმართან. ისინი თავაზიანად? და კულტურულად მექცეოდნენ, ნახევარი დრო ჩემთან საუბარსა და ფლირტში გაჰყავდათ. მათ სიტკბოებისა და სიამოვნების სამყარო გამოადვიდეს ჩემში, რომლის გემოც მანამდე არ ვიცოდი და უშურველადაც მიხდიდნენ. ჩემი ერთადერთი პირობა ის იყო, რომ მათ უკანა ტანიდან არ ვეხმარე, როგორც ამას ჩემი ვირი ქმარი მიკეთებდა ძალით და სისხლს მადენდა. მე მგონი, ის მამათმავალი იყო და საკუთარ მიდრეკილებებში თავსაც კი არ უტყდებოდა... ამას ახლავ ვხვდები, რადგან ქალად ვიქეცი.

არაფერი, რაც კი ქუჩის ქალების წვალელებასა და წამებაზე მსმენია, მე არ გადამხდენია თავს. არავითარი სუტენიორები და საეჭვო რეპუტაციის სახლები!.. ჩემს კლიენტებს ნამუადღევის შემდეგ მოსალამოვებულს ვიყვანდი იმ ხანდაზმულთა საცეკვაო ადგილებიდან, სადაც ისინი მზის ჩასვლის შემდეგ იკრიბებიან ხოლმე და ღამის დადგომამდე იშლებიან – ნასადილევის დესერ-

¹ ჰიჯაბი (არაბ.) (არაბ.) – თავსაბურავი, რომელიც მხოლოდ ქალის თმას ფარავს, მაგრამ არა სახეს.

² ნიკაბი (არაბ.) – ქალის სახის საბურველი, ჩადრი.

³ მაჰრი (არაბ.) – საქორწინო საჩუქარი, რომელსაც საქმრო უხდის ქალის ოჯახს.

ტით პირის ჩაკოკლოზინებიდან შინ ვახშმის სუპის მირთმევამდე დროის მონაკვეთში. მათი უმრავლესობა პენსიონერი იყო, მათ შორის ქმრები, რომელთაც სახლის ცხოვრება მობეზრებული ჰქონდათ. მხოლოდ იმათ ვუახლოვდებოდი, ვინც მარტო იყო ან ახალბედა. თავიდან ვერ ხვდებოდნენ, ახალგაზრდა ქალს რა მინდოდა მათთან, მე კი ვპასუხობდი, რომ რომანტიკოსი ვიყავი და თანამედროვე თაობა არ მომწონდა. უბრალო, სიბრყველემდე გულუბრყვილო გოგოს როლს ვთამაშობდი. მათ ასაკში ისინი ასეთებს ამჯობინებდნენ. ასეთ გოგოდ მხედავდნენ ჩემი ტანსაცმლის მიხედვითაც, რომელიც, ძალიან ვცდილობდი, ძველმოდური ყოფილიყო – მათ რომ ქალები მოსწონდათ, იმდროინდელი; ახალგაზრდობას რომ აგონებდათ, ისეთი სტილის ტანსაცმელი. მე მართლა ვერთობოდი მათთან, რადგან ისინი ჩემში ლამაზ ქალს ხედავდნენ, განსაკუთრებით, იმ პირობებში, როცა დახურული შენობის მონითალო, მკრთალი შიდა განათება რეალურ ასაკს ათ თუ მეტ წელს აკლებს. ამიტომაც იშლებიან ხოლმე გარეთ, ბუნებრივ შუქზე გამოსულები სასწრაფოდ, შებინდებულზე, რადგან სასტიკი და დაუნდობელი წლები ბრუნდებიან მათ სახეებზე, რასაც ემატება დაღლილობა, ოფლით ჩამორეცხილი მაკიაჟი და თავის ქალაზე გადაგლესილი თხელი თმა. ოღონდ არა ჩემთან!.. ჩემთან ისინი ტროტუარზე ჩერდებოდნენ და მალევე ხვდებოდნენ, რა იყო საჭირო ამ კეკლუც, კოპნია ლამაზმანთან განმარტოებისთვის. ნაზ, მოვლილხელებიან კაცებს ვირჩევდი, სპეციალურ სალონებში რომ იკეთებდნენ ფრჩხილებს. ეს მათ ფინანსურ მდგომარეობაზე უკეთ მიანიშნებდა, ვიდრე ელეგანტური ჩაცმულობა. კაცის ფეხსაცმლის ხარისხისა და ღირებულების ექსპერტიც გავხდი – იმისგან დამოუკიდებლად, ძველი იყო ის თუ ახალი. რაკი ჩემთან ყოფნით ძალიან ბედნიერები იყვნენ, მეც არასდროს მიგრძნია უხერხულობა მათგან მოკრძალებული საჩუქარით შემოთავაზებული ფულის ალები-სას; მეტიც, მართლა ისეთი გრძნობა მქონდა, მათ მარტოობაში თითოეულ მათგანს სამსახურს ვუნწევდი, საკუთარი ჯადოსნური

მამაკაცობის რწმენას ვუბრუნებდი... უნდა გენახა, როგორი მადლობლები იყვნენ ჩემი და დაიჯერებდი. მათთვის პატივსაცემი ქალი ვიყავი და ეს მეც კმაყოფილებას მანიჭებდა...

ეს ყველაფერი მანამდე გრძელდებოდა, სანამ იმ არაბს შევხვდებოდი სასტუმროში. თავის ნომერში მაშინ დაბრუნდა, როცა მე ჯერ ისევ ვალაგებდი. არშიყი და უხამსი სიტყვებით ღლაბუცი დამინყო. არაბულად ვუპასუხე, იქნებ შერცხვეს-მეთქი. ამან უფრო გაათავხედა და თავს დამესხა. სანამ ჩემზე იძალადებდა, ჯერ მაგრად მცემდა. სასტუმროს დაცვა და პერსონალის უფროსი გამოვიძახე. ვაჩვენე ჩანთილებული ლაქები, ცემის კვალი და შემოხეული ტანსაცმელი. დაბლა სართულზე ჩამიყვანეს. გაუჩერებლად რომ გავყვიროდი, მითხრეს – ვიცით, რომ მეძავი ხარ და თვალს ვხუჭავთ, ეს შენი ცხოვრებაა და შენი ნებაა, მაგრამ იმის უფლებას არ მოგცემთ, რომ სკანდალი მოაწყო მდიდარი კაცისგან ფულის გამოძალვის მიზნით მხოლოდ იმიტომ, რომ ის არაბია და სკანდალს უფრთხისო!.. და გამომადგეს.

ასე გადავედი სამუშაოდ აეროპორტში მას შემდეგ, რაც ამ საქმეში ჩემი ძველი კლიენტებიდან ორი ჯენტლმენი ჩაერია და სიტყვა შემანია. ცოტაოდენ ფულს ვზოგავდი და ვინახავდი. იმ ინციდენტის შემდეგ გადავწყვიტე, ნავსულიყავი და ჩემი ქალიშვილი ჩემთან საცხოვრებლად ჩამომეყვანა. ბუნებრივია, კაცებს აღარ ვხვდებოდი. ეს საქმე მივატოვე.

საყვარელო ძმაო, კარგად მომისმინე, რასაც მოგიყვები! ჩვენს ქვეყანაში საჩუქრებით დახუნძლული გავემგზავრე, ჰიჯაბდახურული, როგორც სხვა ქალები; მეტიც, თავიდან ფეხებამდე შავებში გამონყობილი. დედაჩემი ლოგინად ჩავარდნილი, ავადმყოფი დამხვდა. ჩემი გოგო კი ვერ ვიპოვე.

დედაჩემმა მითხრა, შენი ქალიშვილი გაიქცა და წარმოდგენა არა მაქვს, სად არისო. მეზობლის ქალმა, უმ რაშიდმა, მკლავი გამიყარა და წამიყვანა თავისთან, სახლში. დამსვა და მითხრა, რომ დედაჩემმა ჩემი გოგო ძალით გაათხოვა და ის თავის ქმართან,

სპარსეთის ყურეში იყო. ბევრგან გავიკითხეთ და ვეძებეთ მე და უმ რაშიდმა, რომელიც იმ შეიხს იცნობდა, ჩემი არასრულწლოვანი გოგოს ქორწინება რომ გააფორმა და იმ კაცის სახელს მივაკვლიე. საელჩოდან საკონსულოში, საკონსულოდან შარიათის ყადისთან ვიარე და ბოლოს მისამართი მომცეს. გავემგზავრე ჩემს ქალიშვილთან და ვიპოვე – აღმოვაჩინე, რომ მსახურად და მოცეკვავედ მუშაობდა საროსკიპოსმაგვარ სახლში. ის კაცი მასზე ისევე დაქორწინებულა, როგორც ათობით სხვა მისნაირზე. შევხვდი მას და მოულოდნელი სიურპრიზის წინაშე აღმოვჩნდი – ტრანსგენდერი იყო, არც კაცი, არც ქალი, ქალივით მორთულ-მოკაზმული და ჩაცმული კაცი, შუახნის ასაკის, სქელი და ბილნი, გარყვნილი. თმა გამითეთრდა. ვუთხარი, ჩემი ქალიშვილი უწლოვანია და ციხეში გაგიშვებ-მეთქი. მითხრა, ნაიყვანეო და ჩემს გოგოზე მანიშნა მსხვილი, კოტიტა, დიდ ბეჭდებსახმული ხელით. მერე გარშემო შემოხვეულ თავის ხალხს უბრძანა, გარეთ გავეთრიეთ.

ჩემს გოგოსთან ერთად ისე დავბრუნდი ჩვენს ქვეყანაში, შვილი ერთხელაც არ დამლაპარაკებია. არც ჩემს კითხვებზე უპასუხია. დედაჩემს ვეკითხებოდი, რატომ გამიყიდე შვილი, მე ხომ ბევრ ფულს გიგზავნიდი-მეთქი!.. უმ რაშიდისგან შევიტყვე, უცნური შესახედაობის ადვოკატი ხშირად დაიარებოდა დედაჩემთან და ვაჟიშვილის, ანუ შენს ციხიდან დახსნას ჰპირდებოდა!.. გააცურა, მოატყუა და ფული გამოსცინცლა – მთელი ჩემი ფული!..

სახლი ყირაზე დავაყენე და ოქროვერცხლი მოვნახე. ვიპოვე სახლის მფლობელობის დოკუმენტიც. შენი და დედაჩემის ხელმოწერები გავაყალბე, ვინც მოსაქრთამი იყო, მოვქრთამე და სახლი გავყიდე.

– ვარ თუ არა მე ის, ვინც დედაჩემს სასიკვდილო სარეცელზე ხელებიდან და ყელიდან ძვირფასეულობა – სამაჯურები და გულსაკიდები დახსნა?!

– დიახ, ეს მე ვარ.

– მივაგდე თუ არა დედაჩემი მარტო სიკვდილისთვის და უფასო კლინიკის ექიმიც კი არ გამოვიძახე?!

– დიახ, სწორია, მივატოვე... მაგრამ მართალი არაა, თითქოს მე ის ბალიშით გავგუდე, როგორც შენ ამაზე ერთხელ სიტყვა გადამიკარი.

ჩემს გოგოს კრინტი არ დაუძრავს მას შემდეგაც, რაც აქ ჩამოვიყვანე. საკუთარ თავს ვუთხარი, საუკეთესო კლინიკებში ვუმკურნალებ-მეთქი. ამ ამბის დანარჩენი ნაწილი ალბათ წარმოგიდგენია. ჩემი ქალიშვილის გამო გაზრდილი საჭიროებებისთვის ერთი ქალის ბინაში ვმუშაობდი, რომელიც ვერ მიტანდა. მარტო მე კი არა, ადამიანებს ვერ იტანდა. ერთხელ სილა გამაწნა და გავუჩუმდი. მითხრა, რომ მის არყოფნაში მსახურების კი არა, მის საპირფარეოში მოვშარდე. ადამიანთა დამცირება სიამოვნებას ანიჭებდა, ყველაზე მეტად კი საკუთარი ქმრის. ისეთ დღეში აგდებდა, ხანდახან ის კაცი საკუთარ თავზე მეტად მეცოდებოდა. სიბეჩავესა და სილატაკეზე მეტად სიძულვილს არაფერი აღვიძებს და ქმარსაც სძულდა ცოლი და მე მას კარგი სამსახური გავუწიე, როცა ამ ქალს ნება მივეცი, მომკვდარიყო.

დიახ, დავინახე, გასისხლიანებული როგორ ეგდო სააბაზანოში. გონება დაკარგა-მეთქი, ვთქვი გულში და ასე დავტოვე. გავძარცვე მისი სამკაულის კოლოფები, ძვირფასეულობის ზარდახმა, მოვიპარე ფული მისი ქმრის სანერი მაგიდის უჯრიდან, შემდეგ გარეთ გავედი და ჩემი გასაღებით გავიკეტე კარი. მე ვიყავი ის, ვინც პოლიციას შეატყობინა გვამის აღმოჩენა ბინაში დაბრუნების შემდეგ, სადაც თითქოს სწორედ მაშინ მივედი. ქმარს დასდეს ბრალი, რომელიც გაკოტრებული იყო, არ მუშაობდა და ყველასთან ცოლის ცუდ ზნესა და მასთან ცხოვრების სიძნელეზე ჩიოდა. თქვეს, რომ ეს მან გაითამაშა ძარცვა, მოკლა ცოლი, რათა მისი მემკვიდრე გამხდარიყო. მეც მემუქრებოდნენ და მაშინებდნენ, სახლი მთლიანად გამიჩხრიკეს, მაგრამ ვერაფერი იპოვეს და დაიჯერეს, რომ უდანაშაულო ვიყავი. გამოძიებისას დაკითხვაზე ნამდვილად მწარედ ვტიროდი, შეძრწუნებული დავტიროდი ჩემს ცხოვრებას და მათაც ირწმუნეს, უდანაშაულოდ რომ ვიყავი ბრალ-

ჩემ წინაა. ისიც მარტოსულია და მეც. რაც ჩემთან წამოვიყვანე, უფრო მეტად გავუუცხოვდით ერთმანეთს. ტელევიზორს გაფანტული, დაბნეული მზერით უყურებს. არ მჯერა, რომ დამუნჯებულია. მას ჩემი დატანჯვა უნდა, რადგან ვძულვარ. ვერ მიტანს იმ ყველაფრის გამო, რასაც დედაჩემი უყვებოდა ჩემზე – თითქოს მე ის მივატოვე და მათ საკმარის ფულს არ ვუგზავნიდი, როცა თავად ფუფუნებაში ვცხოვრობდი... რომ ცოდვაში ვიყავი გახვეული და მეძავად ვმუშაობდი; ამიტომაც აქ ჩამოსვლისთანავე ჰიჯაბი დაიხურა. უეჭველია, ის ბრალს მდებს იმაში, რომ ამქვეყნად მოვავლინე – სამყაროში, რომელიც ასე სძულს.

სამზარეულოში გავდივარ. ჩაის ვიკეთებ, ფანჯარასთან ვდგავარ და ლამეს გავცქერნი. ვაკვირდები სიბნელეს უცხო, უსამშობლო ატმოსფეროდან. სქელი, ბლანტი ღამის ნოტიო ნისლის წვეთები ქუთუთოებსა და ხელებზე მეკვრის. ეს ჩემი ცხოვრება არაა, მეც არ ვიცი, როგორ აღმოვჩნდი მასში – როგორ ჩავსრიალდი, ვინ მიბიძგა, ვინ მკრა ხელი, რომ ჩემი ეს ხვედრი ასე მეტარებინა და ყველა კარი ზურგსუკან გამომეხურა.

საყვარელო ძმაო,

მოპარული ნივთები ისევ საიდუმლო და საიმედო ადგილას მაქვს გადამალული. როცა ციხიდან გამოხვალ, ჩემში ეჭვი აღარ უნდა გეპარებოდეს და აღარც მკაცრად უნდა განმსჯიდე, მწარე სიტყვებით. ახლა შენთვის მთელი სიმართლე უკვე ნათქვამი მაქვს. შენ უნდა დამეხმარო მოპარული ნივთების გასაღებაში. სახლიდანაც მოგცემ შენს წილს და ამ ნივთების გაყიდვით ნაშოვნი ფულიდანაც. ჩემს გოგოს უნდა ვუმკურნალო. ერთმანეთს და-ძმასავით მოვეპყრობით. მე ახლა შენს მეტი აღარავინ მყავს, არ ვიცი, მარტო როგორ მოვიქცე.

ამ წერილს, რასაკვირველია, ფოსტით არ გამოგიგზავნი. რამე გზას ვიპოვი, შენამდე რომ მოვიდეს, ან სულაც, ვიზიტისას, შეუმჩნეველად ჩაგიცურებ – უახლოეს დღეებში ან კვირებში ციხეში შენს მონახულებას ვგეგმავ, ინშალა¹.

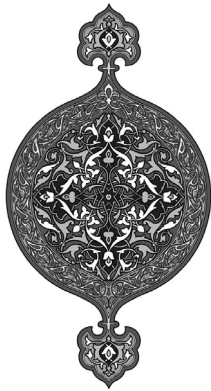
ან იქნებ ეს აზრი თავიდან უნდა ამოვიგდო, რადგან დიდ ხიფათს გადამყრის.

გვიხმობენ, სამუშაოს დაუზბრუნდეთ.

ვნახოთ, რამეს მოვიფიქრებ.

გკოცნი.

¹ ინშალა — ღმერთმა ქნას! ეს ფრაზა ძალიან ხშირად გამოიყენება არაბთა დიალოგურ მეტყველებებში.

თურქული ლიტერატურა

იუნუს ემრე (მე-13-მე-14 სს)

იუნუს ემრე თურქულ ლიტერატურაში სუფიზმის ერთ-ერთი პირველი წარმომადგენელი და, ზოგადად, თურქული პოეზიის ფუძემდებელია. მან თავის პოეზიაში პირველმა გამოიყენა ანატოლიური სასაუბრო ენა, ნაცვლად სპარსული და არაბული ნასესხობებით გადატვირთული ენისა.

ლეგენდების თანახმად, იუნუს ემრე მუსიკალური ნიჭით დაჯილდოებული დერვიში იყო. მისი ოფიციალური მავზოლეუმი სამხრეთ-დასავლეთ თურქეთში, ქალაქ კულას მახლობლად მდებარეობს.

იუნესკომ 1991 წელი (დაბადებიდან 750 წლისთავი) იუნუს ემრეს წლად გამოაცხადა, ხოლო წლევეანდელი, 2021 წელი (გარდაცვალებიდან 700 წელი) თურქეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტის აღმინისტრაციამ იუნუს ემრესა და თურქული ენის წლად გამოაცხადა.

ჩემი გესმათ, ჰე, დოსტებო, ტრფობა გახლავთ მზისა დარი,
სიყვარულით თუკი არ ძგერს, გულიც ხდება ქვისა დარი.

ქვა-გულში კი რამ იხაროს? ენამ უნდა გესლი ღვაროს,
მშვიდი სიტყვაც შეიქნება დავიდარაბისა დარი.

ოდეს ტრფობით ღელავს, დარობს, გული იწვის, კელაპტარობს,
ქვა-გულში კი სიცივეა – ზამთრის სიცივისა დარი.

გინდა იყავ კარად სულთნის, გინდა იყავ კარად უფლის,
მიჯნურობა ნაგიძღვება, ვარსკვლავისა მისადარი.

იუნუს, შიშსა განეშორე, ტრფობას დაენაფე, თორემ
ოდენ რწმენით ვერ გახდება კაცი დავრიშისა დარი...

თურქულიდან თარგმნეს
მაცყალა ხარეზავამ
და
ია სულაბერიძემ

მემღუპ შვექეთ ესენდალი (1883-1952)

მემღუპ შვექეთ ესენდალს თურქ ჩეხოვს უწოდებენ. მისი ნოველები რიგით ადამიანებსა და მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაზეა. ამასთანავე, იგი იყო დიპლომატი, პოლიტიკოსი, თურქეთის პარლამენტის ოთხი მონვევის წევრი. მივლენილი იყო ელჩად თეირანში, ბაქოსა და ქაბულში.

სიბერე

დასახლდნენ, დაფუძნდნენ, დაზარდეს შვილები. შეემატათ რძლები, სიძეები, შვილიშვილები. ამასობაში ორმოცი წელიც გავიდა. ახლა მოხუცი ცოლ-ქმარი ერთმანეთის პირისპირ სავარძელში თვლემს. ასე გამოიძინებენ. როცა დაღამდება და სანოლში დანვებიან, ძილი უფრთხებათ. უზნეო ბავშვებივით დიღამდე ერთმანეთს ეჯიბრებიან უხეში სიტყვის თქმაში.

– ქალო, ისედაც ცხელა, შენ კიდევ ზურგზე მეხები, შენი სუნთქვა კამერის სუნთქვასავით ცხელია და ზურგს მწვავს.

ქალი ცოტა განზე იწევს და ამბობს:

– ამდენი წელი არ დაუნვავს ჩემს სუნთქვას შენთვის ზურგი და ახლა გწვავს?! ყოველდღე ახალ-ახალ რამეს იგონებ!

– მწვავს და... ტყუილს ვამბობ, თუ...?! რა შუაშია ახალი და ძველი? ასეთ ამინდში ორი ადამიანი ერთ სანოლში რომ დანვება, რა თქმა უნდა, ასე იქნება. მაგრამ შენ ვერაფერს გეტყვის კაცი, მაშინვე ერთ ამბავს ატეხ. ბოლოს მე გამოვდივარ დამნაშევე.

ცალ-ცალკე სანოლებში რომ დანვნეთ, აგრილდება?! დღისით ფანჯარას არავის ალებინებ. დაღამდება და ბოლი გაგდის. თუ გცხელა, გაიხადე ბამბის პიჟამა და ისე დაიძინე.

– კი, როგორ არა! ბამბის პიჟამა

გავიხადო, რომ გრიპი ავიკიდო, არა?! ფანჯარას არ გაგალებინებ, რა თქმა უნდა, რადგან ორპირი ქარია. ყელი მტკივდება, ვითომ არ იცი.

– აჰა, გავინიე... აბა, ვნახოთ, თუ დაგეძინება.

ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ ცოლი ეუბნება:

– სიცივე და სიცხე არაფერ შუაშია. დილიდან საღამომდე გძინავს. როცა დაღამდება, აღარ გეძინება და ლაპარაკის ხასიათზე მოდიხარ. აღარ იცი უკვე, რა თქვა.

– მე მძინავს და შენ არა?! გუშინ მე რომ არ გამეღვიძებინე, ხვრინვას ამოუშვებდი. შემარცხვინე ახალ სიძესთან.

– ააა.., ეს ცილისწამებაა, ღმერთმანი! თანაც, არ მაქვს უფლება, ერთხელ მაინც ვიხვრინო ცხოვრებაში?! ახალი სიძის შერცხვა თურმე... რატომ უნდა შემრცხვებს ახალი სიძის? როგორც ყველა ადამიანი, მეც ვწვები და ვიძინებ... უცხო ხომ არ არის? მე ბევრი გაჭირვების მნახველი ქალი ვარ. ორმოცი წლის განმავლობაში ერთხელ მომერია ძილი. რაღა გიჭირთ, მოგეცათ სალაპარაკო, როგორც იქნა, ერთი ნაკლი მიპოვეთ ამდენი წლის შემდეგ...

მცირე ხნის დუმილის შემდეგ ცოლი კვლავ ეუბნება:

შენ, ჯობია, შენს თავს მიხედო. საკმარისია, უცხო დაინახო, რომ მაშინვე პირს მოაღებ. ამას წინათ სურვია ბეის რძალს იმდენი ელაპარაკე, მოკვდა ქალი მთქნარებით, ცოტაც და დაეძინებოდა. საკმარისია, ვინმე წყნარი ჩაიგდო ხელში, იმდენს ილაპარაკებ, სანამ მთქნარებას არ დაანყებინებ. ამდენი ყბედობის მერე შენც გეძინება და კიდევ ჩემზე ლაპარაკობ? ხასიათიც შეგეცვალა, ლაპარაკიც. ღმერთმა უარესისგან დაგვიფაროს.

– მე ხასიათი არ შემცვლია. რაც ვიყავი, ისევ ის ვარ. შენ შენს თავს მიხედე.

– კი, როგორ არა, არ შეცვლილხარ! ადრე როდის გითქვამს, გაინიე, მცხელაო. ასე რომ, ნუ დაგიყინია, არ შევცვლილვარო. ნუ მაბრაზებ, დაიძინე.

– მე კი მინდა დავიძინო, მაგრამ შენ რომ არ მანებებ თავს!

– აბა, უყურე! დაგანებე თავი და მეტი რა ვქნა..!

– მეტი რაღა უნდა ქნა, მომენებე ზურგზე!

– ერთი უსმინეთ ამ ვაჟბატონს... გეფიცები, ცალკე სანოლში დავიძინებ, გესმის? ისეთ რამეს გამაკეთებინებ, რაც ორმოცი წელი არ გამიკეთებია. ადრე, როგორც კატა, ისე შემომიძვრებოდა ლოგინში. მიყვარხარო, მეუბნებოდა. ახლა ნახე, რაებს მეუბნება.

– უკან დააბრუნე ის დრო და ისევ გეტყვი.

– რომ შემეძლოს, შენ არ გკითხავდი, დავაბრუნებდი! უმადური!

– რა შუაშია უმადურობა. სამოცდაათი წლის ვართ და ერთ სანოლში ვწევართ. მეტი რაღა გინდა? შვილები დაგვცინიან.

– შვილების აზრი რაში მაინტერესებს. ყველგან ასეა. ცოლ-ქმარს რომ ლოცავენ, ეუბნებიან, ღმერთმა ერთ ბალიშზე დაგაბეროთო.

– რამდენადაც შესაძლებელი იყო,

დავბერდი. ახლა ერთ ბალიშზე სიკვდილილა დაგვრჩენია.

– რა დროს სიკვდილია?! ჩვენზე მოხუცები არ აპირებენ ჯერ სიკვდილს! ცხონებულ ჩემს მშობლებს ერთ სანოლში ეძინათ. ცალ-ცალკე რომ დაწოლილიყვნენ, აზრადაკი არ მოსვლიათ.

– ვიცი, ჩემი ცხონებული სიმამრი ნებისყოფიანი კაცი იყო. ახლა ასეთები აღარ არსებობენ. დღეს ახალი რძლებიც კი ცალკე წვებიან.

– ისე ლაპარაკობ, თითქოს მომწონდეს ახლანდელი რძლები. ორი სანოლი დადგეს გვერდიგვერდ და ამას დაარქვეს ცალ-ცალკე სანოლი.

– ერთი უყურეთ, რაებს ფიქრობს. ქალო, შენ ნელ-ნელა ბავშვს ემსგავსები. იცოდე, არ ამალაპარაკო. ცალ-ცალკე სძინავთ.

– ჩვენ ერთად გვიძინავს? ყველას თავისთვის სძინავს. როცა ორი ბალიშია, თითქოს სხვანაირად შეიძლებოდეს.

– კი, მაგრამ ასე ერთმანეთს ხომ ვერ გაათბობენ ლუმელივით.

– შენ, რაც დაბერდი, ხასიათი შეგეცვალა.

– მე შემეცვალა და შენ არ შეგეცვალა?!

– რა თქმა უნდა, არ შემცვლია. მე ცვალებადი ხასიათი არ მაქვს.

– აი, ეგ არის სწორედ ცუდი.

– რატომ არის ვითომ ცუდი. მე რომ ცუდის გაკეთება მდომებოდა, თავის დროზე გავაკეთებდი. სისულელეებს ნუ ლაპარაკობ და ნუ მაბრაზებ. ჯობია, დაიძინო.

– რა გაბრაზება გჭირდება, ისედაც ალესილი მახვილივით ხარ. უჰ, სულ ოფლში ვცურავ...

– შენ ბამბის პიყამა ჩაიცვი და მერე ინუნუნე, ოფლში ვცურავო... შენ რომ გისმინო...

– არავინ გთხოვს, მომისმინეო. გაჩუმდი, მეძინება.

– ეშმაკი ჩამჩურჩულებს, ამ კაცს ხმა აღარ გასცეო... ღმერთის მეშინია და მაინც ველაპარაკები. თვითონ მეუბნება იმას, რაც თავში მოუვა და, რომ ჰკითხო, მე ვარ ყბელი და უჭკუო...

– ახლა მე შენ ის გითხარი, უჭკუო ხარ-მეთქი?

– აღრე ხომ მითხარი.

– როდის გითხარი?

– დაგავიწყდა? ჰუსეინ ეფენდის სახლში რომ ვიყავით, მე ვთქვი, ჰაირიე სკოლაში შევიყვანოთ-მეთქი. შენ არ მითხარი, შენსავით უჭკუო არ ვარ და ვიცი, როდის უნდა შევიყვანო.

– აბა, ერთი ამას უსმინეთ. ეგ ოცდაათი წლის წინ იყო და ეს დღეს მეუბნება. რომც მეთქვა, ეგ მემახსოვრება? სიმართლე მითქვამს.

– რა თქმა უნდა, მითხარი. შენ ფიქრობ, რომ დამავიწყდა? მაშ, სულელი ვარ. ხომ? შენ თუ კიდეგ ხმა გაგცე.....

ასეთი კამათის შემდეგ ქალი ერთ-ორ პირს გამოიტირებდა ხოლმე. ახლაც ასე აპირებდა, მაგრამ მოხუცს ხველა დააწყებინა, წამოფდა. ქალი ანერვიულდა. წყალი მიანოდა, წამალი დააღვეინა. მოხუცს ცოტა ხანში სუნთქვა შეეკრა, ქალი ძალიან შეშინდა,

დიღბერი გააღვიდა.

ასე ჩხუბობენ ცოლი და ქმარი, ერთმანეთს ათას სისულელეს ეუბნებიან. მაგრამ ეშინიათ, რომ ერთი მოკვდება და მეორე მარტო დარჩება. განსაკუთრებით ქალს, შვილებისა და რძლების ხელში დარჩენა არ უნდა.

ხველება არ წყდება. ცოტა ხანში ჰათიჯემ გაიღვიდა. ექიმის გამოძახება უნდოდათ. ჰკითხეს კაცს, მაგრამ არ დასთანხმდა. ზურგს უკან ბალიშები ამოუნყვეს, უშველილო, მაგრამ ხველება არ შეწყდა.

უფროსმა რძალმა გაიღვიდა, ქმარიც გააღვიდა. მათ მოხუცს არ უსმინეს და ექიმს შეაფცობინეს. როცა ექიმი მოვიდა, უთხრეს:

– ბამბის პიჟამას იცვამს და ისე იძინებს, ოფლიანდება, ცივდება, ახველებს. ვეუბნებით და არ გვისმენს. იქნებ თქვენ უთხრათ, თქვენ დაგიჯერებთ, რაიმე მსუბუქი ჩაიცვას.

ექიმმა მათ მოუსმინა, მაგრამ მოხუცს არაფერი უთხრა.

– დაანებეთ თავი, როგორც უნდა, ისე ჩაიცვას. ხველების მიზეზი ეგ არ არის.

როცა გათენდა, ხველება შეწყდა. შვილიშვილებმა გაიღვიძეს და ბაბუას ოთახში შევიდნენ. შიშიც გაქრა. მოხუცი იცინოდა, ლაპარაკობდა, შვილიშვილებს ეფერებოდა... ცხოვრება ისევ ჩვეულებრივად გაგრძელდა.

შემდეგ ღამეს თუ არა, იმის შემდეგ ღამეს კი იგივე განმეორდება...

ცხვირსახოცის ქვეშ

აგვისტოა. პარასკევი. საჯარო რეესტრის სააგენტოს დირექტორი ჯავით ბეი სადილის შემდეგ ტახტზე წამოწვა, იფიქრა, დავიძინებო. მაგრამ ბუზებმა შეაწუხეს. გაახსენდა, რომ სოფლებში კედელთან წვებოდნენ, სახეზე ცხვირსახოცს იფარებდნენ და არხეინად ეძინათ. სკამზე გადაკიდებული ქურთუკის ჯიბიდან თეთრი ცხვირსახოცი ამოიღო და სახეზე დაიფარა. ცხვირსახოცი აწუხებდა, მაგრამ ამას ყურადღება არ მიაქცია. დაიწყო ლოდინი, თუ როდის დაეძინებოდა. ახლა ფიქრებმა არ მისცეს დაძინების საშუალება. თავიდან იმაზე ფიქრობდა, შვილების სკოლის გადასახადისთვის გაგზავნილი თანხის ქვითარი სად დადო. შემდეგ კი გაახსენდა, როგორ წუნუნებდა ცოლი, ფულის შეტანას ვერ ვასწრებო. „მე აქ მშვიერი ხომ არ ვიქნები“, – ჩაილაპარაკა თავისთვის. ამბობდნენ, რომ ხელფასს მოუმატებდნენ. გაახსენდა, რომ სააგენტოს თავმჯდომარე მის მიმართ კეთილად იყო განწყობილი და სიამოვნებისგან ჩაელიმა. თავმჯდომარემ შეცდომით განთავისუფლებული თანამშრომელი მისი ერთი სიტყვით სამსახურში დააბრუნა. ასე რომ არ მომხდარიყო და თავმჯდომარეს უარი ეთქვა, რა ეშველებოდა იმ საბრალოს. წარმოიდგინა, როგორ მოუწევდა მას ქუჩა-ქუჩა წაწვლი, ვალი დაედებოდა, ტანსაცმელი შემოეფლითებოდა, წვერს ველარ გაიპარსავდა. თვალწინ დაუდგა ეს ყველაფერი. შეეცოდა. „თავმჯდომარე რომ არ დათანხმებულიყო!“ – გაიფიქრა მან. გაბრაზდა. საკუთარ თავს ჰკითხა: მაშინ რას ვიზამდი?“ წარმოიდგინა, როგორ შეიკრა ქურთუკი. მეგობარს უთხრა: „მომეცი ერთი ეგ საბუთები“. აიღო ქაღალდები და პირდაპირ თავმჯდომარესთან წავიდა. თავმჯდომარე მაგიდასთან იჯდა და რაღაც საბუთებს კითხულობდა. თავი ასწია. „რა მოხდა, ბატონო დირექტორო?“ – ჰკითხა

ჩვეულებისამებრ. „სამსახურიდან გაშვებულ ბატონთან დაკავშირებით გიბრძანებიათ, უკან აღარ მივიღებთო. ეს რა უსამართლობაა! რა ქნას ამ საბრალომ, სად წავიდეს, ვინ გაიგებს მის სატკივარს!? სამსახურიდან ჩვენი შეცდომის გამო გაათავისუფლეს. რა დააშავა? თქვენც გაქვთ ოჯახი. შეიბრალებთ, ბატონო“. თავმჯდომარე ამბობს: „უკვე დაგვიანებულია. ხდება ასეთი რამეები. სხვაგან ეძებოს სამსახური...“ ჯავით ბეი ამ უსამართლობაზე ცოფებს ჰყრის. თავმჯდომარეს ეუბნება, თუ უკან არ დავაბრუნებთ, ჩვენთვის კარგი არ იქნებაო. ნეტა მთელი ადმინისტრაციის, მთელი დანესებულების თანამშრომლები კართან უსმენდნენ, როცა ამ სიტყვებს ეტყვის. ჯავით ბეის ცეცხლი ეკიდება. ყველა, ვინც უსმენს, გაოცებულია მისი გამირობით, სიმამაცით. როცა ბაზარში გაივლის, ყველა მასზე მიანიშნებს... თავმჯდომარეს ეშინია მისი სიტყვების. ხელმონერას აუქმებს და თავისი სიტყვა უკან მიაქვს. ჯავით ბეი თავმჯდომარის ოთახიდან გამოდის, ხელში საბუთები უკავია. ხედავს, რომ კართან მიყურადებულნი უცებ წყდებიან კარს და თავიანთ ოთახებში გარბიან. ქვემოთ ჩადის და საბუთებს თავის თანაშემწეს წინ უყრის. როდესაც თანაშემწე თავმჯდომარის გაუქმებულ ხელმონერას ხედავს, გაოცებისგან პირი ღია რჩება. ჯავით ბეიმ წარმოიდგინა, როგორ გაოცდებოდა თანაშემწე და ცხვირსახოცის ქვეშ ტკბილად ჩაელიმა. შემდეგ ამას სამსახურში აღდგენილი თანამშრომელი შეიტყობს, მოდის და მას ფეხებში უვარდება. ამ ამბავს ყველა იგებს. მისი ცოლის ყურამდეც აღწევს. ცოლისგან წერილს იღებს: „ამდენ საქმეს აკეთებ მანდ და ჩვენ ფულს არ გვიგზავნი“. უკვე ბრაზობს. ასეც არ შეიძლება... ისიც მაშინვე წერს საპასუხო წერილს. ცოტა ხნის შემდეგ კიდევ ერთ წერილს იღებს: „დეპუტატად ვა-

პირებთ თქვენს არჩევას, გთხოვთ დაგვთან-
ხმდეთ“.

ირჩევენ დეპუტატად. ერთ დღესაც რე-
ესტრის სააგენტოში მოდის. ყველა მეგობარი
ულოცავს. თავმჯდომარე კართან ხვდება.
შარვლის უკანა ჯიბიდან პორტსიგარს იღებს
და სიგარეტს უწვდის...

პარლამენტში შესვლის შემდეგ წინადა-
დება შეაქვს, რომ სახელმწიფო მოხელეებს

ხელფასი გაეზარდოს....

ჯავით ბეი ოფლში ცურავდა, მღელვა-
რებისგან იხრჩობოდა. ცხვირსახოცი სახიდან
მოიცილა და წამოხტა. სახე გასწითლებოდა,
თვალები გაფართოებოდა, თმები ყალყზე
დასდგომოდა. კუთხეში დაჯდა. „როგორ სძი-
ნავთ ცხვირსახოცის ქვეშ?!“ – გაიფიქრა მან.
შემდეგ კი ფეხები დააბაკუნა და მოსამსახუ-
რეს დაუძახა: „მერიემ, ყავა მომიდუღე!“

თურქულიდან თარგმნა
ასმათ ჯაფარიძემ

გიულთენ აქინი (1933-2015)

თურქი პოეტი ქალი. 2008 წელს გაზეთ "მილიეთის" მიერ მონყობილი გამოკითხვის შედეგად მიღებული აქვს „უდიდესი თურქი პოეტის“ წოდება. მუშაობდა მასწავლებლად ანატოლიის სხვადასხვა ქალაქში. მისი ლექსები თარგმნილია ბევრ უცხო ენაზე. ასევე, მათზე შექმნილია სიმღერები.

ლექსი დამსხვრეულ ქალებს

ლამაზი კანი რომ მირაჟია,
ბოლოს რომ ქრება,
იციან ქალებმა,
ქალებმა, რომლებიც ბოლოს
მკითხაობის ჭაობში იძირებიან.
სადღაც სიბნელეში, დაშვებული,
იდუმალი ფარდის მიღმიდან
ნამარჩიელები იმედების
სხივი, მხოლოდ
იმ დაშვებული ფარდების
სიგრძის ზომაა.
ეძიებენ იმედებს ქალები...

ვის აინტერესებს
მათი სამყარო,
რკინაა? ცეცხლია?
თუ ჯოჯოხეთია.
პროპელერით მოზრიალენი,
ფერადი შუშების
მსხვრევა -მსხვრევით,
დამსხვრეული ფრთებით,
ამთავრებენ ქალობას.

ლამაზი კანი
რომ მირაჟია,
ბოლოს რომ ქრება,
იციან ქალებმა.

თურქულიდან თარგმნეს
მაყვალა ხარებავამ
და
ეთერ სადალაშვილმა

ჰალიდე ნუსრეთ ზორლუთუნა (1901-1984)

თურქი პოეტი ქალი. იგი ცნობილია, როგორც „მწერალი ქალების დედა“. ნღების განმავლობაში ანატოლიის სხვადასხვა ქალაქში მასწავლებლად მუშაობდა. ჯერ კიდევ სკოლაში სწავლისას მიღებული აქვს ჟურნალ "მოსწავლეთა დავთრის" პრემია. ფლობდა არაბულ, სპარსულ და ინგლისურ ენებს.

ნადი, გამეცალე, გაზაფხულო

გამეცალე, ამ ჩრდილებში რა გინდა...

გაზაფხულის მზერა ისევ მთვრალია,
ნუ შეცდები, ჩემს გულს ნუ ესტუმრები,
სალოცავთან ჩარაზული კარია.

ტაძარია, მეიჰანე³ კი არა!

ამ გვირილებს რად აქვთ ოქროს გვირგვინი,
მზისფერ თმებში დაიბნიე ვარდები,
გაზაფხულო, ნადი, ღვთის გულისათვის,
მუხლმოდრეკილ ქალწულებს ნუ ადარდებ...

გულს ნუ მოხვალ, ის კაშანე⁴ არაა!

სიკაშკაშე, სურნელება, ფერები,
ერთი დღე და კიდევ ერთი ქორწილი,
ბულბულს მკერდში უზის მისი ლანდები,
ბულბულს მკერდში ეღვრებიან ვარდები!

ლამაზი ხარ, ვიცი, არ მეჩვენები!

გაზაფხულო, ნადი, სხვა გზებს უღიმე!
ზღვას ფერები საჩუქრებად ეყაროს,
ცის ტატნობზე, ცის კიდეზე იარე,
ოლონდ ჩემს გულს, ამ გულს არ გაეკარო.

კანდეღია, ფეიმა⁵ კი არა.

თურქულიდან თარგმნეს
მაყვალა ხარებავამ
და
ეთერ სადალაშვილმა

³ მეიჰანე-გასართობი ადგილი, ტავერნა.

⁴ კაშანე-სასახლე

⁵ ფეიმა-სასმისი ალკოჰოლისთვის.

აზიზ ნესინი (1915 – 1995)

აზიზ ნესინი ცნობილია, როგორც იუმორისტული ჟანრის ფუძემდებელი თანამედროვე თურქულ ლიტერატურაში. წერდა მოთხრობებს, რომანებს, ლექსებს, ზღაპრებს, პიესებს. აქტიურად თანამშრომლობდა ჟურნალ-გაზეთებთან; ხშირად აქვეყნებდა პუბლიცისტურ წერილებს, სადაც ყურადღებას ამახვილებდა საზოგადოების მტკივნეულ საკითხებზე.

აზიზ ნესინის ნაწარმოებები თავმოყრილია 120-მდე წიგნში. იგი არის მწერალი, რომელსაც ყველაზე მეტი მკითხველი ჰყავს თურქეთში. მისი რომანები და იუმორისტული მოთხრობები თარგმნილია მრავალ ენაზე. მიღებული აქვს ორმოცზე მეტი ჯილდო.

ეროვნული სტუმართმოყვარეობა

ერთ პატარა, პროვინციულ ქალაქში წიგნის მაღაზია ჰქონდა გახსნილი. ერთმანეთს შორიდან ვიცნობდით. წერილებს მიგზავნიდა; წერილების მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, საკმაოდ პროგრესულად მოაზროვნე ახალგაზრდა უნდა ყოფილიყო. ყოველ გაზაფხულზე მეპატიჟებოდა. მწერდა, რომ მკითხველებს ჩემთან შეხვედრა უნდოდათ და მოუთმენლად მელოდებოდნენ. მოუცლელობის გამო ვერ ვახერხებდი მასთან სტუმრად ჩასვლას. ამის გამო ყოველ წერილში ბოდიშს ვუხდიდი.

გაზაფხულის ერთ მშვენიერ დღეს წიგნის გამყიდველმა ახალგაზრდა კაცმა დამირეკა. მაცნობა, რომ სტამბოლში ჩამოვიდა და ჩემი ნახვა უნდოდა. ახალ ნაწარმოებზე ვმუშაობდი. სტუმრის მიღების დრო ნამდვილად არ მქონდა, მაგრამ ასეთ დროს ამის ახსნა ძალიან ძნელია... შევთანხმდით, სახლში დაველოდებოდი.

ხელცარიელი არ მოსულა, თავის რეგიონში მოწეული ხილი მომიტანა. თავაზიანად მომიკითხა; ჩაი დავლიეთ, ცოტა ვისაუბრეთ... ამასობაში ერთი საათი გავიდა... კუთხურ კილოზე სასიამოვნოდ საურობდა. ეს ადამიანები ძალიან მიყვარს, ოღონდ შორიდან... ამას თავისი მიზეზი აქვს. ჩემს ყოველ მკითხველს თითო საათი რომ დავუთმო,

მწერლობას უნდა დავემშვიდობო.

წიგნის გამყიდველის ვიზიტის მიზანი კვლავ ჩემი მიპატიჟება აღმოჩნდა. მთელი გულით მთხოვა, ამჯერად მაინც არ მეთქვა უარი და ჩემი სტუმრობით მისი ოჯახი და მკითხველები გამეხარებინა; თანაც, ერთი ორი დღე დამესვენა. დასვენება! ეს სიტყვა ძალზე მაცდური აღმოჩნდა... დასვენება მართლაც არ მანყენდა...

ჩემი გამგზავრების თარიღზე შევთანხმდით და ერთმანეთს დავემშვიდობეთ.

დათქმულ დროს აღნიშნული პროვინციის აეროპორტში ვიყავი. მასპინძელი ცოლისძმასთან ერთად დამხვდა.

თითქმის შუალამე იყო. გზას გავუდექით. ჭამა არ მინდოდა, ძალიან დაღლილი ვიყავი. მეგონა, პირდაპირ სასტუმროში მიმიყვანდნენ და დავისვენებდი. მასპინძელმა თავი გაიგიჟა, როგორ გეკადრებათ, ბატონო, ჭამის გარეშე დაძინება სად გაგონილაო! "სტუმარი მასპინძლის ვირიაო", – გამახსენდა ანდაზა. მართლაც ასეა: სტუმარი იძულებულია, მასპინძლის სურვილს დაემორჩილოს. ვფიქრობდი, ჯერ სასტუმროში მივიდოდით, ბარგს დავტოვებდი, მოვწესრიგებოდი და შემდეგ სასტუმროს რესტორანში ვივახშმებდით...

ჩვენმა მანქანამ დაუსახლებელი ადგილები გაიარა, შემდეგ რაღაც შენობები გა-

მოჩნდა; ის ადგილიც გავიარეთ და დანგრეულ, ოღრო-ჩოღრო გზაზე აღმოვჩნდით. მანქანას სიარული უჭირდა... ბოლოს ერთ ჩაბნელებულ შენობასთან გავჩერდით. კარებთან მივედით. მასპინძელიმა ღილაკს თითი დააჭირა; კარი გაიღო. სოფლურად ჩაცმული ახალგაზრდა ქალი და ბავშვები შემოგვეგებნენ. ქალს, მუცელში მყოფსაც თუ ჩავთვლით, რომელსაც, ალბათ, დღე-დღეზე ელოდებოდნენ, ოთხი შვილი ჰყავდა; ერთი ხელში ეჭირა, მეორისთვის ხელი ჰქონდა ჩაკიდებული, მესამე დედის კალთას ჩაბლაუჭებოდა.

– მობრძანდით, მობრძანდით! – თავაზიანად შეგვიპატიჟა ქალმა.

მივხვდი, ეს ადგილი სასტუმრო კი არა, ნიგნის გამყიდველის სახლი იყო.

– სუფრა მზად არის, ქალო? – ჰკითხა ახალგაზრდა კაცმა მეუღლეს.

– მზად არის, – მიუგო ქალმა.

დიდებული სუფრა გაენყო დიასახლისის. ორსული ქალისა და სამი ბავშვის დედის მიერ განეული ამდენი შრომის შემდეგ სუფრასთან დაჯდომაზე უარის თქმა უხერხული იქნებოდა... თუმცა ჭამა სულ არ მინდოდა, ერთი სული მქონდა, როდის დავიძინებდი... იმ იმედით, რომ ჭამის შემდეგ სასტუმროში წავიდოდი, არსებულ სიტუაციას შევეგუე.

ადგილობრივი კერძები ძალიან გემრიელი იყო. ვახშამი კარგა ხანს გაგრძელდა. დაძინება რომ არ მომეთხოვა, საუბარი დილამდე არ დამთავრებოდა.

სასტუმროში წასვლა მოვინდომე. მასპინძელს გაოცებისგან თვალები გაუფართოვდა:

– როგორ თუ სასტუმროში?! ნუ შემარცხვენთ, ბატონო! ასეთ დამცირებას, მირჩვენია, მომკლათ. გინდათ, ხალხს ათქმევინოთ, სტამბოლიდან სტუმარი ჩამოსვლია, სახლში ვერ უმასპინძლა და სასტუმროში დატოვაო? ასეთ რამეს ნუ იზამთ, თავს ნუ მომჭრით, სახელს ნუ გამიტეხთ! ჩემი შთამომავლობა ვერ

ჩამოირეცხავს სირცხვილის ამ ლაქას.

– თქვენი შეწუხება არ მინდოდა, სასტუმროში დარჩენა უფრო მიზანშეწონილია – მეთქი, – ვუთხარი მორიდებით.

– როგორ გეკადრებათ, რა შეწუხება, უცხო ხომ არ ხართ...

შევეცაადე, ამეხსნა, რომ უკეთესი იყო სასტუმროში დავრჩენილიყავი... ვუთხარი, რომ ყველა ადამიანს თავისებური ხასიათი აქვს; რომ მე საღამურის გარეშე ძილს ვიყავი მიჩვეული...

– როგორც გაგიხარდებათ, ისე დაიძინეთ. გინდ საცვლებით დაწეკით, გინდ – საცვლების გარეშე, – მიპასუხა.

მივხვდი, ლაპარაკს აზრი არ ჰქონდა. იძულებული გავხდი, ღამე მათთან გამეთია.

ჩემი საძინებელი ის ოთახი აღმოჩნდა, სადაც საჭმელი ვჭამეთ. სუფრა აალაგეს; ჭურჭელი გაიტანეს; მაგიდა ოთახის ერთ კუთხეში მოათავსეს. ლოგინი შემოიტანეს, იატაკზე გაშალეს. ძილი ნებისა მისურვეს და ოთახიდან გავიდნენ. ტუალეტში გასვლა მინდოდა, მაგრამ მერიდებოდა... ცოტა ხნის შემდეგ, სახლში რომ სიჩუმემ დაისადგურა, დავრწმუნდი, ყველას ეძინა. წამოვდექი. ხმაური რომ არ გამომენვია, ფეხაკრეფით გავედი დერეფანში. უცებ ფეხებში რალაც რბილი გამებლანდა. წავბარბაცდი, კინალამ ძირს გავიშხლართე. კატამ, რომელსაც, სავარაუდოდ, სიბნელეში ფეხი დავადგი, განწირული ხმით დაიწყაყვლა. ტუალეტს სუნით მივაგენი. ეს ადგილი საწყობს უფრო ჰგავდა... აქ ერთმანეთზე ეწყო ყუთები, მოზრდილი კალათა, ველოსიპედი, სარეცხის ტაშტი, რამდენიმე წყვილი ფეხსაცმელი, ცარიელი ბოთლები... რომ შემძლებოდა, ტუალეტით სარგებლობაზე უარს ვიტყოდი. სამწუხაროდ შეუძლებელი იყო, ძალიან მიჭირდა... წყლის რეზერვუარს ჯაჭვის ნაცვლად რალაც ზონარი ჰქონდა მიბმული. ჩარეცხვა რომ მოვინდომე, ზონარი გამოვნიე. ამ მოძრაობას ისეთი გუგუნის ხმა

მოჰყვა, სახლი შეზანზარდა. რეზერვუარიდან წყლის ერთი წვეთიც არ გადმოსულა. ტუალეტის კარი რომ გავაღე, ჩემ წინ გრძელსაცვლიანი ორი კაცი იდგა: მასპინძელი და მისი ცოლისძმა.

მასპინძელმა მომიბოდიშა:

– დამავინწყდა მეთქვა, რომ წყლის რეზერვუარი არ მუშაობს.

მერე ამიხსნეს, თუ როგორ უნდა ჩამერეცხა ტუალეტი; იატაკზე მდგარ ვედროზე მიმითითეს, ამას წყლით აავსებ და ტუალეტში ჩაასხამო.

– ჩემი ბრალია, – ვუთხარი, – მე უნდა მეკითხა თქვენი ტუალეტით სარგებლობის წესი. ყველა ოჯახს ხომ თავისი წესები აქვს.

გრძელსაცვლიანი ახალგაზრდა კაცები ოთახში რომ შევიდნენ, ხელსაბანის ძებნა დავიწყე. როგორც იქნა, მივაგენი. მიუხედავად იმისა, რომ ონკანს თოკი ჰქონდა შემოხვეული, წყალი მაინც წვეთავდა. ონკანი გადავნიე თუ არა, წყალი ისეთი ნაკადით წამოვიდა, ისე ასხამდა, ერთიანად გავიწუნე; ხელსაბანი უცებ გაივსო; წყალი იატაკზე გადმოვიდა. ვცდილობდი, ონკანი დამეკეტა, მაგრამ ამოდ... ცოტა ხანში სახლი მთლიანად დაიტბორებოდა. არ ვიცოდი, რა მექნა. დაბნეული და შეშინებული მასპინძლის საძინებლის კარს მივაღექი. დავაკაკუნე. ოთახიდან ორ ხმაში ხვრინვა ისმოდა. კაცებს ერთ ოთახში ეძინათ, ქალს და ბავშვებს – სხვა ოთახში. კიდევ უფრო ძლიერად დავაკაკუნე. ისევ ხვრინვის ხმა... ვაკაკუნე, ვაბრაზუნე... ძლივს გავაღვიძე... უაზრო თვალებით მიყურებდნენ... ძლივს გავაგებინე, ვინ ვიყავი და რა მინდოდა. ორი კაცი ხელსაბანს მივარდა, ონკანი ახალი თოკით გაამაგრეს; როგორც იქნა, წყალი შეაჩერეს. მართალია, წყალი აღარ ასხამდა, მაგრამ ონკანი ისეთ ხმას გამოსცემდა, თითქოს ძალი იღრინებო.

– წყალს ჩვენ მივხედავთ, თქვენ წადით, დაიძინეთ, – მითხრა მასპინძელმა.

ჩემს ოთახში დავბრუნდი... დაძინება შეუძლებელი იყო; ონკანის ღრენა-ღმუილის ხმებს ახლა ჭერში ბრაზუნიც დაემატა. ვიკითხე, რა ხდებოდა; როგორც მასპინძელმა ამიხსნა, ონკანის ხმით გაღიზიანებული ზედა სართულზე მცხოვრები მეზობელი გვიბრაზუნებდა.

იმ ღამეს მასპინძელმა მესამედ მისურვა მშვიდობიანი ძილი... ამდენი ნერვიულობის შემდეგ დაძინება გამიჭირდა. როგორც კი ჩამეძინა, რაღაც უცნაურმა ხმამ გამაღვიძა. მივაყურადე; ურმის ბორბლების ღრჭიალს წააგავდა. მერე მივხვდი, ყველა ოთახის კარი გაღება-დაკეტვისას ასეთ ხმას გამოსცემდა. ტუალეტში შესვლა-გამოსვლა რომ შეწყდა, მეც ჩამეძინა. ახლა კატის კნავილმა გამაღვიძა. კატა კარებზე აფხაჭუნებდა და ჭირვეულად კნაოდა. ოთახში შემოსვლას ითხოვდა. ადგომა დამეზარა. ვიფიქრე, მობეზრდება და გაჩერდება-მეთქი, მაგრამ შევცდი. კატამ კნავილს და ფხაჭუნს კიდევ უფრო მოუმატა. კარი გავაღე. კატა პირდაპირ ლოგინში ჩახტა. მე კატასთან ძილს მიჩვეული არ ვიყავი. რა უნდა მექნა, სკამზე ჩამოვჯექი. დიდხანს ვერ გავძელი. ძალიან მეძინებოდა. იძულებული გავხდი, კატასთან ერთად დამეძინა. კატას არ გაუპროტესტებია; პირიქით, მკერდში შემომიძვრა და მშვიდად აკრუტუნდა. რამდენიმე წუთის შემდეგ რწყილები. დავიწყე ფხანა. ლოგინი კატას დავუთმე და ნახევრად შიშველი სკამზე დავჯექი; დაღლილს ჩამეძინა. ბავშვების ხმამ გამაღვიძა. ოთხი-ხუთი წლის ორი ბავშვი ჩემს ოთახში შემოვიდა. მესამეს, როგორც ჩანს, ჯერ კიდევ ეძინა. მკითხეს, რატომ მეძინა სკამზე. მიზეზი რომ გაიგეს, ბევრი იცინეს. უძილობისა და დაღლილობისგან ისეთი გაღიზიანებული ვიყავი, თავი ველარ შევიკავე:

– დაიკარგეთ აქედან, წადით თქვენს ოთახში! – ვუყვირე ბავშვებს.

მითხრეს, რომ ეს მათი ოთახი იყო, რომ

ამ ოთახში მამა კატასთან ერთად იძინებდა. ბავშვები ყოველ დილით დედის უბიდან ამოძვრებოდნენ და მამას ეხუტებოდნენ.

რაც ამ სახლში ხდებოდა, ასე თუ ისე, მესმოდა, მაგრამ ვერ გავიგე, კატა როგორ იტანდა მთელი ღამე ოთახში მოჯირითე თავებს. ბავშვებმა ამიხსნეს, რომ კატა და თავები ერთად დაიზარდნენ; ერთმანეთს ისე შეეჩვივნენ, მეგობრულად ცხოვრობდნენ. უფრო მეტიც, კატამ რომ კნუტები დაყარა, თავგებსაც აწოვებდა თურმე.

მივხვდი, ბავშვებს ოთახიდან ვერ გავყრიდი. ჩავიცვი და ოთახში დავინყე სიარული. ღამის გამოცდილების შემდეგ ონკანთან მისვლისა და პირის დაბანის მეშინოდა.

გათენდა, ახლა ბუზები გააქტიურდნენ... სახეზე მასხდებოდნენ. ბუზებისგან თავის დასაცავად სახეზე ხელს რომ ვიტყუპუნებდი, საწოლში მყოფი ორი ბავშვი სიცილით იჭაჭებოდა.

– რა არის სასაცილო, – ვუყვირე პატარებს. ჩემმა ნათქვამმა კიდეც უფრო გაამხიარულა ონავრები. ცოტა ხნის შემდეგ ბავშვებმა ჩხუბი დაიწყეს. ერთმანეთს ურტყამდნენ. მათ გაშველებას ვცდილობდი... ამ დროს კარზე დააკაკუნეს. ოთახში მასპინძელი შემოვიდა. მომესალმა. ბავშვები დატუქსა და ოთახიდან გაყარა.

პირველივე რეისით სტამბოლში დაბრუნება გადავწყვიტე; სამწუხაროდ, გაირკვა, რომ თვითმფრინავის პირველი რეისი მხო-

ლოდ სამი დღის შემდეგ იქნებოდა. ოთახში მასპინძლის ნათესავიც შემოვიდა. კაცებმა იატაკზე გაშლილი ლოგინი აკეცეს და გაიტანეს. მკითხეს როგორ მეძინა. მე, როგორც სტუმრის წესია, ვუთხარი: მშვიდად და მოხერხებულად მეძინა, კარგად დავისვენე – მეთქი

– რა თქმა უნდა, ბატონო, სახლი სხვაა, სასტუმრო – სხვა, – ჩაილაპარაკა მასპინძელმა, – აქ ისე არ არის, როგორც თქვენთან, დიდ ქალაქში...

ვკითხე, რას გულისხმობდა.

– დიდ ქალაქში სტუმარს სასტუმროში ტოვებენ. აქ საპატიო სტუმრის სასტუმროში გაშვება დიდ სირცხვილად ითვლება.

მაგიდა ისევ ოთახის შუაგულში მოათავსეს; დიასახლისმა საუზმის სუფრა გაშალა...

ჩემი მეორე და მესამე ღამის სტუმრობა პირველისგან დიდად არ განსხვავდებოდა; ის კი უნდა აღინიშნოს, რომ მესამე ღამეს, არ ვიცი, უძილობისგან თუ იმის გამო, რომ ამ სახლის ცხოვრებას შევეჩვიე, მშვიდად მეძინა.

მასპინძელმა და მისმა ნათესავმა აეროპორტში მიმაცილეს, კეთილი მგზავრობა მისურვეს და მთხოვეს, კვლავაც მიმენიჭებინა ბედნიერება ჩემი სტუმრობით. მე გულთბილი მიღებისთვის მაღლობა გადავუხადე. ვუთხარი, რომ მათთან გატარებული დღეები არასოდეს დამავინწყდებოდა...

თურქულიდან თარგმნა
მერი ნიკლაურმა

სენურ სეზერი (1943-2015)

დაიბადა ქესქიშეჰირში. არის რამდენიმე პოეტური კრებულის ავტორი. მის კალამს ეკუთვნის, ასევე, დოკუმენტური და მხატვრული ფილმების სცენარები.

დაჯილდოებულია რამდენიმე ადგილობრივი პრემიით.

სიყვარული ნება-ნება ვახვიე და აეხვია,
მაგრამ შალის გორგალივით უცებ ჩრჩილი დაეხვია,
ჩრჩილი ხელმოკლეობის და ეჭვების და არჩევანის
(მე მგონია, სიკვდილშიც კი არჩევანი კარგი არის),
არჩევანი ლექსისათვის მოცლისა და უქმად ყოფნის, –
ვერც ლექსს დაწერ, ვერც – მანიფესტს,
არჩევანი თუ არ გყოფნის...

ტრფობის ძაფი ნება-ნება ვახვიე და აეხვია...
ეგებ მობრუნებულიყავ, – ეგ სიმშვიდე დაგერღვია?
ეგებ ყველა სიძნელესთან უკან აღარ დაგვეხია? –
მე ნაოჭებს დაფუსხლტები,
შენ ჭალარა დაგეძლია...
მობრუნდი და ჩვენ გარშემო ყველა ვარდი გალალდება
და შვილების იჭვნეული შეკითხვები დამთავრდება,
ვით ლარნაკში – ყვავილები, – ჩვენი ყოფაც აყვავდება...

ტრფობის ძაფი ნება-ნება ავახვიე, დავახვიე,
აბა, სცადე, – ეს გორგალი დაშალე და დაარღვიე,
გააცალე ტკივილები, ტანჯვის მჩხვლეტი ბუსუსები
და აქციე სუფთა ძაფად ყურადღების და ღირსების...
გავიაროთ ათას ქირში, გავიაროთ ათას ქარში,
ყმანვილების დახოცვაში,
მეგობრების დაკარგვაში...
და ამბორი მიძღვენ ერთი,
სანამ მოვა უკუნეთი...

თურქულიდან თარგმნეს
მაყვალა ხარებავამ
და
ია სულაბერიძემ

ათაოლ ბეჰრამოლლუ (დაიბ. 1942 წ.)

ათაოლ ბეჰრამოლლუ დაიბადა სტამბოლში. არის პოეტი, პროზაიკოსი და მთარგმნელი. იგი მიხაი ემინესკუს აკადემიის, პუშკინის, აზია-აფრიკის მწერალთა კავშირის ლიტერატურული პრემიების ლაურეატია. მიხაი ემინესკუს აკადემიის მიერ წარდგენილი იყო ნობელის პრემიაზე.

შემოდგომის მელოდია

ქუჩაში რომ ჩაიარეს ლიცეუმის გოგონებმა,
სადღაც გაქრა ქორწინების წმინდა ფიცის მოგონება.
არც გამოცდის დარდი არ მაქვს, არც – ფულის, არც – ეტიკეტის,
ყველაფერზე უარს ვამბობ
და მათ ჯიბრზე სიგარეტი
გავაბოლე... ვთქვი თუ, რისთვის, მინის ბურთი რად ბზრიალებს?
ეს სექტემბრის თქეში წვიმაც რას მოდის და რას თქრიალებს?-
ჭკუაზე მყოფ ადამიანს სულ უჭკუოდ ატრიალებს...
– ჭკუაზე მყოფს? ან ვინაა, ნეტა, ჭკუის სამსახურში?
ფიქრზე ფიქრი მომეძალა, მომეძალა სევდა სულში...
წუთები და საათები... დღე – გახაზულ-გადაშლილი,
აქეთ – წიგნი, გადაშლილი,
იქით – გული, გადაშლილი...
იღვრებიან ჩვენი დღენი...
და ვი ბე ნი...

ყაზალი ხელებზე

ასე ამოდ რომ მეხვევა გრძნობის მხელით ერთი ხელი, |
მე რომ მიყვარს ეს შეხება, – არის სატრფოს ცხელი ხელი,
ოცნებებს რომ ბუმბულივით მიმსუბუქებს მოუღლეელი,
დამფოფინებს, თავს მევლება დედისა თუ შვილის ხელი,
მამაკაცურ ფიქრს და ნაღველს პურივით რომ ვუზიარებ,
ხელი რომ არ გაეშვება, ის ხელია მამის ხელი,
ჩემს ცხოვრებას რომ მოჰყვება ერთად ბრძოლით, შრომით, ლხენით,
არასდროს რომ გამეცლება, – მეგობრისა გახლავთ ხელი,
ღამეების დგება წყება... ათას უკუნეთ და მრუმე
ღამეს რითაც გაეძლება, – არის მარტოობის ხელი,
ჩვენი მზერის თანამგზავრი, მუდამ ყველგან რომ დაგვყვება,
ჩვენს ხელებსაც ხომ ეხება შეხვედრის და გაყრის ხელი?..
ჩიტივით რომ აფრთიანებს სიტყვას, გულისნადებს, ვნებას,
კალამი არ დაეხრება, თუ პოეტის გახლავთ ხელი,
სიკვდილშიც რომ გამომყვება, მალამოდ რომ დამედება
და ხიდად რომ გამედება, – სიყვარულის არის ხელი!..

პ ა რ ი ზ ი

სონეტი

ოდეს პარიზის შუადღის მზის თაკარა ალი
აპრილებს და ალაპლაპებს სახლებს სარკულად,
პარიზი ისე განოლილა, ისე გართხმულა,
ვით ქვაფენილზე – გათანგული, ფერმკრთალი ქალი...

მერე ინყება გაცოცხლება, აჩოჩქოლება,
თუმცა გადიქცევა იმ სალამოს სიზმრად ყოველი,
ხოლო პარიზი, აღრეული, შეუცნობელი,
ბრმა ურჩხულივით შესაზარი რამ გეგონება...

და ეიფელიც – ციცქნა ტვინით, ვეება ტანით,
აზრდაშრეტილი გამოხედვით, გაყინულ თვალით,
გიახლოვდება და გშორდება და იძირები...

გინდ უსასოო სიყვარულმა გაგაპარტახოს,
გინდ აგაყმუველოს, ჩაგაძაღლოს, აგატალახოს,
ამ ქალაქისგან შენ ყოველ წუთს გაინირები...

ღამის მდინარე

როგორც ღამე, უკუნი, მიდიოდა მდინარე
ღრმა ხეობის ფსკერზე და გეზი ჰქონდა ზიგზაგი,

ქარაფიდან ვუცქერდი იმ უფსკრულს და იმ არეს,
ჩემი სულიც ერთოდა, ისწრაფოდა მისაკენ...

თითქოს მძლავრი გულ-მკერდი აუდ-ჩაუდიოდა,
როცა განათდებოდა ცივი მთვარის ციაგით,

ო, რა სავსე იყო და ო, რა თავისთავადი,
თამამი და შიშველი, უბრალო და ზვიადი...

მღერა მისი – სამყაროს სევდის ამომღერება,
ბორგვა მისი – ამბოხი კალაპოტის პატიმრის...

დავცქეროდი მეგობრის თავგანწირულ ხეტქებას
და მის ზვირთებს დილეგში აბრუნებდა ნაპირი...

თურქულიდან თარგმნეს
მაყვალა ხარებავამ
და
ია სულაბერიძემ

მურათჰან მუნგანი (დაიბ. 1955 წ)

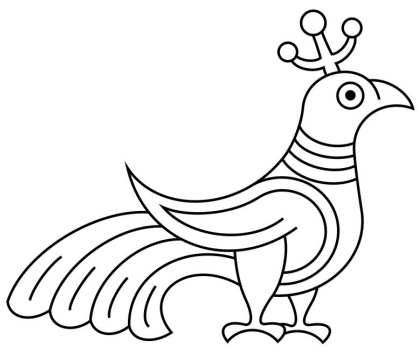
მურათჰან მუნგანი სტამბოლში დაიბადა. მას ეკუთვნის ლექსები, ნოველები, რომანები, პიესები, კინოსცენარები.

მიღებული აქვს ჰალდუნ თანერის (1987) და ერდალ ოზის (2012) სახელობის პრემიები.

მისი ნაწარმოებები მრავალ ენაზეა თარგმნილი.

ძვირფასო ჩემო, საყვარელო ჩემო ობოლო,
თვეს თვე მიჰყვება, დრო კი დგას და აღარსად მიდის,
დანშულა კარი, უნდა ეს დღეც გადავგაგორო,
გავცქერ ქვეყანას, – ქვეყანაა დაბინდულ მინის...
მიდის ცხოვრება, მიუყვება, თანაც არ იძვრის,
შენ რომ გიყვარდა, ის სიმღერა ოთახში ისმის
(ორის მაგივრად მე სიმღერის მოსმენაც მიმძიმს),
შენ რომ გემოსა, ის სამოსი ტანზე მაცვია,
შენ რომ ხედავდი, ის სიზმრები ძილმა მანვია,
სურნელი შენი შენს პერანგად მხრებზე მასხია,
დღე ინავლება... კვლავ ფინჯანში ყავა ასხია...
არ ვაღებ კარებს, ტელეფონის არ ვუსმენ ზარებს
და უმომავლო მოგონებებს ვუთენებ ღამეს...
ჩემო ობოლო, რა ალალი ღიმილით გვიცქერ,
რას არ დავთმობდი, ეგ ღიმილი კვლავ რომ მანახა...
შენ ხომ არ იცი ამ ფოტოზე,
რომ აღარა ხარ....

თურქულიდან თარგმნეს
მაყვალა ხარებავამ
და
ია სულაბერიძემ

სომხური ლიტერატურა

გურგენ ხანჯიანი (დაიბ.1950 წ.)

სომეხი პროზაიკოსი, დრამატურგი, მთარგმნელი, სომხეთის მწერალთა კავშირის წევრი, დაიბადა ერევანში. ხანჯიანის ნაწარმოებები თარგმნილია რუსულ, ინგლისურ, სპარსულ, ქართულ, რუმინულ ენებზე. მას მინიჭებული აქვს „ოქროს ლერწმის“ სახელმწიფო პრემია, სომხეთის მწერალთა კავშირის ორი პრემია: პროზისა და დრამატურგიის დარგში, ჟურნალ „ნარცისის“ ყოველწლიური პრიზი. 2011 წელს ხელოვნებისა და კულტურის სფეროში გამოჩენილი შემოქმედებითი მიღწევებისთვის მოვსეს ხორენაცის სახელობის მედალი მიენიჭა.

პირთხა

დ ეჭვებს შეეპყრო. უკვე რამდენიმე დღეა, რაც უცნაური წინათგრძნობა დაუფლებოდა და ვერაფრით ხვდებოდა, რისი მანიშნებელი უნდა ყოფილიყო. ყოველდღიურობაში რაიმე ხელშესახები ცვლილება არ მომხდარა, რაც დაახლოებით მაინც მიუთითებდა წინათგრძნობის იდუმალებაზე.

უშედეგო აღმოჩნდა ბოლო დღეების სრული პედანტიზმით გაანალიზება – ყოველდღიურობა უცვლელი იყო: დილით აჩქარებით სანსლაგდა თავის ჩვეულებრივ ნივრიან ერბოკვერცხს, მუქ ლურჯ, ხანგრძლივი ხმარების გამო უკვე ალაგ-ალაგ მბზინავ ჰალსტუხს იკეთებდა, სიმელოტეს ჰალსტუხისვე ფერის კანტიანი ქუდით იფარავდა, მოკუმული ვინრო ტუჩებით სიგარეტს უკიდებდა, ილღიაში ტყავის გაცვეთილ საქალაღდეს ამოიჩრია და სახლიდან გადიოდა. ლიფტის კაბინაში ძირს აგდებდა სიგარეტის ნამწვს, ბარაქიანად დააფურთხებდა, მერე კი გასრესდა. ერთმანეთში შეზელილი ფურთხი და გაგლეჯილი თამბაქოს ნამწვი საზიზღარ, მოლიპულ ჭუჭყიან ლაქად იქცეოდა. ხშირად გადაფურთხების ჩვეულება ჰქონდა – საკუთარი სკორეთი ნიშნების დამტოვებელი ცხოველივით. მეტროში გვირაბის სიღრმიდან გამონათებულ სინათლის ვინრო და გრძელ სხივს შორიდანვე შენიშნავდა ხოლმე, ვითომ პანიკურად, უადგილოდ იწყებდა ხალხისთვის ხელის კვრას, ხოლო ხალხმრავალ ვაგონში

ისე ახერხებდა დადგომას, რომ სახელოებზე ჩაჭიდების აუცილებლობა აღარ იყო და გაუთავებლად ყალბად ამთქნარებდა – მგზავრებს სახეებში ნივრის სუნს აფრქვევდა. ოფისში სიავეს ძნელად და წარუმატებლად ნილბავდა, ფარისევლურად უღიმოდა თანამშრომლებს, ხოლო, უკვე შებრუნებულებს, ბეჭებში ასობდა შეუნილბავ, გესლიან, ქედმაღლურსა და სიძულვილით აღსავსე მზერას. სალამოს, სამსახურიდან სახლში მიმავალი, მშობლებისგან უყურადღებოდ მიტოვებული ბავშვების თავზე მოკაკული საჩვენებელი თითით ნაწკიპურტების ან ოცნებებით გატაცებული გულუბრყვილო გამვლელისთვის ფეხზე დაბიჯების შანსს ხელიდან არ უშვებდა. სახლში ჯერ ტანსაცმელს იცვლიდა, შემდეგ ვახშობდა და ტელევიზორს რთავდა – ეკრანის მოვლენებს თავისთვის ხმამაღლა ურთავდა კომენტარებს. არაფერი მოსწონდა, რის გამოც კომენტარები სავსე იყო ვულგარული გამოთქმებითა და გინებით. უკმაყოფილება უმაღლეს მწვერვალს რომ მიაღწევდა, გაბრაზებული წამოხტებოდა ხოლმე ადგილიდან, აჩქარებით აჭერდა ტელევიზორის ლილაკს თითს და დასაძინებლად წვებოდა. სანოლში დიდხანს ოცნებობდა – უცნაური ბორგვითა და ოხვრით ოცნებობდა სიბნელებში, ფარდებსაც კი ჩამოაფარებდა ხოლმე, თითქოს გამოაშკარავებას უფრთხოდა. დიახ, ყოველდღიურობა უცვლელი იყო, თუმცა წინათგრძნობა არ ქრებოდა და დიდულებული იყო, ეფიქრა,

რომ, ადრე თუ გვიან, რაღაც მაინც მოხდება. რა თქმა უნდა, ეს რაღაც შეიძლება უსიამოვნო ყოფილიყო, მაგრამ გაურკვეველობა ყოველთვის ინტერესს შეიცავს და დ-ც ელოდა.

ელოდა და ცდილობდა, გაჰქცეოდა იმ მწებავ სასონარმკვეთ ფიქრს, რომ ბოლო დროს ღამით კედლის მიღმა გაჩენილი ფხაჭუნი რაღაცნაირად დაკავშირებული იყო მის მოლოდინთან.

თუმცა დღეები გადიოდა, ხოლო ცხოვრება, დაუსრულებელი უსიამოვნო ფხაჭუნის გარდა, მისახვედრად არავითარ საყრდენ ნერტილს არ სთავაზობდა. ჩვეულებრივ, როცა უსიამოვნო ფხაჭუნი პიკს აღწევდა, დ ჩუსტს იღებდა და კედლისკენ ისროდა, კედლის მიღმა დაუყოვნებლივ სიჩუმე ისადგურებდა, ისე, თითქოს იქ ყურადღებით ცდილობდნენ ოთახის მოვლენების ამოცნობას. ცოტა ხნის შემდეგ ფხაჭუნი ისევ გრძელდებოდა. ხმები კი დღითიდღე უფრო მკვეთრი ხდებოდა, ახლოვდებოდა და დ ვირთხისთვის ხელის შეშლას სულაც არ ცდილობდა. მას შემდეგ, რაც დარწმუნდა, რომ წინათგრძობა და კედლის მიღმიერი ხმები რაღაცნაირად დაკავშირებული იყო ერთმანეთთან, ფხაჭუნისგან მოყენებული უსიამოვნება მოლოდინით სავსე ინტერესში გადაიზარდა. დ-ს უკვირდა ვირთხის გამბედაობა; ბინაში სურსათის მარაგი არ არსებობდა, ყველაფერი მაცივარში იყო გამოკეტილი, – აბა, რისი ვირთხა იყო, ამას რომ არ მიმხვდარიყო. მაშ, რა უბიძგებდა ამ ქმედებისკენ?

ბოლოს და ბოლოს, ერთ დღილას, როცა დ-მ გაღვიძებისთანავე კედლისკენ გაიხედა, კუთხეში ახალგამოთხრილი ბნელი ხვრელი დაინახა, რომლის კიდეები, თითქოს ქლიბით, მზრუნველად მოესწორებინათ, იატაკზე კი ნახერხი ეყარა.

იმ ღამეს დ-მ შუქი ანთებული დატოვა, დაჯდა ლოგინზე, ყვრიმალეებიანი წვრილთვა-

ლა მელოტი თავი ხელებში მოიქცია და დაელოდა. ღამის რომელიღაც მონაკვეთში, როცა სადაცაა, ძილს უნდა დანებებოდა, ხვრელის მხრიდან წრიპინი მოისმა. დ-მ დამძიმებული ქუთუთოები ასწია და დაინახა – ვირთხა ბზართან იჯდა და მას ყურადღებით მიშტერებოდა.

გარკვეულ ხანს ჩუმად აკვირდებოდნენ ერთმანეთს, მერე ვირთხამ დაინრიპინა და აუჩქარებლად შეძვრა ბზარში. გაცნობა შედგა. და დ-მ უცებ გაკვირვებით აღმოაჩინა, რომ აზრადაც არ გაუვლია ვირთხისგან გათავისუფლება. ხვრელიც კი არ ამოქოლა. პირიქით, ერთი ცხიამიანი ყველის ნაჭერი დაუდო ხვრელთან, ხოლო მეორე დღეს – პატარა ლამბაქით – რძეც. ვირთხას განუული მასპინძლობა მოეწონა და პუნქტუალური სტუმარივით ყოველდღე დაინყო ვახშამზე დასწრება. მალე უნდობლობის ტიხარი სრულიად გაქრა. ის ოთახში უკვე გაბედულად სეირნობდა და კუთხეებს ყნოსავდა.

დ-ს უჭირდა რუხი მღრღნელის მიმართ თავისი კეთილგანწყობის ახსნა. თითქოს უხილავი ძალის ნებით აღმოცენებული უჩვეულო სიმპათია უცნაური იყო, რადგან მას ცხოველები არასდროს ჰყვარებია. პირიქით, მიამიტი ძაღლისა ან კატის წიხლისკვრის შანსი არასდროს გაუშვია ხელიდან. და უცებ – ვირთხისადმი სიმპათია. დ-ს სადღაც მოესმინა ვირთხისა და ადამიანის სპერმის მსგავსებაზე, თუმცა გულუბრყვილობა იქნებოდა ამით ორმხრივი სიმპათიის ახსნა. მაშ, სად იმალებოდა მათი მაკავშირებელი იდუმალი ძაფები?..

ასეა თუ ისე, ფაქტი ფაქტად რჩებოდა – დ-სა და ვირთხას შორის მეგობრობა დამყარდა, რომელიც დღითიდღე ახალ-ახალი გამოვლინებით მყარდებოდა.

სასაცილო სანახაობა იყო, როცა დ ჩუსტების ფლასუნით და ულაზათო სტვენით ვახშამს ამზადებდა, ვირთხა კი ფეხდაფეხ დაჰყვებოდა, თან ლაქადასმულ პარკეტზე

თათები გამუდმებით უსხლტებოდა. საკმარისი იყო, დ გაჩერებულიყო – ვირთხა შესაძლებლობას იყენებდა და ნოტიო დრუნჩს ნაზად უსვამდა ჩუსტებიდან გამოჩრილ მის შიშველ ქუსლებს. მსგავს ნუთებში დ-ს უნებლიეთ ცოლი აგონდებოდა, რომელიც ეუბნებოდა: „არ მესმის, ასეთი აყროლებული ფეხებით როგორ შეიძლება ცხოვრება?“ თავის აზრებს დ, ჩვეულებრივ, ვირთხას უზიარებდა: „აი ახლა ძეხვს დავჭრით, ასე... ახლა მწვანელი გავრეცხოთ... სადაა მწვანელი, გრძელკუდა ავაზაკო, ჰა? აჰა, ვიპოვეთ. გეყოფა ჩემი ფეხის ლოკვა, ყველი არაა, მოითმინე ცოტა, ნადი ოთახში და მოიცადე, ახლავე მოვიტან. ეჰ, მეგობარო, რომ იცოდე, რა ცხარე კამათში ჩავები დღეს... ნაძირლები. არა უშავს, არა უშავს, ცოტა დარჩა, ახლოსაა დრო. მე ვგრძნობ, რომ მოდის ჩემი დრო, მალე მოფოფხდებიან ჩემთან, მალე ინანებენ. შენ ხომ გჯერა ჩემი? აი, ადამიანი რომ ყოფილიყავი, რაებს გავაკეთებდით ერთად... მარტო ძნელია, ჩემთვისაც კი. საჭიროა თანამოაზრების ყოლა, მაგრამ საიდან?.. ჩემ ირგვლივ ყლვინტიანი, მშიშარა, შურიანი ადამიანები არიან, ვის ვენდო? მოიცა, ძმაო, ასე ნუ დააცხრები საჭმელს, დაიხრჩობი.“ საპასუხოდ დ ვირთხისგან სხვადასხვა ჰანგის წრიპინს ისმენდა და ეს სრულებით აკმაყოფილებდა, რადგან ვერ იტანდა, როცა ლაპარაკს აწყვეტინებდნენ, ან რჩევებს აძლევენ, ანდა, რაც ყველაზე აუტანელი იყო, ეწინააღმდეგებოდნენ. დ ღრმად იყო დარწმუნებული – არ არსებობს და არ იარსებებს ისეთი ვინმე, ვინც მისი აზრების განხილვის ღირსი იქნება.

როდესაც პირველად მიეფერა ვირთხის რუხ ბენვს, აღმოაჩინა, რომ ეს არათუ საზიზღარი არაა, არამედ საკმაოდ სასიამოვნოც კია... ვირთხა რბილი იყო, თბილი. მიუხედავად ამისა, დ დიდხანს ვერ ბედავდა მის თითქოსდა უსიცოცხლო შიშველ კუდზე მიკარებას, თუმცა მოგვიანებით ამასაც მიეჩვია.

ჩვეულებრივ, ვახშმის შემდეგ, როცა ტელევიზორის წინ ჯდებოდა ხოლმე, ვირთხა უბუნვო ვარდისფერ თათებს მუცლის ქვეშ ამოიკეცავდა, დ-ს მუხლებზე მოკალათდებოდა და მის ალერსს ნებდებოდა. სიამოვნებისგან თვალებს ხუჭავდა, დროდადრო თავდავიწყებით წრიპინებდა. დ-სთვის კი სასიამოვნო იყო ვირთხის რიტმული სუნთქვა, ამაველ-ჩამავალი სხეულის სითბო.

ზამთრის ბოლო დღე იყო. საღამოს დ სახლში ამაღლებული განწყობით დაბრუნდა, ორი მძიმე სასურსათო პარკით დატვირთული. ის და ვირთხა უკვე საკმაოდ კარგად იცნობდნენ ერთმანეთის განწყობებს. ასე რომ, ვირთხისთვის ერთი ზედაპირული მზერაც საკმარისი იყო, რათა დაუყოვნებლივ გადასდებოდა დ-ს სიხარული. მან ციბრუტივით ტრიალი და მხიარული ხტუნვა დაიწყო. დ-მ ქუდი მოიხადა, დაუმიზნა და ესროლა. ნასროლი ზუსტი აღმოჩნდა: ქუდში მომწყვდეულმა ვირთხამ, დ-ს ხარხარის ფონზე იატაკზე აქეთ-იქით იწყო სრიალი. როცა, ბოლოს და ბოლოს, ტყვეობიდან დახსნა მოახერხა, ცბიერი თვალელები საყვედურით შეანათა დ-ს.

– აბა, – დაიწყო დ-მ, – ახლოს მოდი, მოულოცე შენს მეგობარს, დღეს დაბადების დღე აქვს. ცხონებულ ბებიაჩემს თუ დავუჯერებთ, მე შუალამემდე მხოლოდ ერთი საათით ადრე დავიბადე. ნეტა, რატომ ვიჩქარე? ცოტაც მომეთმინა, რა. გესმის, რას ნიშნავს ოცდაცხრა თებერვალს დაბადება?.. ეს ნიშნავს, რომ ჩემი დაბადების დღე ოთხ წელიწადში ერთხელაა მხოლოდ.

ვირთხის ინტერესით აღსავსე გამომეტყველებამ და სასურსათო პარკებზე მიშტერებულმა მზერამ დ-ს სუფრის განწყობისკენ მიანიშნა.

– დღეს შენს ლამბაქს მაგიდაზე ვდებ. ვქეიფობთ მე და შენ, და მიმიფურთხებია ვირთხული და ადამიანური მოდგმის ყველა დანარჩენი წარმომადგენლისთვის. აი, ეს პა-

ტარა ბალიში შენთვის მოვიტანე, მაგიდაზე დავდებთ, ჩემ პირდაპირ. ასე. ახლა შეგიძლია დიდებულად დაბრძანება.

დ-მ ფრთხილად აიყვანა ვირთხა და ნემსებისთვის განკუთვნილ ხავერდის რბილ ბალიშზე მოათავსა, მერე შეხედა და შეწუხდა:

– ბოდიში, კუდი არ გამითვალისწინებია. მისმინე, რაში გჭირდება ეგ უაზრო კუდი, ჰა? მოდი, მოვჭრათ... კარგი, ნუ იბუსხები, ვიხუმრე, შენ მშვენიერი კუდი გაქვს, მღრღნელთა ოჯახის კუდეებს შორის – საუკეთესო. კმაყოფილი ხარ?.. რა თქმა უნდა, კმაყოფილი ხარ, მლიქვნელობა ყველას უყვარს – ადამიანსაც და ცხოველსაც.

დ-მ ტანსაცმლის გამოცვლა დაიწყო. ჩვეულებრივ, ამ ქმედების სიჩქარის მიხედვით ვირთხა უცდომელად წარმოიდგენდა ხოლმე მისი შიმშილის დონეს. ისე ხდებოდა ხოლმე, რომ დ ტანსაცმელს ვახშობის მერე იცვლიდა, რითაც განუზომელ სიხარულს ანიჭებდა ვირთხას. ამჯერად მას საშინაო ტანსაცმელი არ ჩაუცვამს, განიერი შარვალი აიწია, ტანსაცმლის კარადასთან მივიდა და ძვირფასი შავი კოსტიუმი გამოიღო, რომელიც სადღესასწაულო დღეებისთვის იყო განკუთვნილი.

– მოგწონვარ? – იკითხა, როცა ჩაიცვა.

ვირთხამ დრუნჩი აილოკა, მოუთმენლად გაიხედა სასურსათო პარკებისკენ.

– გასაგებია, – თქვა დ-მ და სუფრის განწყობა დაიწყო. – ნახე, რა ყველია, დიდი ხვრელებით, ცხიმიანი. ჰოლანდიურია. რძის ნაცვლად დღეს რძის ნალებს მიიღებ. ეს ზეთისხილია, შენ არ შეჭამ. ეს ბასტურმაა, არც ამას შეჭამ, ცხარეა. არც ლორს შეჭამ? აი, ხილი. ესეც – კონიაკი. კონიაკს არ დალევ, არა? იშმუშნები, რა გესმის შენ კონიაკის?

ხელი კონიაკისკენ წაიღო და გახსნა დაიწყო.

– იცი, ჯარში რომ ვმსახურობდი, ყა-

ზარმის სანყოფის უფროსი ვიყავი. თქვენ ვერაფერს გიხერხებდით. იძულებული ვიყავი, ხაფანგები დამეგო. აბა, რა მექნა? შენი მოდგმისანი ჩემთვის ჩაბარებულ მთელ სურსათს აჩანაგებდნენ. მართალია, მათი ყოფნა აუცილებელი იყო, რათა ჩემი ნაქურდალი მათთვის დამებრალეზინა, მაგრამ ზღვარს სცილდებოდნენ.

დ-მ ჭიქა შეავსო:

– მოდი, დავინყოთ.

ვირთხამ მზერა ცხიმიან ყველის ნაჭერს მიაპყრო, ცოტა რძის ნალები დალია, ხოლო, როცა ყველს შეუტია, დ-მ სიცილით აღნიშნა:

– ხვრელები მაინც დატოვე, შე ოხერო.

ცოტა ხნის მერე, როცა შიმშილის პირველმა ტალღამ გადაიარა, სიგარეტს მოუკიდა, გამწოვი ჩართო – ვირთხა კვამლს ვერ იტანდა.

– მისმინე, რატომ ხარ მარტო? – იკითხა დ-მ, – სად არიან შენები, ცოლი, შვილები, ჰა? თუ შენც ისეთივე ურთიერთობა გაქვს შენს მოდგმასთან, როგორც მე - ჩემებთან?

ვირთხამ შეწყვიტა ყბების ცმაცუნნი და ანცად შეიჭმუნა ცხვირი.

– იქნებ?.. უი, აზრადაც არ გამივლია. – დ-ს ის უცნაური თრთოლა გაახსენდა და ჩაიხითხითა. – მდედრი ხარ? მართლა? მოდი, მოდი, ვნახო. აბა, აბა, ნუ გრცხვენია. მან ფრთხილად გადააბრუნა ვირთხა ზურგზე. განსაკუთრებულ სხვაობას ვერ ვხედავ... ხო, აი... თან როგორი ვარდისფერი ძუძუები გქონიათ, ქალბატონო. კარგი ახლა, ნუ იპრანჭები, ჩვენ ხომ შინაურები ვართ. ხომ ქალწული ხართ?..

ვირთხამ მორცხვად, მაგრამ არცთუ სიამაყის გარეშე, თვალები მოჭყუტა. დ-მ სიცილით გაუშვა, ასანთის ღერი აიღო, კარგად მოკალათდა სკამზე და გრძელი, ყვითელი კბილების ჩიჩქნა დაიწყო. ასანთი არ გაუთლია, ამის საჭიროება არ იყო, კბილები ერთმანეთს ისე ჰქონდა დაშორებული, რომ

ასანთის ღერი ასეც თავისუფლად ეტეოდა ხვრელებში. ცოტა ხანს თავდავიწყებით იჩიქნა, მერე ღერი მოიშორა და ჩიქნა ენით გააგრძელა, კბილები გაიკრიალა, დაღეჭა პირში დარჩენილი ნამცეცები და ხელახლა შეუდგა ჩიქნას.

– ეჰ, აბა, რა გითხრა, – ალაპარაკდა, როცა ჩიქნა დაამთავრა და ასანთის ღერი გადააგდო. – ადამიანებს ჯიუტად არ სურთ ჩემი განსაკუთრებული მნიშვნელობის შემჩნევა ამ ცხოვრებაში, მე ზემოდან დამეკისრა განსაკუთრებული მისია. სამწუხაროა. დრო შეიცვალა, ადამიანები აღარ არიან გამსჭვალულები დიადი იდეებით, პატარა პრობლემების მქონე ანგარებიან ქმნილებებად არიან ქცეულნი. შურიანები არიან, ძალიან შურიანები. ჩემი შეცდომაცაა, ალბათ, ადრე გამოვავლინე საკუთარი თავი, მათ დროზე ადრე დაინახეს ჩემი სიდიადე და გამუდმებით თავში მირტყამდნენ – გამუდმებით ჩრდილში მტოვებდნენ. მე, რომელიც ყველგან და ყველაფერში პირველი უნდა ვყოფილიყავი. გარდა ამისა, თანამოაზრეები არ მყავს, თანამოაზრეების გარეშე კი ძნელია. იყო ერთი, ვისაც დიდხანს ვაკვირდებოდი. ლამაზი, სასიამოვნო ბიჭი. ვიფიქრე, ის იყო, ვისაც ვეძებდი. როგორ შევცდი. ერთხელ მოვიწვიე და დაველაპარაკე, ასე ვთქვათ, კარტები გაფუხსენი. წარმოგიდგენია, მე მას შევთავაზე ის... ნუ... ჩემი ის რომ ყოფილიყო. აი, ის, თანამოაზრე, თანამზრახველი, მარჯვენა ხელი, ასე ვთქვათ. მან კი გულდასმით მომისმინა და მითხრა: „მისმინე, შენ გამოსამწყვდევი ხარ“. სულელი, გულუბრყვილო, ტუტუცი, ჰუმანისტი ძალღიშვილი... ადამიანებზე ფიქრობს თურმე. ვინ არიან ადამიანები? ვინ? შენ გეკითხები... უნებისყოფო, უმიზნო ბრბო, უსახო ბიომასა. ისინი ჩემნაირმა უნდა ჩამოაყალიბოს და მიზანმიმართული გახადოს. სამყაროს მონარქი სჭირდება, უბრალოდ, აუცილებელია. დ აღიგზნო, მუშტი დაარტყა მაგიდას

და იყვირა – მემამბოხეებისა და დავრდომილთა მოსპობა...

მისმა დარტყმამ მაგიდა შეარყია. წონასწორობადაკარგული ვირთხა ჩამოვარდა.

– ადექი მალე, არ მიყვარს, როცა მანყვეტიხებენ, – იყვირა დ-მ.

ვირთხა სწრაფად აძვრა მაგიდაზე და გატრუნული მიყუჩდა პატარა ბალიშზე.

– სათქმელი დამავინცდა. გითხარი, ნუ მანყვეტიხებ. ვერ შემახსენებ?.. ხო, გამახსენდა. ესე იგი, ასე – ჩემი სპეციალური სისტემის მიხედვით, ყველა უნდა დახარისხდეს და ყველა უნდა მუშაობდეს, არც ერთი უსაქმო წამი არ უნდა დაიშვას, უსაქმურობა ყველასთვის არაა, უსაქმურობა წამლავს უბრალო ადამიანის აზრს და სულს, ზედმეტი სურვილები უჩნდება ხოლმე, ირყენება. დაღლილ, დამსახურებულ ადამიანს კი არაფერი უნდა, მუცლის ავსებისა და დაძინების გარდა. თავისუფალი მხოლოდ ელიტა უნდა იყოს, ანუ მე და ჩემნაირები, ასეთები თუ მოიძებნება, რაშიც უკვე ღრმად მეპარება ეჭვი. მონარქი, რომელიც წარუძღვება უთავო ცხვრების ფარას. გასაგებია? მე პოპულარულად ავხსენი, ასე ვთქვათ, სქემატურად. დეტალები, მაგალითად, რა უნდა გაკეთდეს, ცხვრებმა სრულყოფილი ბედნიერება რომ იგრძნონ და სხვა, ვირთხული ტვინისთვის არაა.

დ-მ ჭიქაში მინერალური წყალი დაისხა და ხარბად დალია.

– არა უშავს, არა უშავს, ჩემი დროც მოვა, მე ჯერ კიდევ ვიძიებ შურს, ისინი ჯერ კიდევ იხოხებენ დიადის წინაშე, მე კი როზგით, როზგით...

ის ცოტა ხანს ფიქრებში ჩაძირული დუმდა, მერე კი თქვა:

– აი, ვირთხა რომ ვყოფილიყავი... წარმოგიდგენია, რაებს გავაკეთებდით ერთად? თქვენ, ვირთხები, თაყვანს მცემდით, არა? თქვენ უფრო ორგანიზებული მოდგმა ხართ, თქვენ მხოლოდ მცოდნე, ჭკვიანი წინამძღო-

ლი გჭირდებათ. მე გაგაერთიანებდით და ადამიანების წინააღმდეგ გაგიძღვებოდით. ის საცოდავები ისეთი ძლიერები არ არიან, თქვენ რომ გგონიათ. ჩვენ მათ ბაქტერიებით მოვერეოდით. არავითარი ბომბი, არავითარი აფეთქება, მხოლოდ პანუკა, ლამაზუკა ბაქტერიები. ჩემს სამუშაო ოთახში კოლები და სინჯარები გინახავს? დიდი, სქელკედლებიანი მწვანე სინჯარა?.. მაშ, საყვარელო, უქმად არ ვზივარ. სპეციალური ხრწნის ნარევეზე გამრავლებული ბაქტერიებია. ჯერ ჩემს მოთხოვნას ვერ აკმაყოფილებს, მაგრამ საფუძველი ჩაყრილია და იმედისმომცემია. მისმინე, ინფექცია ვირთხების მეშვეობით რომ გავავრცელოთ? ჰა?.. კარგი აზრია, არა? თუმცა ეს იდიოტები მალე, ალბათ, თვითონ დაიხოცავენ თავებს, იმდენი იარაღი აქვთ დაგროვილი. ერთ დღეს ხომ აფეთქდება, არა? ჩემმა ბაქტერიებმა ხელი უნდა შეუშალონ მათ, მაგ ცხვრებთან ერთად მეც ხომ არ დავიკარგები? თქვენ რა გიჭირთ, მინის ქვეშ მოიყრით თავს და გადარჩებით. სამყარო ვირთხებს დარჩება.

ვირთხა უცებ შენუხდა და მაგიდიდან ჩამოსასვლელად მოემზადა.

– საპირფარეო? – მიხვდა დ. – ნავიდეთ, მეც მაქვს მაგის საჭიროება.

ადგა. შეამჩნია, რომ ვირთხა თავისი ბზარისკენ მიდიოდა. დაუძახა:

– სად მიდიხარ? მოდი, ჩემი საპირფარეოთი ისარგებლე, მოდი, მოდი, ნუ გრცხვენია.

საჭიროების მოთავეების შემდეგ ოთახში დაბრუნდნენ, წინ ზურგზე შემონყობილი ხელებით დ მოდიოდა, უკან არანაკლებ გორიზი პოზით – ვირთხა.

– მისმინე, – დ-მ ბოთლის ძირში დარჩენილი კონიაკი ჭიქაში ჩაცალა, -საინტერესოა, თქვენი ვირთხული გემოვნებით, შენ მომხიბვლელი მდედრი ხარ, თუ?.. ალბათ, არც ისე, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მარტო არ დარჩებოდი.

პროტესტის ნიშნად ვირთხამ მჭახედ დაინრიპინა.

– ანუ იქნებ ლამაზიც ხარ, იმდენად ლამაზი, რომ შენთვის ღირსეული მამრი არ მოიძებნა, ჰა?

ვირთხამ პრანჭვა-გრეხვით დააპაჭუნა თვალები.

– აი, ჩემნაირი მეგობარი რომ ჩაგვარდნოდა ბრჭყალებში, ხელიდან არ გაუშვებდი, არა? ჩემმა სულელმა ცოლმა ვერ დააფასა ჩემი ღირსებები. „ღმერთს უნდა უმაღლოდე, საჩუქრებში უნდა მახანავო, შენთან დანოლას რომ ვთანხმდები“. წარმოგიდგენია, რას ამბობდა? ცანცარა, სულელი ქალი. სულელი ქალები, რომლებსაც შეძლებისდაგვარად ძვირად სურთ თავიანთი აყროლებული სხეულების გაყიდვა. საზიზღარი მეძაგები. სულ არ მჭირდება. მიმიფურთხებია. ჩემნაირი მდიდარი წარმოსახვის მქონე ადამიანი მათ გარეშე იცხოვრებს, – დ-მ უნებურად გახედა ფანჯრის რაფაზე დადებულ ჭოგრიტს.

– დიახ, მხოლოდ და მხოლოდ მდიდარი წარმოსახვა და მსოფლიოს ულამაზესი ქალები შენია – როგორც და როცა გენებოს. და ხარჯების განევაც არ გჭირდება, არცერთი კაპიკის, – გადაიხარხარა, – ასე ეშმაკურად რატომ ილიმი? მითვალთვალებდი?.. მითვალთვალებდი, შე ოხერო.

ვირთხამ თვალები დახარა.

– ეს მანკი არ არის, არ იფიქრო, – თავი გაიმართლა დ-მ, – ეს მაძლიერებს. არცერთი ქალის ხიბლს არ შეუძლია ჩემი ჭკუიდან გადაყვანა. მიმიფურთხებია მათთვის, მე ძლიერი ვარ და დამოუკიდებელი. მაგ კახპებს ჰგონიათ, რომ ლამაზი ფეხები საკმარისია სასურველი მამაკაცის გასასულელებლად. ასეც არის. მაგრამ ეგ ჩემზე არ ვრცელდება. ჩემი უფროსის მდივანი, მაგალითად, ჩემ გვერდით გავლისას სპეციალურად აქნევდა სავსე უკანალს, მე კი, უბრალოდ, არ ვიმჩნევდი, დაე, გასკდეს. საიდან ეცოდინება უფროსის

მაგ კახბუკას, რომ მე უკვე არაერთხელ ვწო-
ლილვარ მასთან, თან როგორ, როგორ პო-
ზებში...

ვირთხას ისევ მოშივდა, პაუზით ისარ-
გებლა და ერთი დიდი ნაჭერი ლორი დაით-
რია.

– მართალია, ცოტაც ვჭამოთ, – დ-მ
ხელი ჭიქისკენ წაიღო, – მე კიდევ ერთი ჭიქა
კონიაკი მაქვს. დასანანია, რომ არ სვამ.

ორივენი საქმიანად ლეჭავდნენ. მერე დ-
მ სიგარეტი მოწია, საათს შეხედა და თქვა:

– აი, ნახევარი საათი დარჩა. მე კი დარ-
ჩენილი კონიაკი უკვე დავლიე. დაბნეული
გავხდი, გულმავინყი... ეჰ, ნახევარ საათში,
სამოცი წლის წინ...

მოიწყინა, ხარბად ჩაისუნთქა სიგარე-
ტის კვამლი და ფანჯრისკენ მიტრიალდა.
თითქმის მთელი დღე გაზაფხულის წვიმა მო-
დიოდა, ახლა კი წვიმას თოვლი შენაცვლე-
ბოდა. ქარის მახეში გაბმული ფიფქები ქუჩის
ლამპიონს დასტრიალებდნენ, ისედაც მბუჟ-
ტავ სინათლეს კიდევ უფრო აფერმკრთალებ-
დნენ. ლამპიონის ჟანგის ქუდი მელანქო-
ლიურად ირწეოდა და სინათლის ძირსდავარ-
დნილი, უფერული ზოლი აქეთ-იქით მიმოჰ-
ქონდა.

დ გაყინული მზერით მიშტერებოდა მო-
ულოდნელი თოვლისგან გაკვირვებულ გამ-
ვლელებს, რომლებიც, საგაზაფხულო პალ-
ტოებში შეფუთნილები, თავიანთი თბილი ბი-
ნებისკენ მიიჩქაროდნენ. „მათ ელიან“, – გაი-
ფიქრა დ-მ, მზერა ტალახში არეკლილი ცივი
ციალისკენ მოაბრუნა და სევდიანად ამოიოხ-
რა:

– მთელი სამოცი წელი, – თვალეხი ნო-
ტიო გაუხდა, სახე დაუგრძელდა, ტუჩის კი-
დეები ჩამოეკიდა, – დედა, დედა... რაში
გჭირდებოდი? არ მჯერა, რომ შენ და ის ლო-
თი ბავშვის გაჩენაზე ფიქრობდით. თქვენ,
უბრალოდ, თქვენს მთვრალ ვნებებს იკმაყო-
ფილებდით. მერე ფაქტის წინაშე დადექით,

რომელიც მე ვიყავი. მან, რა თქმა უნდა, მიგა-
ტოვა და შენ მარტო დარჩი შენს შეცდომას-
თან ერთად, ხოლო ადამიანებს საკუთარი
შეცდომების გამუდმებით ყურება არ უყვართ
და წლების მერე შენც გაუჩინარდი – უძღურ
ბებერს შემატოვე. მე ახალი შეცდომების
დაშვებაში ხელს გიშლიდი.

დ გაჩუმდა. სასტიკი გამომეტყველება
მიიღო. გაუარა მყისიერმა სისუსტემ, სარ-
კმლიდან სიგარეტის ნამწვი მოისროლა და
იყვირა:

– მაგრამ მე ყველასთვის მიმიფურთხე-
ბია. ავად თუ კარგად თქვენ თქვენი გააკე-
თეთ, არ შეგეძლოთ, არ გაგეკეთებინათ, ზე-
მოდან იყო ნაბრძანები – მე უნდა გავჩენი-
ლიყავი. დედა, მამა, ბებია, ცოლი... ჯანდა-
ბამდეც გზა გქონიათ ყველას – პატარა, ბა-
ნალური ადამიანური კავშირები. მე გადავა-
კეთებ სამყაროს, მე, მე... – დ-მ ისტერიულად
გაიცინა და ვირთხას შეხედა.

ვირთხა ამ მზერას ელოდა – თავის
ავისმომასწავებელ მიმზიდველ თვალეხში
მოიხელთა და შეინახა. დ-ს შურუანტელმა და-
უარა, დაუხამხამებლად, მონუსხულივით
უყურებდა ვირთხას თვალეხში – თვალს ვერ
სწყვეტდა, შიგნით რალაც უჩვეულო შფოთვა
დაეწყო, რალაც აუხსნელი, იდუმალი რამ
ხდებოდა.

ვირთხა მაგიდიდან გადმოხტა და ნელი
ნაბიჯით თავისი ბზარისკენ წავიდა, დ მოჯა-
ლოებული მისდევდა. კუთხესთან მისვლისას
ვირთხა მობრუნდა და ისევ მოიხელთა დ-ს
მზერა, რომელიც მზადყოფნას გამოხატავდა.
ერთმანეთს თვალეხში მიშტერებოდნენ,
თითქოს სიღრმეებში უნდოდათ შესვლა. დ
გაუნძრევლად იდგა. ცოტა ხნის წინ დანყებუ-
ლი შინაგანი შფოთვა იზრდებოდა. ეჩვენებო-
და, რომ რალაც უხილავი ძალა სხეულის ნა-
წილებს უგრეხდა.

ვირთხა ხვრელში რამდენჯერმე შეძ-
ვრა-გამოძვრა – ყოველ ჯერზე დ-საც ინ-
ვევდა. დ-მ უცბად ცხადად იგრძნო, როგორ

უპატარავდებოდა სხეული – უპატარავდებოდა და რუხი ბენვით ეფარებოდა, რაც მეტად უპატარავდებოდა სხეული, მით მეტად უხშირდებოდა მეჩხერი წვერი. დ-ს რალაციის თქმა უნდოდა, მაგრამ მისმა ჯერ კიდევ ადამიანისყურებიანმა წაწვეტებულმა სახემ მხოლოდ უაზრო წრიპინი გამოსცა. დანაოჭდა – იატაკზე გროვად იქცა მისი გამოცარიელებული ტანსაცმელი და ამ გროვიდან რუხი

ვირთხა გამოცოცდა. კისერზე ჩამოკიდებული ჰალსტუხი ჩამოიფერთხა, მდედრთან მიირბინა, უკანა თათებზე დადგა და უღვაშები აიპრინა. მდედრი მის ირგვლივ დატრიალდა, დაყნოსა, ცხვირით უბიძგა და ბზარში შეძვრა. დ-მ ირგვლივ მიმოიხედა, ერთი წამით შეეყოვნდა, მერე კი ავხორცი წრიპინით მდედრს მიჰყვა.

სომხურიდან თარგმნა
ასია დარბინიანმა.

სვარსული ლიტერატურა

სადეყ ჰედაიათი (1903-1951)

თანამედროვე სპარსული პროზის ერთ-ერთი ფუძემდებელი და საუკეთესო წარმომადგენელი სადეყ ჰედაიათი თეირანში დაიბადა. 1951 წ. მან პარიზში თვითმკვლელობით დაასრულა სიცოცხლე. დაკრძალულია პერლაშეზის სასაფლაოზე.

სადეყ ჰედაიათი მრავალი მოთხრობისა და ნოველის ავტორია, თუმცა მისი მრავალრიცხოვანი წარმოებებიდან განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად მიიჩნევა მოდერნისტული რომანი „ბრმა ბუ“, რომელიც მსოფლიოს ბევრ ენაზეა თარგმნილი. ქართულად რომანი ორჯერ ითარგმნა. „ბრმა ბუ“ რამდენიმე მხატვრულ და დოკუმენტურ ფილმს დაედო საფუძვლად.

სამი წვეთი სისხლი

გუშინ იყო, ოთახი რომ გამომიცალკევებს. ნუთუ, როგორც ზედამხედველმა მითხრა, სრულად განვიკურნე და მომდევნო კვირაში თავისუფალი ვიქნები? ნუთუ ავად ვიყავი? ერთი წელი გავიდა, ამ ხნის განმავლობაში როგორ არ ვიხვეწებოდი, ქალაქსა და კალამს ვითხოვდი, არ მაძლევდნენ. სულ იმას ვფიქრობდი, რა ნუთსაც ჩამივარდება ხელში ქალაქი და კალამი, რამდენი რაღაცაა, რასაც დავწერ-მეთქი... მაგრამ გუშინ, ისე, რომ არც კი მომიტხოვია, ქალაქი და კალამი მომიტანეს. ის, რასაც ასე ვნატრობდი, ის, რასაც ასე ველოდი... მაგრამ რა მერე? – გუშინდლიდან მოყოლებული, რამდენი არ ვიფიქრე, მაგრამ არაფერი მაქვს დასანერი. თითქოს ვილაკამ ხელი გამიკავა ან მკლავი გამიშეშდა. ახლა რომ ვაკვირდები, იმ აბდაუბადა ხაზებში, ქალაქზე რომ დავჩხაპნე, ერთადერთი, რაც იკითხება, ესაა: „სამი წვეთი სისხლი“.

ლაჟვარდოვანი ცა, ამწვანებული ბალი და გორაკზე გადაშლილი ყვავილები... ნაზ სიოს ყვავილების სურნელი აქამდე მოაქვს... მაგრამ რა მერე? სიამოვნებას აღარაფერი მა-

ნიჭებს. ყოველივე ეს პოეტებისთვის, ბავშვებისთვის და მათთვისაა კარგი, ვინც ცხოვრების ბოლომდე ბავშვად რჩება. ერთი წელია, რაც აქ ვარ, ლამლამობით კატის ხმა არ მაძინებს... ეს საზარელი მოთქმა, ჩახლეჩილი ყელი, სულს რომ მაცლის... დილაობით კი, ლამის თვალის გახელამდე, უმაქნისი ინექცია... რა გრძელი დღეები და საშინელი საათები გავატარე აქ... ზაფხულობით ყვითელი შარვლითა და პერანგით სარდაფში ვიკრიბებით, ზამთრობით ბალის განაპირას მზის გულზე ვსხდებით... ერთი წელია, რაც ამ უცნაურ ხალხში ვცხოვრობ. არაფერია ჩვენ შორის საერთო. ჩვენ ცა და დედამიწასავით განვსხვავდებით ერთმანეთისგან – მაგრამ ამ ადამიანების კვნესა, დუმილი, გინება, ტირილი, სიცილი ძილს მუდამ კომმარებით ამივსებს.

ჩვენს ვახშობამდე ჯერ კიდევ ერთი საათია დარჩენილი. ისევ ის ერთფეროვანი საჭმელი: მანვნის წვნიანი, ბრინჯის ფაფა, ბრინჯი, პური და ყველი, ისიც – იმდენი, სასიცოცხლოდ რომ გეყოს. ჰასანის მთელი ნატვრა ისაა, რომ ერთი დიდი ქვაბი აშქანე¹

¹ ირანული ტრადიციული წვნიანი, რომელსაც, ძირითადად, ღარიბ ოჯახებში მიირთმევენ.

შეჭამოს ოთხ ცალ სანგაქის¹ პურთან ერთად; განერის დრო რომ მოუვა, ქალაღდისა და კალმის ნაცვლად დიდი ქვაბით აშქანე მოუტანონ. ისიც ერთ-ერთია აქაური ბედნიერი ადამიანებიდან. დაბალი ტანით, ბრიყვული სიცილით, მსხვილი კისრით, მელოტი თავითა და დაკოჭრილი ხელებით – სალესი თიხის სათრევად გაჩენილი. მისი სხეულის ყველა ნაწილაკი ადასტურებს და ის ბრიყვული მზერაც ყიდის, რომ სალესი თიხის სათრევადაა გაჩენილი. სადილობისას და ვახშმობისას, მოჰამადალი რომ არა, ყველა ჩვენგანს ღმერთთან გაისტუმრებდა. მაგრამ თვითონ მოჰამადალიც ამ სამყაროს ადამიანებს ჰგავს, რადგან აქ, რაც უნდა თქვან, სხვა სამყაროა, ჩვეულებრივი ხალხის სამყაროს მიღმა. ერთი ექიმი გვყავს, ღვთის წყალობით, არაფერი გაეგება. მე რომ მის ადგილზე ვყოფილიყავი, ერთ ღამესაც ვახშამში ყველას შხამს ჩავუსხამდი და შევაჭმევდი, მერე დილით ბაღში დავდგებოდი, დოინჯს შემოვიყრიდი და თვალს გავადევნებდი, მკვდრებს როგორ გაიტანდნენ. თავიდან, აქ რომ მომიყვანეს, აკვირებული მქონდა, რომ მომნამლავდნენ. სადილ-ვახშამს ხელს არ ვაკარებდი, სანამ მოჰამადალი არ გასინჯავდა, მერე კი ვჭამდი. ღამლამობით დამფრთხალს მეღვიძებოდა, მეგონა, რომ ჩემს მოსაკლავად მოვიდნენ. ყველაფერი ეს როგორ შორეულად იქცა და გაფერკმრთალდა... ყოველთვის ერთი და იგივე ხალხი, ერთი და იგივე საჭმელი, ერთი და იგივე ცისფერი ოთახი, რომელიც კედლის შუა ზოლამდე ჩამუქებულიყო...

ორი თვის წინ იყო, ერთი გიჟი ქვედა ეზოს საკანში შეემწყვდიათ. შუშის გატეხილი ბურთულით მუცელი გამოეფატრა, ნაწლავები გამოეწეა და ეთამაშებოდა. ამბობდნენ, ყასაბია და მუცლის ფატვრას შეჩვეულიაო. იმისთვის კი, ფრჩხილებით თვალი რომ გამოითხარა, ხელები ზურგსუკან შეეკრათ. ყვი-

როდა და სისხლი თვალზე შეჰხმობოდა. ვიცი, რომ ეს ყველაფერი ჩვენი ზედამხედველისგანაა.

აქ მყოფი ხალხი ყველა ასეთი არაა. ბევრი მათგანი, რომ განიკურნოს და გაენეროს, გაუბედურდება. მაგალითად, ამ სოყრა სოლთანმა, ქალთა განყოფილებაში რომაა, ორსამჯერ გაქცევა სცადა, დაიჭირეს. მოხუცი ქალია, მაგრამ სახეს კედლის გაჯით იგლეს და ფერუმარილად ნემსინვერას ყვავილს ხმარობს. თავი თოთხმეტი წლის გოგო ჰგონია. რომ განიკურნოს და სარკეში ჩაიხედოს, გული გაუსკდება. ყველაზე უარესი ჩვენი თაყია, სამყაროს თავდაყირა დაყენება რომ უნდოდა. მართალია, დარწმუნებული იყო, რომ ადამიანის უბედურების მიზეზი ქალია და სამყაროს გამოსასწორებლად ყველა ქალი უნდა ამოწყდეს, სწორედ ეს სოყრა სოლთანი შეუყვარდა.

ეს ყველაფერი ჩვენი ზედამხედველისგანაა. გაუკრავს ყველა გიჟს ზურგსუკან ხელებს და, თავისი დიდი ცხვირითა და წვრილი თვლებით, ოპიუმის მწვევლივით იწყებს ბოლთის ცემას ბალის სიღრმეში – ფიჭვის ხის ძირას. ზოგჯერ დაიხრება ხოლმე, ხის ძირს დასცქერის. ვინც უნდა შეხედოს, იტყვის, რა უბოროტო და სანყალი ადამიანია, შემლილების გროვას ხელში რომ ჩავარდნიაო. მაგრამ მე მას ვიცნობ, ვიცი, რომ იქ, ხის ძირას, მიწაზე სამი წვეთი სისხლი დაენვეთა. მისი ფანჯრის წინ გალია კიდეა. გალია ცარიელია, რადგან მისი იადონი კატამ დაიჭირა. მაგრამ მან გალია დაკიდა, რათა კატები გალიით მოიტყუოს და დახოცოს.

გუშინ იყო, ერთ ჭრელ კატას რომ დაედევნა. როგორც კი ცხოველი მისი ფანჯრის წინ ფიჭვის ხეზე აძვრა, დარაჯს უთხრა, მისთვის ესროლა. ის სამი წვეთი სისხლი კატი-საა, მაგრამ, მას რომ ეკითხებიან, ამბობს, ბაიყუშისააო.

¹ ტრადიციული ირანული პურის სახეობა.

ყველაზე უცნაური კი ჩემი მეგობარი და მეზობელი აბასია. ორი კვირაც არაა, რაც მოიყვანეს. ძალიან დამიახლოვდა, თავი წინასწარმეტყველი და პოეტი ჰგონია. ამბობს, რომ ყველანაირი საქმიანობა, განსაკუთრებით კი, წინასწარმეტყველება, ბედ-იღბალზე დამოკიდებული. ვისაც მაღალი შუბლი აქვს, სულ რომ არაფერი გაეგებოდეს, მაინც ბედს

ვაი, რომ ისევ დაღამდა,

მთელი ქვეყნიერება თალხით შეიბურა,

ყველა არსებას სიმშვიდე მიეცა.

ჩემ გარდა, ტანჯვა და დარდი რომ გამიმრავლდა.

ქვეყანა ვერ იხარებს სულით და ხორციით,

ჩემს ტკივილებს მხოლოდ სიკვდილი უნამლებს.

მაგრამ იმ კუთხეში, იმ ფიჭვის ძირას

მინაზე სამი წვეთი სისხლი დანვეთებულა.

გუშინ იყო, ბაღში ვსეირნობდი. აბასი ამ სიმღერას მღეროდა. მის სანახავად ერთი ქალი, ერთი კაცი და ერთი ახალგაზრდა გოგო მოვიდნენ. უკვე მეხუთედ. მე ისინი მენახა და ვიცნობდი, ახალგაზრდა გოგოს თაიგული მოეტანა. ის გოგონა მილიმოდა, აშკარა იყო, მოვწონდი. საერთოდაც, ჩემ გამო მოსულიყო, სახენაყვაილარი აბასი ხომ ულამაზოა, მაგრამ, ის ქალი ექიმს რომ ელაპარაკებოდა, დავინახე, აბასმა როგორ გაიყვანა გვერდზე გოგონა და აკოცა.

აქამდე არც არავინ მოსულა ჩემ სანახავად და არც ყვაილები მოუტანია ვინმეს. ერთი წელი გავიდა. უკანასკნელად სიავაში მომინახულა, სიავაში ჩემი საუკეთესო მეგობარი იყო. ჩვენ მეზობლები ვიყავით, ყოველდღე დაროლფუნუნში² ერთად დავდიოდით და ერთად ვბრუნდებოდით, გაკვეთილების შესახებ

ენევა; ვინც მცოდნეა და მაღალი შუბლი არა აქვს, მის დღეში ჩავარდება. აბასს თავი თარის ოსტატიც ჰგონია. ერთ დაფაზე სიმი გაუბამს, თავისი ჭკუით, თარი გაუკეთებია და ლექსიც დაუნერია, რომელსაც დღეში რვაჯერ მიმღერის. მგონი, სწორედ ამ ლექსის გამო იყო, აქ რომ მოიყვანეს, ლექსი თუ უცნაური თასნიფი¹:

ერთად ვმსჯელობდით და შესვენებისას სიავაში თარის დაკვრაში ვავარჯიშებდი. როხსარე, სიავაშის ბიძაშვილი, რომელიც ჩემი საცოლე იყო, ზოგჯერ ჩვენს კომპანიას უერთდებოდა. სიავაში განზრახული ჰქონდა, როხსარეს და შეერთო; შემთხვევით, ნიშნობამდე ერთი თვით ადრე, სიავაში ავად გახდა. ერთი-ორჯერ მოსაკითხად წავედი, მაგრამ თქვეს, რომ ექიმს აუკრძალავს მასთან საუბარი. რამდენიც არ დავიჟინე, იმავე პასუხით გამომისტუმრეს. მეც აღარ ავიჩემე.

კარგად მახსოვს, გამოცდა მოახლოებულყო. ერთ დღესაც, საღამოს, სახლში რომ დავბრუნდი, წიგნები, სხვა სასწავლო ნივთებთან ერთად, მაგიდაზე დავყარე. სწორედ იმ დროს, ტანსაცმლის გამოცვლა რომ დავაპირე, თოფის ჩაცლის ხმა მოისმა. ხმა ისე ახლოდან მოდიოდა, რომ შევმინდი, რადგან ჩვენი სახლი თხრილს გადაღმა იყო და მსმენოდა, რომ ჩვენს სიახლოვეს ქურდობა მოხ-

¹ სპეციფიკური ხალხური რომანსის აღმნიშვნელი ტერმინი სპარსულ ლიტერატურაში.

² პოლიტექნიკუმი, პირველი მოდერნული უნივერსიტეტი თეირანში, დაარსდა 1851 წელს.

და. რევოლვერი მაგიდის უჯრიდან ამოვიღე და გამოვედი, ეზოში გაფაციცებული ვიდექი. მერე კიბეებით სახურავზე ავედი, მაგრამ ვერაფერი შევნიშნე. როცა ვბრუნდებოდი, მალედიან სიავაშის სახლს გადავხედე, დავინახე, რომ სიავაში პერანგითა და საცვლით შუა ეზოში იდგა, გაკვირვებულმა ვკითხე:

– სიავაშ, შენ ხარ?

მიცნო და მითხრა:

-გადმოდის, სახლში არავინაა.

-თოფის ხმა გაიგონე?

თითი ტუჩზე მიიღო და თავით მანიშნა, მოდიო. მეც სწრაფად ჩავედი და სახლის კარზე დავუკაკუნე. კარი თვითონ გამიღო. თავი არ აუნევი, მინას მიშტერებულმა მკითხა:

– ჩემს სანახავად რატომ არ მოხვედი?

-ორ-სამჯერ მოვედი, მაგრამ მითხრეს, ექიმი უფლებას არ იძლევაო.

-ფიქრობენ, რომ ავად ვარ, მაგრამ ცდებიან.

მეორედ ვკითხე:

-სროლის ხმა გაიგონე?

პასუხი არ გაუცია, ხელი მომკიდა, ფიჭვის ხესთან მიმიყვანა და რაღაც მაჩვენა. ახლოდან შევხედე, ახლახან დანვეთებული სამი წვეთი სისხლი იყო მიწაზე.

მერე თავის ოთახში წამიყვანა, ყველა კარი ჩარაზა. სკამზე დავეჯექი, შუქი ანთო და მაგიდის გვერდით, ჩემს მოპირდაპირე სკამზე დაჯდა. მისი ოთახი სადა, ცისფერი იყო და კედლები – დაბლიდან შუამდე – ჩამუქებული. ოთახის კუთხეში თარი დაედო. რამდენიმე წიგნი და სასწავლო ნივთიც მაგიდაზე ეყარა. მერე სიავაშმა ხელი გასწია, მაგიდის უჯრიდან რევოლვერი ამოიღო და მაჩვენა. ძველებური, სადაფისტარიანი რევოლვერი იყო, ჯიბეში ჩაიღო და თქვა:

– ერთი დედალი კატა მყავდა, ნაზი ერქვა. შეიძლება გინახავს კიდეც, ჩვეულებრივი ჭრელი კატა იყო, ორი დიდი, თითქოს სურმით მოხატული თვალით. ზურგზე კოხტა ნაყმები

ჰქონდა. თითქოს ლითონის პრესპაპიზე მელანი შეეშხეფებინათ და მერე გაედლაბნათ... დღისით, სკოლიდან რომ ვბრუნდებოდი, მეგებებოდა, შემომკნაოდა და მეგლასუნებოდა. როცა ვჯდებოდი, ზურგზე და მხრებზე მაცოცდებოდა, ცხვირს სახეზე მისვამდა, ხაოიანი ენით შუბლს მილოკავდა. მოითხოვდა, რომ მეკოცნა. ამბობენ, დედალი კატა მამალ კატაზე უფრო ცბიერი, ქლესა და მგრძობიარეაო. ჩემ გარდა, ნაზი ყველაზე ახლოს მზარეულთან იყო, რადგან საჭმელს მასთან შოულობდა. მაგრამ ხანდაზმულ დიასახლისს, რომელიც ავტორიტეტით სარგებლობდა, ნამაზს ასრულებდა და კატის ბენვს ვერ იტანდა, თავს არიდებდა. სავარაუდოდ, ნაზი თავისთვის ფიქრობდა, რომ ადამიანები კატებზე ფხიანები არიან და ყველა გემრიელი საჭმელი და თბილი ადგილი დაუსაკუთრებიათ. კატებმა კი იმდენი უნდა იმლიქვნელონ და იპირფერონ, რომ მათი კომპანიონობა მოახერხონ.

ნაზის ბუნებრივი გრძობები მხოლოდ მაშინ იღვიძებდა და სისხლი მაშინ უდუღდა, როცა ბრჭყალებში მამლის გასისხლიანებული თავი ჩაუვარდებოდა და მტაცებელ ნადირად იქცეოდა. თვალეები უფართოდებოდა, კლანჭებს გამოყოფდა და, თუ ვინმე მიახლოებას გაბედავდა, გაბმული ღმუხილით ემუქრებოდა. მერე, თითქოს თავს იტყუებო, ოინბაზობდა. მამლის თავს ცოცხალ არსებად წარმოიდგენდა, თათს გამოსდებდა, აიძაგრებოდა, გაიტრუნებოდა, ჩასაფრდებოდა, კვლავ თავს დაესხმოდა და ამ ხტომა-ჯირითში, უკან დახევასა და თავდასხმაში მთელი თავისი მოდგმის სიჩაუქესა და სიმარჯვეს ერთიანად ამჟღავნებდა. ამ წარმოდგენით რომ დაილლებოდა, სისხლიან თავს მაღიანად შეექცეოდა და რამდენიმე წუთის მერე მის წარჩინებს დაეძებდა. ერთი-ორი საათით ცრუკულტურულობა ავინყდებოდა. არც არავის ეკარებოდა, არც არავის ეგლასუნებოდა და არც არავის ეპირფერებოდა.

მაშინ, როცა ნაზი მეგობრობას ამჟღავნებდა, ველური და იდუმალი ხდებოდა, თავისი ცხოვრების საიდუმლოს არ ააშკარავებდა, ჩვენი სახლი თავისად მიაჩნდა და თუ აქ, შემთხვევით, უცხო კატა, მით უფრო კი, დედალი კატა, გამოჩნდებოდა, გაბმული ღმუილისა და ფხორვის ხმები დიდხანს არ წყდებოდა.

ხმა, რომელსაც ნაზი სადილის სათხოვნელად გამოსცემდა, ნებივრობის ხმებისგან ძალიან განსხვავდებოდა. მისი მშვიერი ჩხავილი, საბრძოლო ღმუილი და ვნებიანი „მიაუ-მიაუ“ ერთმანეთს არ ჰგავდა, სხვადასხვა ჰანგი ჰქონდა: პირველი ჯიგარს ფლეთდა, მეორე მტრობა-ქიშპობას გამოხატავდა, მესამე კი დარდიანი კვნესა იყო, რომელსაც ბუნებრივი მოთხოვნილების გამო თავის ჯუფთთან წასასვლელად გამოსცემდა. მაგრამ ყველაზე მეტყველი ნაზის მზერა იყო, ზოგჯერ კი ადამიანურ მგრძობელობასაც ამჟღავნებდა. უნებლიეთ იკითხავდი კიდეც, ნეტა, ამ ბანჯგვლიან თავში, ამ იდუმალი მწვანე თვალების მიღმა რა ფიქრები და გრძობები მღელვარებსო. გასული წლის გაზაფხული იყო, ის შემზარავი ამბავი რომ მოხდა. ცნობილია, რომ წელიწადის ამ დროს ყველა ცხოველს ვნება ეძალევა და ფორიაქობს. გაზაფხულის ქარი თითქოს სიგიჟეს და შფოთვას შთაბერავს ყველა სულიერს. ჩვენს ნაზისაც, პირველად იყო, სიყვარულის შფოთვამ რომ დარია ხელი, მთელი სხეული უცახცახებდა და დარდიანად კვნესოდა. მამალმა კატებმა მისი კვნესა გაიგონეს და ყოველი მხრიდან მოაკითხეს. ბრძოლებისა და განევგამონწევის მერე ნაზიმ თავის სწორფრად ყველაზე ძლიერი და ყველაზე ხმამაღალი კატა ამოიჩინა. ცხოველები არშიყობის პროცესში სპეციფიკურ სუნს დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ. სწორედ ამიტომ, რომ შინაური ნებიერა და ფაქიზი ხვადები ძუ კატების თვალში არაფრად ფასობენ. მათგან განსხვავებით, ლობებზე მძრომიალე კატები – მანანწალა, გამხდარი, ქურდბაცაცა და მშვიერი კატები,

რომელთაც ტყავზე თავიანთი ჯიშის სუნი უდით, მდედრების ყურადღების საგანს წარმოადგენენ. დღისითაც, მაგრამ განსაკუთრებით, ღამლამობით, ნაზი და მისი ჯუფთი სიყვარულს ხმამაღლა უმღეროდნენ. ნაზის რბილი, ნატიფი ტანი ზმორებაში იწელებოდა, მეორისა მოზიდულ მშვილდს ემსგავსებოდა და ორივენი ბედნიერების კვნესას ეძლეოდნენ. ეს საქმე დილამდე გრძელდებოდა. მერე კი ნაზი, აწენილი ბანჯგვლით, დაღლილი და ქანცგაცლილი, მაგრამ ბედნიერი, ოთახში შემოდოდა.

ღამლამობით ნაზის სიყვარულობა არ მაძინებდა, ერთ დღესაც გავემწარდი. ამ ფანჯრის წინ ვმუშაობდი, შეყვარებულები დავინახე – ბალჩაში მონარნარებდნენ.. მე იმ რევოლვერით, უკვე რომ ნახე, სამ ნაბიჯზე ნიშანში ამოვიღე. რევოლვერი ჩაიცალა და ტყვია ნაზის ჯუფთს მოხვდა. მგონი, წელში მოწყდა, შეხტა და უხმოდ, უკვნესელად, გასასვლელში გავარდა, ბალის თიხატკეპნილ კედელთან დაეცა და მოკვდა.

მთელ მის ნაკვალევზე სისხლის წვეთები ჩანდა. ნაზიმ ცოტა ხანს ეძება, სანამ მის ნაფხურებს არ მიაკვლია, სისხლი დაყნოსა და პირდაპირ მისი გვამისკენ გაემართა. ორი დღე და ორი ღამე მკვდარს დარაჯობდა. ზოგჯერ თათით ეფერებოდა, თითქოს ეუბნებოდა: „გაიღვიძე, ადრიანი გაზაფხულია. სიყვარულობის დროს რატომ დაიძინე, რატომ არ ინძრევი? ადექი, ადექი!“

რადგან ნაზის სიკვდილისა არაფერი გაეგებოდა, არ იცოდა, რომ შეყვარებული მოუკვდა.

იმ დღის შემდეგ ნაზი თავისი ჯუფთის გვამთან ერთად დაიკარგა. სად არ ვეძებე, ვის არ ვკითხე, მაგრამ უშედეგოდ. ნუთუ ნაზი გამინყრა? ნუთუ მოკვდა? ნუთუ სასიყვარულოდ წავიდა?. მაშ, იმ მეორეს გვამი რა იქნა?

ერთ ღამეს იმ ხვადის კნავილი გავიგონე, დილამდე მოთქვამდა. მეორე ღამესაც ასე

იყო, მაგრამ დღისით მისი ხმა წყდებოდა. მე-სამე ლამეს ისევ ავიღე რევიოლვერი და, ზემოთ მიმართული, ფანჯრის წინ ფიჭვის ხეს დავახალე. სიბნელეში თვალები ნათურებივით უელავდა, ხანგრძლივი კვნესა ამოუშვა და მიჩუმდა. დილით ხის ძირას სამი წვეთი სისხლი ჩანდა. იმ ლამიდან მოყოლებული, ყოველლამე მოდის და იმავე ხმით კვნესის. დანარჩენებს ღრმად სძინავთ, რამდენჯერაც ვუთხარი, იმდენჯერ დამცინეს. მაგრამ მე ვიცი, დარწმუნებული ვარ, რომ ეს ხმა სწორედ იმ კატისაა, მე რომ მოვკალი. იმ ლამიდან მოყოლებული, ჩემს თვალს ძილი არ ეკარება. სადაც უნდა ნავიდე, რომელ ოთახშიც უნდა დავიძინო, მთელი ლამე ულმობელი კატა ხრინწიანად, საზარლად მოთქვამს და თავის ჯუფთს უხმობს.

დღეს, რადგან სახლში არავინ იყო. იმ ადგილზე მივედი, სადაც კატა ყოველ ლამით იჯდა და ჩხაოდა. დავუმიზნე. რადგან სიბნელეში მისი თვალები ანათებდა, ვიცოდი, სადაც იჯდა ხოლმე. რომ გავისროლე, კატის კვნესის ხმა გავიგონე და ზემოდან სამი წვეთი სისხლი ჩამოვარდა. შენ ხომ შენი თვალით დაინახე, შენ ხომ დამემონებები?

ამ დროს ოთახის კარი გაიღო, როხსარე და დედამისი შემოვიდნენ. როხსარეს ხელში თაიგული ეჭირა. წამოვდექი, მივესალმე, მაგრამ სიავაშმა ღიმილით თქვა:

– რასაკვირველია, ბატონ მირზა აჰმად-ხანს თქვენ ჩემზე უკეთ იცნობთ, წარდგენას

არ საჭიროებს, ის დამემონებება, რომ სამი წვეთი სისხლი ფიჭვის ძირას თავისი თვალით დაინახა.

– დიახ, დავინახე.

მაგრამ სიავაში მოვიდა, გადაიხარხარა, ჯიბეში ხელი ჩამიყო, ჩემი რევიოლვერი ამოიღო, მაგიდაზე დადო და თქვა:

– იცით, რომ მირზა აჰმად-ხანი არა მართო თარზე უკრავს კარგად და ლექსებს თხზავს, არამედ უზადო მონადირეცაა? შესანიშნავი მიზანი აქვს.

მერე ჩემკენ მოუთითა, მეც წამოვდექი და ვთქვი:

– დიახ, ამ სალამოს მოვედი, რომ სიავაშისთვის სასწავლო ნივთები გამომერთმია.

თავშესაქცევად ცოტა ხანს ფიჭვის ხეს ვუმიზნებდით, მაგრამ სისხლის ის სამი წვეთი კატისა არ არის, ბაიყუშისაა. ხომ იცით, ბაიყუშმა ყმანვილს ხორბლის სამი მარცვალი შეუჭამა და ყოველლამე იქამდე კვნესის, საწამ ყელიდან სამი წვეთი სისხლი არ გადმოუვა; ან კატამ მეზობლის იადონი დაიჭირა. ესროლეს და ესეც მისი დანატოვარია... ახლა მოითმინეთ, ახლად შეთხზულ სიმღერას შეგისრულებთ.

თარი ავიღე, მელოდია საზის ხმას შევუნწყე და ეს ლექსი წავიმღერე:

*ვაი, რომ ისევ დაღამდა,
მთელი ქვეყნიერება თალხით შეიბურა,
ყველა არსებას სიმშვიდე მიეცა.*

*ჩემ გარდა, ტანჯვა და დარდი რომ გამიმრავლდა.
ქვეყანა ვერ იხარებს სულით და ხორციით,
ჩემს ტკივილებს მხოლოდ სიკვდილი უნამლებს.
მაგრამ იმ კუთხეში, იმ ფიჭვის ძირას*

მინაზე სამი წვეთი სისხლი დანვეთებულა.

ამ დროს როხსარეს დედამ განრისხებულმა დატოვა ოთახი და გარეთ გავიდა. როხსარემ წარბები აზიდა და თქვა: „ეს გიჟია“. მერე სიავაშს ხელი ჩასჭიდა. ორივენი ახარხარდნენ, გარეთ გავიდნენ და კარი

ცხვირწინ მომიკეტეს.

ჭიშკართან რომ მივიდნენ, ფანჯრიდან დავინახე, ლამპიონის ქვეშ ერთმანეთს ჩაეკვრნენ და აკოცეს.

სპარსულიდან თარგმნა
მარია ბახტაძემ

ჰუმანგ მორადი – ქერმანი (დაიბ. 1944 წ.)

სპარსული საბავშვო და საყმაწვილო ლიტერატურის უმნიშვნელოვანესი წარმომადგენელი ჰუმანგ მორადი-ქერმანი სოფელ სირჩში, ქერმანის პროვინციაში დაიბადა. იგი ავტორია არაერთი პროზაული კრებულისა, რომელთა დიდი ნაწილიც თარგმნილია გერმანულ, ინგლისურ, ფრანგულ, ესპანურ, ჰოლანდიურ, არაბულ, სომხურ და ქართულ ენებზე. მორადი-ქერმანის მოთხრობების მიხედვით გადაღებულია სატელევიზიო და კინოფილმები. მწერალს მიღებული აქვს არაერთი ადგილობრივი და საერთაშორისო ლიტერატურული ჯილდო. 1992 წელს წარდგენილი იყო ჰანს ქრისტიან ანდერსენის სახელობის პრემიაზე, სადაც ჟიურის საპატიო ჯილდო დაიმსახურა.

ჩქმა¹

დედა ლეილას დღისით მეზობელთან ტოვებდა და თვითონ სამუშაოდ მიდიოდა ხოლმე. სამკერვალო საამქროში მუშაობდა. ლეილა მეზობლის გოგოსთან თამაშობდა ხოლმე. მეზობლის გოგოს სახელად მარიამი ერქვა.

ლეილა და დედამისი მარიამის სახლის ერთ-ერთ ოთახში ცხოვრობდნენ. ლეილა ხუთის იყო, ხოლო მარიამი – მასზე ერთი წლით უფროსი.

ერთ მშვენიერ დღეს მარიამს ბიძიამ თოჯინა მოუტანა. იმ დღეს ლეილამ და მარიამმა თოჯინით ძალიან ბევრი ითამაშეს. თოჯინა სულ ლეილას ეჭირა. ლეილას გულით უნდოდა, რომ თოჯინა მისი ყოფილიყო, მაგრამ მარიამმა უთხრა:

– რითაც გსურს, იმით ითამაშე, მაგრამ თოჯინა ჩემია.

ლეილა დანაღვლიანდა. საღამოს დედამისი რომ მოვიდა, მასთან მიირბინა და უთხრა:

– დედა, დედა, თოჯინა მინდა. მარიამს რომ აქვს, ისეთი თოჯინა. მიყიდი?

დედამ უთხრა:

– არა, არ გიყიდი.

ლეილამ ჰკითხა:

– რატომ არ მიყიდი?

– იმიტომ, რომ შენ არა ხარ კარგი გოგო.

– კარგი გოგო ვარ, დედა.

– კარგი გოგო თუ ხარ, რასაც დაინახავ, ყველაფერზე რატომ გაიძახი, მეც მინდაო?

– შენ თვითონ მითხარი, თუ კარგი და დამჯერი გოგო იქნები, კარგ რაღაცას გიყიდიო. ჰოდა, ახლა თოჯინა მიყიდე, ასეთი თოჯინა.

– მე ხომ არ მითქვამს, თოჯინას გიყიდი-მეთქი.

– მაშ, რის ყიდვას აპირებ?

– ისეთ რამეს გიყიდი, რაც თან ძალიან საჭირო იქნება და თან ძალიან მოგეწონება.

– მაგალითად, რას?

– ჩექმას.

– ჩექმას?

– კი, ჩექმას. ერთ წყვილ კარგ და ლამაზ ჩექმას, რომელსაც ზამთარში, სიცივეში, თოვლსა და ნვიმაში ჩაიცვამ. ფეხები ჩაგიტბუნდება. თავისუფლად ირბენ და ითამაშებ. სკოლაშიც წახვალ. თოჯინა მხოლოდ და მხოლოდ სათამაშოა და მსგავსს ვერაფერს გაგიკეთებს.

ლეილა დასთანხმდა, რომ დედამისს, თოჯინის მაგივრად, ჩექმა ეყიდა. მაგრამ მოთმენა აღარ შეეძლო. დედას ჩადრის კუთხეზე მოქაჩა:

¹ ნოველა ირანული საბავშვო წიგნების საბჭოს პრემიის ლაურეატი.

- ახლავე ნავიდეთ და მიყიდე.
დედამ უთხრა:
- ახლა დადლილი ვარ. ერთ უქმე დღეს, როდესაც სამსახურში არ ნავალ, ერთად ნავიდეთ და ვიყიდოთ.

ლეილამ ტირილი დაინყო. აზლუქუნდა და აჯუჯღუნდა. დედა გაუჯავრდა და უთხრა:

- თუ არ დამიჯერებ და შემანუხებ, სულ არ გიყიდი. რომ გეუბნები, კარგი და დამჯერი გოგო არ ხარ მეთქი, ნულარ მეკამათები.

ლეილამ და დედამისმა ბევრი ილაპარაკეს და ლეილა დასთანხმდა, რომ მეორე დღეს ერთად წასულიყვნენ და ჩექმა ეყიდათ.

●

მეორე დღეს დედა სახლში ადრე მოვიდა. ლეილა შემოსასვლელში იჯდა და სახლის კარს მისჩერებოდა. დედა რომ დაინახა, გაუხარდა. მასთან მიიღობინა და ფეხებზე მოეხვია:

- ნავიდეთ დედა, ნავიდეთ, ჩექმა ვიყიდოთ.

დედამ ლეილას ხელი ჩაჰკიდა. გავიდნენ გამზირზე. ერთი ქუჩიდან მეორეზე გაუხვიეს, რათა იმ გამზირისთვის მიეღწიათ, რომელზეც ფეხსაცმლის მაღაზიები იყო ჩამწკრივებული.

ლეილა და დედამისი მაღაზიებთან იდგნენ და ვიტრინებში დაწყობილ ფეხსაცმელებს ათვალთვლებდნენ. ჯერ კიდევ შემოდგომა იყო და ვიტრინებიდან საზაფხულო ფეხსაცმელები მოჩანდა. ჩექმები და ზამთრის ფეხსაცმელებიც იყო.

ლეილას გულით მოუნდა, რომ პირველივე ჩექმა ეყიდათ, რომელიც დაინახა. ყველა ჩექმა მოსწონდა და ეშინოდა, ვაითუ, სხვაგან ჩექმა არ ყოფილიყო, მაგრამ დედამ თქვა:

- მაღაზიებში უამრავი ჩექმაა. უნდა ვიაროთ, რომ კარგი და ლამაზი ჩექმა ვიპო-

ვოთ. სიჩქარე არაფერს გვარგებს!

ბევრი იარეს. ერთი გამზირიდან - მეორეზე. ერთი მაღაზიიდან - მეორეში, მაგრამ დედას მოსაწონი ჩექმა ვერა და ვერ იპოვეს. ლეილას მოშივდა. დედასაც. დედამ ცოტა იაზდის ნამცხვარი იყიდა. ერთად შეჭამეს.

ლეილა წინ ნავიდა და მაღაზიის ვიტრინაში ერთი წყვილი ჩექმა დაინახა. დედას დაუცადა. დედა მოვიდა. ჩექმები მოეწონა. დასთანხმდა, რომ ეყიდათ. ჩექმები ლამაზი მუხუდოსფერი იყო.

ლეილამ ჩექმები ჩაიცვა. თავისუფლად ჩაუვიდა ფეხი. დედამ უთხრა:

- გაიარე.

ლეილამ გაიარა. შიშითა და სიხარულით დადიოდა. ენანებოდა ჩექმების ძირს დადგმა. დედამ ჰკითხა:

- ფეხები თავისუფლად გაქვს?

ლეილამ უპასუხა:

- კი, თავისუფლად მაქვს.

- - მშვიდობაში, - უთხრა გამყიდველმა.

ლეილამ თქვა:

- ცოტათი განიერია. შიგნით ფეხები მილაცლაცებს.

გამყიდველმა გაიცინა. დედამ უთხრა:

- განიერი არაა. ზამთარში სქელ მატყლის წინდებს ჩაიცვამ, წინდებისთვისაც ხომ უნდა დარჩეს ადგილი. ჩექმა ვინრო რომ იყოს, როდესაც სკოლაში წახვალ, აღარ ჩაგეტევა და უნდა გადააგდო. ფეხი სწრაფ-სწრაფად გეზრდება.

დედამ ჩექმების ფული გადაიხადა. გამყიდველმა მათი ყუთში ჩადება დააპირა, მაგრამ ლეილამ არ ინდომა გახდა. ჩექმებით უნდოდა სახლში წასვლა. რამდენიც არ უმეორა დედამ, როცა აცივდება, მაშინ ჩაიცვიო, არ დაუჯერა. ტირილი დააპირა. გამყიდველმა უთხრა:

- გაუშვი, ჩექმებით წამოვიდეს და გა-

ხალისდეს. მის ჩუსტებს ჩავანყობ ყუთში.

დედა დაეთანხმა. ლეილამ ჩუსტებიანი ყუთი ილღიაში ამოიღო და ქუჩაში გავიდა. გახარებული იყო. დედაც გახარებული იყო. ლეილა წინ მიდიოდა. სიარულისას ფეხები ჩექმებში ულაცყებდა და ხმებს გამოსცემდა. ლეილა, რამდენიმე ნაბიჯს რომ გადადგამდა, ჩერდებოდა და ჩექმებს დაჰყურებდა. გულით უნდოდა, სახლში მალე მისულიყვნენ და ჩექმები მარიამისთვის ერგენებინა.

ჩამოხელდა. დედა ძალიან დაღლილი იყო. თავი სტკიოდა. თქვა:

– ახლა ავდგეთ და ავტობუსს გავყვეთ.

•

ლეილა და დედამისი გაჩერებასთან დადგნენ. ავტობუსი რომ მოვიდა, ავიდნენ. ავტობუსი სვენებ-სვენებით მიდიოდა. დაღამებულიყო. გამზირი გადაჭედული იყო, მის ორივე მხარეს მდებარე ვიტრინები – განათებული. ავტობუსში ადამიანების გამოწასუნთქის ოხშივარი იდგა. ლეილას დედამისის მკერდზე ჩამოედო თავი. ჩექმებს თვალს არ ამორებდა. ავტობუსი აკვანივით ირწეოდა და მანქანებს შორის ნელა მიიკვლევდა გზას. ლეილას ქუთუთოები თანდათან დაუძძიმდა და ჩაეძინა. მძღოლის თანაშემწის ხმა ხმა გაისმა:

– ხიდის გაჩერება!

ავტობუსი გაჩერდა. ლეილას დედის გვერდით მჯდომი მსუქანი და ზორბა ქალი, რომელსაც ტანსაცმლით გავსებული დიდი მოწნული კალათა ჰქონდა, სწრაფად წამოდგა, საჩქაროდ დაავლო ხელი კალათას და თავისკენ მოზიდა. სივინროვე იყო. კალათა ლეილას ჩექმებს გამოედო. ცალი ჩექმა ფეხიდან გასძვრა და სკამთან დავარდა. ქალი წინ წავიდა. რამდენიმე მგზავრი ჩავიდა. ავტობუსმა გზა განაგრძო. მიდიოდა და მიდიოდა. დედა თვლემდა.

ავტობუსმა მოედანზე შეუხვია. მძღო-

ლის თანაშემწემ დაიძახა:

– აჰმადის მოედანი!

ავტობუსი გაჩერდა. დედას გამოელვინა. რამდენიც არ ეცადა, ლეილა ვერ გააღვიძა. ავტობუსი დაძვრას აპირებდა. დედამ გოგონა ხელში აიყვანა და უცებ ჩავიდა. ტროტუარზე გადავიდა. ავტობუსმა გაიარა. ლეილას ჯერაც ეძინა. დედამისს ჩახუტებული ჰყავდა.

დედამ ქუჩაში შეუხვია. ქუჩა გრძელი და მიხვეულ-მოხვეული იყო. დედა მძიმედ სუნთქავდა. დაღლილი იყო. უნდოდა, რომ ლეილა გაეღვიძებინა. მაგრამ გული არ უშვებდა. როგორც იქნა, სახლამდე მიაღწია. ოთახის შესასვლელში, როდესაც გოგონასთვის ჩექმების გახდა დააპირა, შეამჩნია, რომ ცალი ჩექმა არ იყო! ლეილა სწრაფად მიაწვინა ოთახის კუთხეში და ქუჩაში გაბრუნდა. ქუჩა კუთხე-კუნჭულ მოიარა. ავიდა ტროტუარზე. მივიდა ავტობუსის გაჩერებაზე. ავტობუსი წასული იყო. ჩექმა ვერსად ნახა. დაბრუნდა.

გვიანი ღამე იყო. დედამ ლოგინი გაშალა. ცალი ჩექმა ოთახის კუთხეში იდგა. დედას მეორე ცალზე ფიქრი არ შორდებოდა. ფიქრობდა, რას იზამდა ლეილა, როცა გაიღვიძებდა და მიხვდებოდა, რომ ცალი ჩექმა დაკარგულიყო.

•

დღის ბოლოს, როდესაც მძღოლის თანაშემწე ავტობუსს ასუფთავებდა და სკამების ქვეშ გვიდა, ცალი ჩექმა იპოვა. გადაგდება უნდოდა. დაენანა. გაიფიქრა, ეს ჩექმა ვილაცისთვის სულ ახლახან უყიდიათო. ახალთახალი ჩექმა იყო. გულით უნდოდა, ბავშვი მოეძებნა და ჩექმა დაებრუნებინა, მაგრამ ბავშვს არ იცნობდა. დღის განმავლობაში ავტობუსში ათასობით ბავშვი ამოდიოდა მშობლებთან ერთად. საიდან უნდა სცოდნოდა, ჩექმა რომელი ბავშვის იყო? მძღოლის თანაშემწემ ცალი ჩექმა ბილეთების გამყიდველს გადასცა. ბილეთების გამყიდველმა კიოსკის

ვიტრინაში გამოდო, რათა ბილეთის საყიდ-
ლად მოსულ მგზავრებს დაენახათ. იქნებ
პატრონი გამოჩენილიყო.

●

მეორე დღეს დედამ უთენია გაიღვიძა.
სალოცავად გაემზადა. ილოცა. ლეილა მეზო-
ბელს ჩააბარა, ცალი ჩექმის დაკარგვის ამბა-
ვი უამბო და სახლიდან გავიდა.

თანდათან ინათა. დედამ ისევ მოიარა
ქუჩა, წყლის არხში ჩაიხედა, ჩექმა ვერსად
ნახა. აგვიანდებოდა. ავტობუსის გაჩერებაზე
დადგა. ავტობუსი მოვიდა. ჩაჯდა და სამსა-
ხურში წავიდა.

●

დილით ჯერ მარიამმა გაიღვიძა. ლეი-
ლასკენ გაეშურა. ლეილას თავის ოთახში
ღრმად ეძინა. მარიამმა ოთახის კუთხეში ცა-
ლი ჩექმა დაინახა. აიღო. შეხედა. ლეილა გა-
აღვიძა.

– ლეილა, ადექი, გათენდა.

ლეილამ გაიღვიძა. თვალები მოიფშვნი-
ტა. მარიამმა უთხრა:

– რა მშვენიერი ჩექმაა. ძალიან ლამა-
ზია.

ლეილამ უთხრა:

– დედამ მიყიდა.

– მეორე ცალი სადაა?

– არ ვიცი.

მარიამმა და ლეილამ ცალი ჩექმის ძებ-
ნა დაიწყეს. ოთახი გადააქოთეს. მარიამის
დედამ ეზოდან ხმამაღლა ამოსძახა:

– რატომ ურევთ ოთახს? გამოდით გა-
რეთ.

მარიამმა უპასუხა:

– ლეილას ცალ ჩექმას ვეძებთ. ..

დედამ უთხრა:

– ტყუილად ნუ ეძებთ. მეორე ცალი,
წუხელის, ქუჩაში დაიკარგა. ლეილას რომ
ეძინა, ფეხიდან გასძვრა.

ლეილამ ტირილი დაიწყო. ცალი ჩექმა
ილლიაში ამოიღო და ეზოში გავიდა. კუთხეში

დაჯდა და აზლუქუნდა.

მარიამმა ჩუმად უთხრა ლეილას:

– მოდი, ერთად გავიდეთ ქუჩაში და
მოვძებნოთ. ვიპოვით.

ლეილა და მარიამი სახლიდან გავიდნენ.
მარიამმა დედამისს არ უთხრა, სად მიდიოდ-
ნენ. ქუჩას გაუყვნენ. გამზირზე გავიდნენ.
მარიამმა თქვა:

– შეიძლება, ჩექმა გამზირზე ეგდოს.

ლაპარაკ-ლაპარაკით ტროტუარზე გა-
დავიდნენ. ძირს იხედებოდნენ და ისე მიდი-
ოდნენ.

●

როდესაც მარიამის დედამ აღმოაჩინა,
რომ ლეილა და მარიამი სახლში არ იყვნენ,
ანერვიულდა. თავზე ჩადრი წამოიხურა და
ქუჩაში გავიდა. ყოველ შემხვედრს ეკითხებო-
და, ორი პატარა გოგო ხომ არ გინახავთ?

ზოგიერთი ეუბნებოდა, არ გვინახავსო,
ზოგიერთი კი, იქით წავიდნენო.

ლეილა და მარიამი ქუჩას მიუყვებოდ-
ნენ და ტროტუარს ათვალეირებდნენ. თავი-
ანთ სახლს და ქუჩას ძალიან დაშორებოდნენ.
ვინრო ქუჩაში შეუხვიეს. ლეილამ უთხრა:

– – წამო, დავბრუნდეთ.

მაგრამ მარიამმა ყური არ ათხოვა.

ბოლოს გზაჯვარედინს მიაღწიეს. აღარ
იცოდნენ, საით წასულიყვნენ. სახლში დაბ-
რუნება უნდოდათ, მაგრამ გზა აბნეოდათ.
ლეილამ ტირილი დაიწყო. მარიამიც, ის იყო,
ატირდებოდა.

ტროტუარზე მიმავალმა მოხუცმა ქალ-
მა მარიამი და ლეილა დაინახა. მიხვდა, რომ
დაკარგულიყვნენ და შეეკითხა:

– ბავშვებო, სად არის თქვენი სახლი?

ბავშვებმა არ იცოდნენ, მათი სახლი სად
იყო.

– ქუჩის სახელი იცით?

მარიამი დაფიქრდა და თქვა:

– ქუჩას სორუში ჰქვია, მაგრამ არ ვი-

ცით, რომელ მხარეს უნდა ნავიდეთ.

მოხუცმა ქალმა ბავშვებს ხელი ჩაჰკიდა, გამვლელებისგან სორუმის გზა გაიგო და ბავშვები იქით წაიყვანა. მარიამის დედა, შეშინებული და შენუხებული, ტროტუარზე დარბოდა და აქეთ-იქით იხედებოდა. როცა მოპირდაპირე მხრიდან მოხუც ქალთან ერთად მომავალი ბავშვები დაინახა, გაუხარდა და ქალს მადლობა გადაუხადა. ლეილას და მარიამს ჩხუბი დაუნყო, ნებართვის გარეშე სახლიდან რატომ გახვედითო.

•

ბილეთების გამყიდველმა ნახა, რომ რამდენიმე დღე გავიდა და ჩექმას არავინ მოაკითხა, ჩექმა აიღო და კიოსკიდან გამოიტანა. წინა კედელზე მიაყუდა, თვალში მოსახვედრი რომ ყოფილიყო.

ადამიანები მოდიოდნენ და მიდიოდნენ. ცალ ჩექმას შეხედავდნენ და თავიანთთვის ფიქრობდნენ, ნეტა, ეს ჩექმა რომელმა ბავშვმა დაკარგა? ალბათ, ახლა მის ძებნაში უნდა იყოსო.

•

ლეილა დილაობით ცალ-ცალ ჩექმას და ჩუსტს იცვამდა ხოლმე. ზოგჯერ მარიამიც იცვამდა ცალ ჩექმას, რაზეც შელაპარაკება მოსდიოდათ და ერთმანეთს ებუტებოდნენ. ყოველთვის, როცა დედა სახლში ბრუნდებოდა, ლეილა მასთან მირბოდა და ეკითხებოდა:

- დედა, ჩექმა ხომ არ გიპოვია?
- არა, დედიკო. სხვა ჩექმებს გიყიდი.
- როდის მიყიდი?
- ერთ დღეს, როდესაც მეცლება და ფული მექნება.

- ჩექმას რომ მიყიდი, მაშინვე არ ჩავიცვამ. არც დავიძინებ, რომ არ დავკარგო.

•

დედები – ლეილას დედა და მარიამის დედა დაღალა იმან, რომ ლეილა ცალ ჩექმას ყველგან თან დაატარებდა და მარიამთან და მეზობელ ბავშვებთან მის გამო კინკლაობდა. ჩექმის გადაგდება უნდოდათ, მაგრამ ენანე-

ბოდათ. ახალთახალი ჩექმა იყო.

•

ბილეთების გამყიდველი, როცა კი მართო რჩებოდა, ჩექმას უყურებდა. ღმერთს ეხვეწებოდა, რომ ერთ დღეს მისი პატრონი გამოჩენილიყო. ყოველ ღამით, როდესაც კიოსკს კეტავდა, ჩექმას იღებდა და კიოსკში შეჰქონდა.

ერთ საღამოს დაავინწყდა კიოსკში შეტანა. ჩექმა ღამით კედელთან მიდგმული დარჩა.

დილით ადრე, მეეზოვე ტროტუარს რომ ხვეტდა, ცალი ჩექმა დაინახა. შეხედა. ასწია და მის ქვეშ გამოხვეტა. მერე ისევ ადგილზე დადგა. მიხვდა, რომ ცალი ჩექმა ვილაც ბავშვს დაჰკარგვოდა. ინატრა, ჩექმის პატრონი გამოჩენილიყო.

ვილაც ეშმაკი და ცელქი ბიჭუნა ტროტუარზე მიდიოდა. სკოლიდან ბრუნდებოდა. გულით უნდოდა, ბურთი ჰქონოდა. ყველაფერს ბურთად აღიქვამდა; გზაზე, რასაც კი თვალს მოჰკრავდა, წიხლს ურტყამდა: მუყაოს ყუთს, ქვას, ხილის ქერქს... სანამ ცალ ჩექმას არ მიადგა. შეხედა და ძლიერად ამოარტყა წიხილი. ათამამა და აბურთავა. ამასობაში ჩექმა გადავარდა და ნაგვით სავსე წყლის არხში ჩავარდა. ბიჭუნამ თავი ჩაღუნა და ნავიდა.

•

წყალმა ჩექმა წაიღო. ჩექმამ ნაგავი გაქედა. წყალი დაგუბდა და მისმა დონემ მოიმატა. სამანქანო გზა და ტროტუარი დატბორა. ტროტუარზე მიმავალ ადამიანებს ფეხსაცმელები უსველდებოდათ. დუღღუნებდნენ და ილანძლებოდნენ.

მეეზოვე არხს წმენდდა, რომ წყლისთვის გზა მიეცა. ცალი ჩექმა დაინახა. ფიქრმა გაჰკრა, რომ სადღაც ენახა. ნელ-ნელა გაახსენდა, რომ ჩექმა დილით ერთ კედელთან, გამზირზე იდო.

მეეზოვემ ჩექმა ონკანის ქვეშ გარეცხა.

გაასუფთავა. წაილო, მეჩეთის კედელთან მია-
ყუდა, იქნებ პატრონი გამოჩენილიყო. ცალი
ჩექმა მეჩეთის კედელთან იდო. ყველა გამ-
ვლელს თვალში ხვდებოდა. ლოცულობდნენ,
რომ პატრონი გამოსჩენოდა. ცალი ჩექმა, მე-
ჩეთის კედელთან, ისევ ისე უპატრონოდ
რჩებოდა. ძლიერმა ქარმა და წვიმამ წააქცია.

●

ჩექმა გატალახიანდა და გაჭუჭყიანდა.
ბავშვები წიხლებს ურტყამდნენ და თამაშობ-
დნენ. ერთ-ერთმა ბავშვმა, რომ ნახა, ჩექმას
პატრონი არ ჰყავდა, სახლში წაილო და თავის
ძმას მისცა. მისი ძმა ჩუსტების გადამამუშა-
ვებელ ქარხანაში მუშაობდა. ქარხანაში დახე-
ულ ჩუსტებს და ძველ რეზინის ჩექმებს
ელექტრომანქანაში ყრიდნენ და აქუცმაცებ-
დნენ. სითხედ აქცევდნენ, ყალიბში ასხამდნენ
და ახალ ჩუსტებს და ჩექმებს ამზადებდნენ.

●

ყოველდღე, როდესაც ლეილას დედა
თავის ქუჩაზე მიდიოდა, ცალფეხა ბიჭუნას
ხედავდა ხოლმე. მუდამ მათ სახლთან იჯდა.
ბზრიალებს ყიდდა და ბავშვების თამაშს უყუ-
რებდა. დედამ იფიქრა, რომ ცალი ჩექმა მის-
თვის მიეცა. იქნებ გამოსდგომოდა.

სახლში რომ დაბრუნდა, ლეილას დაე-
ლაპარაკა და უთხრა:

– ლეილა, ეს ჩექმა შენ არაფერში
გარგია. მოდი, ქუჩაში გავიდეთ და იმ ცალ-
ფეხა ბიჭუნას მივცეთ, ჩვენ პირდაპირ რომ
ცხოვრობს.

ლეილამ უთხრა:

– ამას თუ მივცემთ, შენ სხვა ჩექმებს
მიყიდი?

– კი, რა თქმა უნდა, გიყიდი. აუცი-
ლებლად გიყიდი. აქამდე იმიტომ არ გიყიდე,
რომ ვერ მოვახერხე.

– როდის მიყიდი? როდის მოახერხებ?

– ამ კვირის ბოლომდე გიყიდი. ისეთი
ლამაზი ჩექმები მოიტანეს მაღაზიებში, რომ
წულარ იტყვი!

– მე თვითონ მივცემ იმ ბიჭს ჩექმას.

– კი ბატონო. მაგრამ ისე უნდა მისცე,
რომ არ იუხერხულოს.

– კარგი.

ლეილამ და დედამისმა ცალი ჩექმა აი-
ღეს და ბიჭუნასთან წავიდნენ. დედა სახლთან
გაჩერდა, ლეილამ კი ჩექმა წაილო. ბიჭუნას
წინ დუადგა და უთხრა:

– – გამარჯობა.

ბიჭუნამ გაუღიმა და უპასუხა:

– – გამარჯობა, ბზრიალა გინდა?

– არა, აი, ეს ჩექმა – შენ. ახალთახა-
ლია. მე წყვილი ჩექმა მქონდა, მაგრამ ერთი
ცალი დავკარგე. რამდენიც არ ვეძებეთ, ვერ
ვიპოვეთ. საცოდაობაა ამისი გადაგდება.

ბიჭუნამ იუხერხულა და თქვა:

– არ მინდა შენი ჩექმა.

დედა მივიდა და უთხრა:

– აბა, რა ამბობ?! ჩვენ მეზობლები
ვართ. უცხოები ხომ არა. ჩვენი სახლი აქვეა.
გასულ წელს, ზამთარში, ნავთი რომ არ
გვექონდა, მოვედით და დედაშენს გამოვარ-
თვით. არ გახსოვს? ვფიქრობ, რომ ეს ცალი
ჩექმა გამოგადგება. საცოდაობაა ამისი გა-
დაგდება.

ბიჭუნა თითქოს დასთანხმდა. ჩექმის
ცალი აიღო და თვალღერება დაუწყო. ლეი-
ლამ, ნახვამდისო, დაუძახა და დედამისისკენ
გაიქცა. სახლში წავიდნენ. დედამ ჩაილაპარა-
კა „ღმერთმა ქნას, თავს უხერხულად არ
გრძნობდეს“.

ბიჭუნამ ცალი ჩექმა კარგად დაათვა-
ლიერა. უნდოდა ენახა, მოერგებოდა თუ არა.
ჩექმა მარჯვენა ფეხის იყო, მას კი მარჯვენა
ფეხი არ ჰქონდა. არ გამოადგებოდა. სიცილი
აუტყდა.

ბიჭუნას ჩექმა გვერდით ედო. ფიქრობ-
და, რა ექნა. ქუჩაში თავისი ოთხბორბლიანი
მოტოციკლეტით მემარულიე მოდიოდა. იგი
დახეულ-გაცვეთილ საშინაო ჩუსტებსა და
რეზინის ჩექმებს აგროვებდა და, სანაც-
ვლოდ, მარილს იძლეოდა. ბიჭუნამ ცალი ჩექ-

მა გაუნოდა. მემარილემ ჩექმას დახედა და თქვა:

– ეს ხომ სულ ახალია. მეორე ცალი სადაა?

– მეორე ცალი დაკარგულია. მეზობელი გოგონასია. რამდენიც არ ეძება, ვერ იპოვა.

მემარილემ ცალი ჩექმა აიღო და მოტოციკლეტში ჩადო. დახეულ ჩექმებსა და ჩუსტებს დაადო, რომლებიც ოჯახებში შეეგროვებინა.

•

ჩუსტების გადამამუშავებელი ქარხანა იმავე უბანში იყო. მემარილემ დახეული ჩუსტებითა და ძველი ჩექმებით სავსე ტომარა ქარხანაში წაიღო გასაყიდად. ლეილას ცალი ჩექმაც მათ შორის იყო. როდესაც სახელოსნოსთან ტომრის ჩამოცლას აპირებდა, ელექტრომანქანასთან დადგმულ კალათას მოჰკრა თვალი.

კალათაში ჩექმის მეორე ცალი დაინახა. ელექტრომანქანაში ჩასაგდებად და დასაქუცმაცებლად გაემზადებინათ.

მემარილემ ტომარაში ჩექმის ცალს ჩახედა, ამოიღო და მეორე ცალისკენ გაეშურა.

კარგია, რომ ჩექმის ცალები დაინახა. გვერდიგვერდ დადო. გაიღიმა და თავისთვის თქვა:

– გამოჩნდა! ახლა დაწყვილდა.

ქარხნის მუშამ მემარილეს შეხედა და ჰკითხა:

– რას უყურებ?

– ჩექმას. მისი ცალი გამოჩნდა.

მუშამ ჰკითხა:

– მის პატრონს იცნობ?

– კი, პატარა გოგონაა, ზემოთა ქუჩაზე ცხოვრობს.

მემარილემ ჩექმები ბიჭუნას მისცა.

ბიჭუნამ წყვილი ჩექმა ლეილას სახლთან მიიტანა, დააკაკუნა. ლეილა კართან მოვიდა. ბიჭუნამ ჩექმები მიანოდა და უთხრა:

– ნახე, შენი ჩექმის ცალი გამოჩნდა.

ლეილას გაუხარდა. ისე ძალიან გაუხარდა, რომ არ იკითხა, მეორე ცალი სად იყო და როგორ გამოჩნდა. სახლში შეირბინა, ხმამაღლა დაიძახა: „მარიამ, მარიამ, ჩემი ჩექმა გამოჩნდა. ჩემი ჩექმა გამოჩნდა“.

მიბრუნდა და სახლის კარს გახედა. ბიჭუნა წასულიყო.

სპარსულიდან თარგმნა
თინათინ ნიკლაურმა

აბას საფარი (1951-2021)

თანამედროვე ირანელი პოეტი, მთარგმნელი, ხელოვანი, მკვლევარი აბას საფარი დაიბადა ქ. იაზ-დში. 1979 წელს სასწავლებლად ლონდონში გაემგზავრა და მას შემდეგ ემიგრაციაში ცხოვრობდა.

აბას საფარი აშშ-ში დამკვიდრდა, თუმცა ირანის მოქალაქედ დარჩა. ლონგ ბიჩის უნივერსიტეტში სახვით ხელოვნებას ეუფლებოდა, მაგრამ სწავლა არ დაუსრულებია. იგი ირანსა და აშშ-ში გამოცემული თორმეტი წიგნის ავტორი, ორი ემიგრანტული ირანული (სპარსულენოვანი) ლიტერატურული გამოცემის – „სანგ“ (1997-2000) და „ქაქთუს“ (2000-2002) – თანადამფუძნებელი და პოეზიის ნაწილის რედაქტორი იყო.

აბას საფარი 2021 წლის 26 იანვარს კალიფორნიაში, ლონგ ბიჩში, კოვიდით გარდაიცვალა.

გთავაზობთ მის ლექსებსა და კალიგრამებს კრებულებიდან „სველი ასანთი“ (2005) და „ძველი ფოტოპარატი და სხვა ლექსები“ (2002).

„ჩვენ უფლისგან ვართ და უფალსავე მივუბრუნდებით“

„ბეჭეშთი ზაჰრაზე“ დაკრძალვის გზამკვლევი

წესრიგი –
უკეთესს ვერ ინატრებ.
თქვენი მკვდარი გულარხინად
მიცვალებულთა სამმართველოს მიაბარეთ.
მკვდრის განმბანველი იქ რომც არ იყოს,
მკვდრები რიგს
თვითონ დაიცავენ.

საცხედრის ხეივნის ჩრდილში
გამყოფად თეთრი ზოლი დაგხვდებათ.
ის ზოლი შეგიძლიათ სიგარეტით
ან ბელურების ჟიფჟივით ამოავსოთ.
მაგრამ მათ მხიარულ ჟიფჟივს
სერიოზულად ნუ მიიღებთ.

ბელურებმა ერთადერთი ნოტი იციან,
და იმასაც თავისთვის ღიღინებენ.
მათ უცნაურ ქცევას
თქვენს მკვდართან არაფერი ესაქმება.

წამდაუნუმ საათზე
ყურებას მოერიდეთ.
დაკრძალვის განყოფილება
დღევანდელ საქმეს სახვალიოდ

არასდროს გადადებს.

მიცვალებულის გულმავიწყობასა
და ჭირისუფლის დაბნეულობას
სასაფლაოს ნუ გადააბრალებთ.
მიმღები პუნქტის ბრალი არ არის,
თქვენი მკვდრის მობილური
მისი სანვიმრის ჯიბეში თუ კიდევ რეკავს.

სიკვდილის სასწორი, განურჩევლად -
მხოლოდ ოცდაერთ გრამს - აკლებს
მარადისობის მგზავრების წონას.
თქვენ კი
მომზადეთ მხრები
ამქვეყნად უმსუბუქესი ტვირთის
საზიდად.

მინის „სასწრაფო“
არცერთ ეტაპზე
არ იგვიანებს.
ალაჰის შვიდჯერ ხსენებასაც კი ვერ მოასწრებთ,
სასწრაფოს მანქანა, კარგამოღებული,
ისე დაგელოდებათ.
თითქოს თქვენი მგზავრი
აეროპორტში მიჰყავდეს.
თქვენი მკვდარი
თავისი ახალი მისამართით
მას ჩააბარეთ
და გჯეროდეთ -
მძღოლის გულგრილობა
არასგზით გადამდები არ არის.

როცა მიწასთან ჩაიმუხლებთ,
მისი ნოტიო სიმსუბუქე
ნელთბილი ხელებით მოსინჯეთ
და მის შიშს
გულის კარს ნუ გაუღებთ.
სულაც, მინა
იმ ჩამოშლილ კედლად ჩათვალეთ,
რომლის გადაღმა ჩვენი მკვდრები
თავისხელა სურათის ჩარჩოებში
გველოდებიან.

თანდათანობით დავინწყებაც
მინის ერთ-ერთი თვისებაა უთვალავთაგან.
ახლა კი გულარხინად
დაბრუნდით შინ და
გახსოვდეთ:
თქვენგან მინას მიბარებული
თავისი საიქიოს არცერთ ფოტოს
თქვენს მისამართზე არ გამოგზავნის.

ბუდა არ ვიყავი

მარტო ვიყავი,
მაგრამ არ ვიყავი ბუდა.
არღვენისფერი ლოტოსი
ბროლის მკერდში არ მიფეთქავდა.

ამქვეყნად ყველა საპყრობილეში
მივინწყებული პატიმარი, ხოლო
მსოფლიოს ყველა სასაფლაოზე
თითო ძვირფასი ადამიანი მინას მყავდა მიბარებული.
მარტო ვიყავი.
მთვარესავით,
რომელსაც ჩემს სიმარტოვეზე უფრო დაბალი
ღობე ვერ ეპოვა.

კალიბრამები

მონატრება

ჩვენმა ქოლგებმა თავის თავში უფალაფი ნვიმის სურნელი დაიუნჯეს, მაგრამ მუდამ კოკისპირული ნვიმა ენატრებათ

საზაფხულო კაბებში მოულოდნელად რომ მოგვის წარებს.

სიფრიფანა

ღამეში შეჭრილი

შენ ჩაკეტილი წრიდან კარს ნიხლით ალებ. ღამეში იჭრები და ღვინის პირველივე სარდაფის სკამზე ყველას ავინყდები.

ილი გაგირბის და დღის ნიაღში ჰპვი ცუდად დაწყებული დღისგან გაქცეული, ძილს თავს აფარებ. იქსაუნაღ მნის 'საუნაქაფი ფაფისაპ 'ნაშ 'იქენაფ იქენ

ანუ გულისხმობს კვლევით ანგარიშს, ანუ კვლევით ფონს ანუ კვლევით აღწერებებს,

მდინარის გაღმა რომ გავიდნენ და აღარასოდეს დაბრუნებულან. **ომი**

გაუგებრობა

ცალი ლამპარი სობნელები სულს რაფავდა. დაჟანგებულ ბოქლომსა და გასაღებს ნვიმაში

ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.
 ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.
 ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.
 ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.
 ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.
 ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.
 ეჟ თმანე თის ენა რა ვინ ყე ბო რათ.

სპარსულიდან თარგმნა
 თეა შურლაიამ

ფარიბა ვაფი (დაიბ. 1963 წ.)

თანამედროვე ირანელი მწერალი ქალი ფარიბა ვაფი თავრიზში დაიბადა. ამჟამად თეირანში ცხოვრობს. ის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პროზაიკოსია თავის სამშობლოში, ბოლო ხანებში კი პოპულარობა მოიპოვა უცხოეთშიც.

ფარიბა ვაფი რამდენიმე რომანისა და ნოველების კრებულის ავტორია. მისი წიგნები ირანში მრავალი ლიტერატურული პრემიით აღინიშნა. 2017 წელს კი ერთ-ერთი რომანის („თარლან“) გერმანულენოვანმა თარგმანმა ფრანკფურტის ლიტერატურულ ფესტივალზე ლიტპრომის პრემია დაიმსახურა.

ფარიბა ვაფის წიგნები რამდენიმე ენაზეა თარგმნილი, მათ შორის, ქართულად.

ვილის გზაზე

ახალგაზრდა ვიყავი და დარდს ჩემი გული ასე არ უნდა დაემძიმებინა. მინდოდა, რამდენიმე დღით გასეირნებისა და განტვირთვის შესაძლებლობა მქონოდა და არაფერზე მეფიქრა, დედაჩემის ბუზლუნს მოვშორებოდი და ბავშვებზე ზრუნვის დამქანცველი ტვირთი მხრებიდან ჩამომეხსნა. ზუსტად ამიტომ მითრას უბრალო მოპატიჟება იმაზე სერიოზულად მივიღე, ვიდრე თავად იფიქრებდა, და ხმამაღლა გამოვაცხადე:

– დედა მითრას ვილაში მივდივართ.

ფუიას გაუხარდა და ჰაერში შეხტა. დიდი ხნის შესვენების შემდეგ დედა ისევ თადარიგს შეუდგა:

– თბილი ტანსაცმელი უნდა წავიღოთ, ჩრდილოეთში ცივი ღამეებია.

მითრას დედას წაყვანის შესახებ არაფერი უთქვამს. მხოლოდ მე მთხოვა, რომ, ბავშვებთან ერთად, რამდენიმე დღით მასთან წავსულიყავი:

– თქვენს დასახვედრად აბასს გამოვგზავნი სადგურში.

შემდეგი სატელეფონო ზარების დროს გამგზავრების დეტალებზე ვისაუბრეთ, მაგრამ მითრას დედა არც კი უხსნებია. გულის სიღრმეში იმასაც ვფიქრობდი, რომ ეს მითრას მხრიდან ერთგვარი კომპენსაცია იყო დედასთან ჩემი ცხოვრების გამო. მითრას მას-

თან ყოფნას ერთ კვირაზე მეტ ხანს ვერ უძლებდა, საზღვარგარეთ გამგზავრებას ან საქმეებს იმიზეზებდა და მას ჩემთან გზავნიდა ხოლმე:

– შენი ქმარი არ არის და მარტო არ იქნებით.

და ახლა, მთელი ამ სიმდიდრისა და ქონების პირობებში, ბუნებრივი იყო, რომ ხანდახან სინდისს შეეწუხებინა და ჩემთვის რამდენიმე დღით თავის ვილაში დასვენება შემოეთავაზებინა. იცოდა, რომ დეპრესია მქონდა და წამალს ვსვამდი. დედამ უთხრა, ზოგჯერ ჩემს შეკითხვებსაც არ პასუხობსო. იმისთვისაც კი დიდ ძალისხმევას ვხარჯავდი, რომ ჩემი რამდენიმეგრამიანი ენის გამოძრავების ნაცვლად, დამძიმებული თავი დამეჩნია. მითრამ იცოდა, რომ ამ ბოლო დროს არაფრის თავი არ მქონდა.

ზოგჯერ ისიც კი მავიწყდებოდა, რა კავშირი ჰქონდათ ბავშვებს ჩემთან, როდის და რატომ მოვიდნენ. მხოლოდ ის ვიცოდი, რომ მათ წინაშე პასუხისმგებლობა მქონდა. მათ ძილსა და კვებას დიდ ყურადღებას ვაქცევდი, ხანდახან ვეთამაშებოდი კიდეც, მაგრამ აქედან არაფერი მანიჭებდა სიამოვნებას. მინდოდა, რამდენიმე დღით დედობისგან შვეებულეხა ამელო და დამევიწყებინა, რომ

დედა ვარ. იმის დავინყებაც მინდოდა, რომ შვილი ვიყავი და დედაჩემს ჩემთან საუბარი სჭირდებოდა. ბოლო დროს დედაჩემს კი არა, საკუთარ თავსაც ძლივს ვიტანდი.

ვიფიქრე, რომ ჩემი არყოფნა დედაჩემითვისაც კარგი შესაძლებლობა იქნებოდა, სახლი ჩემი სიმძიმისგან გათავისუფლდებოდა და დედა რამდენიმე დღე ჩემს სახეს ვერ დაინახავდა, სახლში იმ მეზობელს დაპატიჟებდა, რომელიც მოსწონდა და, ბავშვების გაბმული ტირილისა და ხმაურისგან შორს, მშვიდად დაიძინებდა-მეთქი.

– შენ ხომ სიარული გიჭირს?

დედა კი მტკიცე იყო თავის გადანყვეტილებაში.

– ფეხით ხომ არ მივდივართ, მითრას აბასს გამოგზავნის ჩვენს დასახვედრად.

გავჩუმდი, როგორ უნდა მეტყვა დედაჩემისთვის, რომ არ წამოსულიყო, რომ მისი გაძლება არ შემეძლო და მარტო ყოფნა მინდოდა. ნეტა, ისეთი დედა ყოფილიყო, რომ რამდენიმე დღით მისთვის ბავშვების დატოვება და გადაკარგვა შემეძლებოდა, მაგრამ ის ასეთი არ იყო.

– მე ჩემი ბავშვები უკვე გავზარდე. ახლა თქვენი ჯერია.

მე ვახსენებ, რომ მითრას ბავშვებთან ასე არ იქცეოდა.

– მაშინ უფრო ახალგაზრდა ვიყავი, შემეძლო.

ერთხელ, როცა ფუია დავუტოვე, წარბშეჭმუნხილმა მითხრა:

– სწრაფად დაბრუნდი. მოშივდება და არ ვიცი, რა ვქნა.

– უბრალოდ, რძე მიეცი.

– რამდენი უნდა მივცე? მე ასეთი რამეები არ ვიცი. ერთხელაც შემეშლება, აი, ნახავ. ჩვენს დროს ხომ ხელოვნური რძე არ იყო.

მითრამ დარეკა. აინტერესებდა, რომელი დღის ბილეთს ვიღებდით, რა რიცხვში და რომელ საათზე ვაპირებდით წასვლას. მითრას ფორმალობები უყვარს. თითქოს, ამერიკაში, ტექსასში მივდიოდეთ და არა ამოლის¹ ერთ-ერთ სოფელში. მითრამ ზუსტად გვითხრა, სადგურის რომელ კუთხეში უნდა გავჩერებულიყავით, რომ აბასს ჩვენი პოვნა არ გასჭირვებოდა. ყველამ ვიცოდით, რომ ბატონი აბასი ჩვენი ძებნით თავს არ დაიღლიდა, წრეს დაარტყამდა, მერე სწრაფადვე დაბრუნდებოდა სახლში და ძალიან თავისუფლად იტყოდა, იქ არ იყვნენო.

დედა ადგა და ტელეფონთან მოვიდა.

– უთხარი, რომ სადგურის რესტორნის წინ დაველოდებით, ასე უფრო ადვილად გვიპოვის.

ტელეფონის კაბელი თითზე დავიხვიე.

– ჯერ ზუსტად არ ვიცი, წამოვალთ თუ არა.

ჯიბრზე ვუთხარი. სინამდვილეში კი დედაჩემს ვეუბნებოდი, მიხვდებოდა ჩემი ნათქვამის ირონიულობას. დედამ იცოდა, თავს როგორ ვგრძნობდი, მაგრამ მზად არ იყო ამ მოგზაურობაზე უარის სათქმელად. ეს არც არასდროს გაუკეთებია. იქ, სადაც გართობა და მხიარულება იყო, ერთბაშად ახალგაზრდავდებოდა, მკვირცხლი ხდებოდა და ყველას ასწრებდა. ხანდახან ეჭვიც კი მეპარებოდა, რომ ასეთი ქალის შვილი ვარ.

– ბატონი აბასი რისთვისლა მოდის? ჩვენით მოვალთ, მარტო ხომ არ ვარ, დედაც მოდის.

დედამ ხელი გამოინვდინა, ტელეფონის გამორთმევა უნდოდა. მცირე პაუზის შემდეგ მითრამ მითხრა:

– აბასს მაინც გამოუშვებ თქვენს დასახვედრად.

ყურმილი დედას მივანოდე. როგორც ყოველთვის, ძალიან სწრაფად გაუგეს ერთმანეთს. მითრამ არ შეიმჩნია, რომ დედა არ დაუ-

¹ ამოლი – ქალაქი და ადმინისტრაციული ცენტრი ირანში, მაზანდარანის პროვინციაში.

პატიუება და დედასაც ისე მოჰქონდა თავი, თითქოს, მითრამ პირველი ის დაპატიჟა.

– მითრა, ჩვენით მოვალთ.

მერე, ალბათ, მითრამ რამე სასაცილო თქვა, რადგან ჩემმა სამოცდაათი წლის დედამ პატარა გოგოსავით გაიცინა, ხმამალალი, ახალგაზრდული, ლალი სიცილით. შესაძლოა, მოგზაურობის სიყვარულმა და მისმა ტკბილმა მოლოდინმა გააცინა ასე.

ამ დროს სეფეჰრის ძუძუს ვანოვები და ტელევიზორის სადგამ მინის მაგიდაში საკუთარ ანარკელს ვუყურებდი. ეს მე ვიყავი სამოცდაათის – ოცდაცხრა წლის ასაკში, და მასავით გაცილება არ შემიძლო. სეფეჰრს ჩაეძინა. მკერდი ნელა გამოვაცალე და ზურგზე დაწვექი, მერე ცოტა ხანს მოვიცადე, სანამ ღრმად ჩაეძინებოდა.

დედა დივნიდან ადგა. მისი სამაჯურების ხმა გავიგონე, მერე სუნიც ვიგრძენი, სველი მატყლისას ჰგავდა. დედა კოჭლობით წავიდა საპირფარეოსკენ და, როდესაც უკან დაბრუნდა, მე ჯერ კიდევ ვინექი.

– ადექი, ეს ბავშვი თავის ლოგინში გადაანვინე.

დივნის კუთხეში ჩაძინებულ ფუიაზე მეუბნებოდა. ავდექი, ავიყვანე და თავის სანოლში ჩავანვინე.

– ერთი ჭიქა წყალი მომიტანე, რომ წამალი დავლიო.

წყლის ჭიქა აიღო და იკითხა, სწორად ვსვამ ამ წამალს თუ შეცდომითო.

– შეიძლება, მოვკვდე და ხვალ დილით ველარ ავდგე.

ყოველთვის ასე ამბობდა. ეს ცერემონია იყო სიკვდილის წინაშე. ან, შეიძლება, ისიც უნდოდა, რომ უფრო კარგად მოვექცეოდი. კბილები გამოვიხეხე და სინათლე ჩავაქრე.

– ფარდები გადაწიე.

ფარდები გადაწიე. ფანჯრიდან მქრქალი ყვითელი სინათლე შემოვიდა და ოთახის სიბნელეს შეერია.

– ლამის სანათის ანთება დაგავინწყდა. აქაურობა საფლავს ჰგავს.

ავანთე. შიგნით პეპელა იყო, რომელსაც ფრთები ეწვოდა.

დედას ეღვიძა. როგორც წესი, ბალიშზე თავს დადებდა თუ არა, ხვრინვას ამოუშვებდა ხოლმე, მაგრამ ახლა ვერ იძინებდა. ვიცოდი, რომ გამგზავრებისგან გამონვეული მღელვარება არ აძინებდა. გვერდზე იწვა, მკლავი თავქვემ ამოედო და ფეხებს ნელა და რბილად უსვამდა ერთმანეთს. მისი ფეხების მოძრაობა იმაზე მიანიშნებდა, რომ სასიამოვნო ოცნებებზე ფიქრობდა. წლების წინ, როცა თავად ვეცადე, გამეგო, რას ნიშნავდა ეს მოძრაობა, ჩავთვალე, რომ ზიზლი უნდა მქონოდა მის მიმართ. მაშინ მიმაჩნდა, რომ ფეხების ეს მოძრაობა აკრძალული სიამოვნების ცეკვას გამოხატავდა და ეს ყველაფერი სახლში მომხდარ იმ გაურკვეველ და ბუნდოვან ამბებს მახსენებდა, რომელთა გაგებაშიც არავინ დამეხმარა და გონებაში სამუდამოდ საძრახისად ჩამრჩა. ახლა მისი ფეხები უკვე მოხუცის კიდურებად ქცეულიყვნენ და მათი ერთმანეთთან შეხება სალესი ქვის უსწორმასწორო ფიცარზე დაფშვნას ჰგავდა. ეს ხმა მამრავებდა. სინამდვილეში კი მისი სიცოცხლისადმი ლტოლვა და ძლიერი ნყურვილი მაღიზიანებდა. იგივე ცხოვრება ჩემში არანაირ სურვილს არ აღვიძებდა, მისი საიდუმლოებებით აღძრული მღელვარება ჩემს გულს ვერ ათბობდა და მეტიც, მას ისე აცარიელებდა, როგორც არასდროს.

– ერთ ლამეს აივანზე დაიძინებ და თავს უკეთ იგრძნობ. იქ კარგი ჰაერია.

თავი მოვიმძინარე. არ მინდოდა, სიბნელეში გამოგზავნილი მისი მეგობრული შეტყობინება მიმელო. არ მჯეროდა, რომ ჩემზე ფიქრობდა. დარწმუნებული ვიყავი, რომ მომავალ დღეებს წარმოიდგენდა: დიდი აივანი ფარდავით და ხალიჩად ქცეული ცხვრის ტყავით. კრიალა ცაზე ვარსკვლავები კიაფობენ და ჰაერში სასიამოვნო სურნელი ტრიალებს. ბატო-

ნი აბასი ყალიონს ავსებს. დედა მითრას ფუმ-ფულა ბალიშებზეა მინოლილი და თავი სამოთხეში ჰგონია. გრილი ნიავი უბერავს და ბაღში ტოტებს არხევს, ბალისა და მდინარის ხმები ერთმანეთს ერევა და ყველაფერს იდუმალი ელფერი ეძლევა... ნამდვილად ამ ხედის წარმოდგენით მოგვრილმა უზომო სიამოვნების შეგრძნებამ გაახალგაზრდავა ასე მისი ხმა.

როგორ შეეფერებოდნენ ის და მითრა. მითრაც მას ჰგავდა, ცხოვრება უყვარდა, ბუნება და მისი საჩუქრების გამოყენება.

რას აშავებდა? იმ ღამით ეს შეკითხვა რამდენჯერმე დაფუსვი საკუთარ თავს და ყოველ ჯერზე თავად ვპასუხობდი, რომ მასაც, ყველა სხვა ადამიანის მსგავსად, აქვს უფლება, დრო სასიამოვნოდ გაატაროს. უნდა, რომ დარჩენილი ცხოვრებისგან სიამოვნება მიიღოს. მაგრამ იმის მაგივრად, რომ ამ პასუხს დავემშვიდებინე, უფრო მეტად ვბრაზობდი.

დედა მოხუცი იყო, მაგრამ სიბერეს მასთან რა ხელი ჰქონდა. თავად იმორჩილებდა სიბერეს. როგორც აბეზარ კაცს, ისე ათვინიერებდა, ზოგჯერ კეკლუცობით და ზოგჯერ – ბასრი კბილებით. არც უბედურება აკლდა, მაგრამ კარგი მეომარი იყო. ყოველთვის იბრძოდა, თუმცა ამის გამო საკუთარი თავი არ დავინწყებია, არ დაბეჩავებულა. პრობლემებსაც კი თავანული ხედებოდა და მიჩვეული იყო ამ მდგომარეობას, ამ დეტალზე ზრუნვა მისი ბუნების ნაწილად ქცეულიყო.

ხშირი თმა ჰქონდა და შემორჩენილი კბილები ჯერ კიდევ მყარი ჩანდა. წლების წინ გულის ოპერაცია გაუკეთეს. ოპერაციის წინ მხოლოდ სახის კრემი ითხოვა და კიდევ – სუნამო, რომელსაც ხელში დაიჭერდა, საავადმყოფოს სუნი რომ არ ასვლოდა.

დედა სამოცდაათი წლის იყო და იმ ღამეში სამოცდაათი წლის ქალების რიცხვს მიეკუთვნებოდა, რომლებსაც ფაშფაშა და დარბაისლური სხეული აქვთ, სტუმრად ნაზ და ღამაზ თავმლებს იხურავენ და იციან, რო-

გორ მოიქცნენ, რომ მოდურები და მოკაზმულები გამოჩნდნენ.

ზუსტად ამიტომ უყვარს მითრას სტუმრებისთვის დედაჩვენის წარდგენა. მიღებებზე მიჰყავს ხოლმე და მთელი თავისი სიკეკლუცით აცხადებს, ეს დედაჩემიაო. თავად დედის მოყვარული გოგონას შთაბეჭდილებას ტოვებს და დედაჩემი კი – ისეთი შეუდარებელი ქალისას, რომლის უბრალო ამოსუნთქვაც დიდი წყალობაა ყველასთვის. დედას იმდენად მოსწონს თავისი როლი, რომ მიღების დასრულების შემდეგაც არ უნდა ამ როლიდან გამოსვლა.

მაგრამ, როცა მარტო რჩებიან, მითრა მას შენიშვნებს აძლევს. დედა გულმავინყია. ძილში სახე ემანჭება. ხშირად იბნევა და ყურადღების მოკრება სჭირდება. მითრას კი ყველაფერი სძულს, რაც ადამიანის გონებრივი მდგომარეობის გაუარესებას ახსენებს.

მომდევნო დღეებში იმედი მქონდა, რომ დედას სინდისი შეაწუხებდა. ერთ დღეს ვთქვი, რომ ავტობუსის ბილეთები არ იშოვებოდა, მერე ვუთხარი, ჩრდილოეთში იმდენი ნალექი მოვიდა, რომ შეიძლება, წყალდიდობა მოხდეს-მეთქი. დედამ მშვიდად მოითმინა. წასვლამდე ერთი დღით ადრე კი მითხრა:

– თუ ნუხდები, არ წამოვალ.

შესაფერისი დღე შეარჩია. იცოდა, რომ, თუ ამ სიტყვებისა და ამბის შემდეგ სახლში დარჩებოდა, ფაქტობრივად, მოგზაურობას ჩამიშამებდა. არაფერი ვუთხარი. ასე თქვა, ადამიანი ძალიან უიღბლო უნდა იყოს, თავისი უმადური შვილებისთვის ზედმეტ ტვირთად რომ იქცესო. ამქვეყნად ორი ქალიშვილი ჰყავს და ვერცერთი მათგანი ვერ იტანს. უფროსი გოგო სულ საზღვარგარეთ დადის, უმცროსს რაც შეეხება ხომ, ყოველთვის, როცა მისი ქმარი მივლინებიდან ბრუნდება, სადმე უნდა გადაიკარგო. ჯანმრთელი რომ ყოფილიყო და ცოტა ფულიც ჰქონოდა, გერმანიაში წავიდოდა თავის ვაჟთან. მისი მადლიერე-

ბიცი იქნებოდნენ.

დავინებდი. მგონი, ზედმეტი სიმკაცრე გამოვიჩინე. სხვა რამეზე გაბრაზებულმა ჯავრი დედაზე ვიყარე. დედობისგან და ჩემი ქმრის შორეული და ხანგრძლივი მოგზაურობებისგან ვიყავი დაღლილი. ჩემი ასეთი მძიმე განწყობა დედაჩემის ბრალი არ იყო.

რა ნამსაც შევურიგდი იმ აზრს, რომ დედაც მოდის, მივხვდი, იქნებ ეს არც ისე ცუდი ყოფილიყო. მხოლოდ მას შეეძლო ბატონ აბასთან ცოტა ხნით საუბარი. აბასის საქმე ფულის შოვნა იყო. ამას ისეთი სისწრაფით აკეთებდა, რომ შედეგებით ტკბობას ვერ ახერხებდა. დედა მითრასთვისაც კარგი თანამოსაუბრე იყო. მითრამ მთელი ქვეყნის ამბები იცოდა და განუწყვეტლივ ლაპარაკობდა. რას არ აკეთებდნენ საუბრის დროს. მითრამ დედას სახეზე ბუნებებს უქნიდა და თმას უღებავდა. სანაცვლოდ დედა ნემსსა და ძაფს იღებდა და საბნის კუთხეს ან ლეიბის პირს კერავდა. იქნებ დედა დამთანხმებოდა, რომ ბავშვებისთვის მიეხედა, მე კი ჩანჩქერამდე მისვლას და ბუნებასთან და საკუთარ ცხოვრებასთან ხელახლა შერიგებას შევძლებდი.

სიბნელეში დედას ხმა გაისმა.

შენს ასაკში ბავშვებსაც ვუვლიდი და სახლის საქმეებსაც ვუმკლავდებოდი. ას საქმეს თვალის ერთ დახამხამებაში ვაკეთებდი და ეს არც არაფრად მიმაჩნდა. მარჯვე და დაუდგარი ვიყავი. შენ კი მკვდარს ჰგავხარ, სულ დაღლილი ხარ. მაგრამ არა უშავს, გავემგზავრებით და ნამდვილად კარგ განწყობაზე დავდგებით. შუადღეზე ახალ თევზს და დილაობით ყველსა და ნიგოზს შევჭამთ, ბალის ხილით რამდენიმე ქილა მურაბას მოვხარშავთ. შენი ბავშვებიც ცოტა გაკაჟდებიან. ნახავ, დაბრუნებამდე კანი როგორი შეგეცვლება.

ავტობუსით რვასათიანი მგზავრობის შემდეგ უკვე თეირანში ვიყავით და ღამით ამოლის სადგურამდეც მივალნიეთ. ბატონი აბასი შორიდანვე დავინახეთ, თვალებს აქეთ-იქეთ აცეცებდა, ხელში მანქანის გასაღებს

ატრიალებდა და სწრაფად სცემდა ბოლთას. ხელი დაუჭენი და მოგვიახლოვდა. როგორც ყოველთვის, ეჩქარებოდა. თითქოს მნიშვნელოვანი ხელშეკრულების ხელმოწერისთვის უნდა მიესწრო.

– მანქანა შორს გავაჩერე.

რამდენიმე საათი დაგვჭირდა ამოლამდე და ახლა ვილამდე მისასვლელად ნახევარი საათის გზა კიდევ რჩებოდა. დედა მძიმედ მოაბიჯებდა. ფუია ტიროდა, უნდოდა, ხელში ამეყვანა.

– არ შემიძლია, ფუია.

სეფეჰრს ჩემს მხარზე ეძინა. ბატონმა აბასმა ჩემი ჩანთა მოსინჯა, რამდენად მძიმე იყო, მერე აიღო და ისარივით გავარდა. ერთხელ შემობრუნდა და დაგვინახა, რომ ლასლასით მივყვებოდით უკან.

– იჩქარეთ, მანქანა ცუდ ადგილზე გავაჩერე.

ფუიას ხელი ჩავკიდე და უკან გავედევნე. დედამ თავად აიღო თავისი ჩანთა და რალაც ჩაილაპარაკა. ვიფიქრე, რომ ლანძღვა გაუგზავნა აბასს, რომელიც ძალიან აჩქარებდა.

ირგვლივ ბნელოდა. სადგურის გარეთა სივრცე სავსე იყო რკინის კონსტრუქციებით, მინითა და ცემენტით. გამახსენდა, რომ მითრამ მითხრა, ძველის ადგილზე ახალ ტერმინალს აშენებენო. გვერდით კაცმა ჩამიარა სტვენით. ისეთ ადგილზე მივედით, რომ ძლივს ვხედავდით, ჩვენ წინ რა ხდებოდა. მთელი ქვეყნის სინათლისგან შორს აღმოვჩნდით. თან წვიმდა და თან არა. სადღაც ციდან გზააბნეული წვეთი დამეცა ცხვირზე. ფუია აღარ ტიროდა, ხელჩაკიდებული მომყვებოდა.

დედა ძლივს მოდიოდა. თავშალი თავიდან ჩამოსცურებოდა და მისი კუთხე კბილებით ეჭირა. გავჩერდი, რომ ამომესუნთქა. ოფლი მომდიოდა და სეფეჰრის სიმძიმისგან ხელს ვეღარ ვგრძნობდი. დედა ძალიან ჩამომრჩა. მისი მსუქანი სხეული წინ ვეღარ მოინევდა მარჯვნივ და მარცხნივ ირწეოდა და

გზას ვერ აგრძელებდა. ავტობუსში ამდენ-
ხნიანმა ჯდომამ ნამდვილად უფრო აატკივა
ფეხები. შევხედე და გულში ვთქვი:

– არ ჯობდა, სახლში დარჩენილიყავი?

ვიგრძენი, რომ დედაჩემის გამო გული
დიდად არ დამწვია. მოხუცი ქალი კოჭლობით
მოდიოდა, რომ ვილაში მისულიყო, ავანზე ნა-
მონოლილიყო, ფეხები ერთმანეთზე გაესვა
და ეოცნება. ეს მაგიჟებდა. ბრმა სიბრაზე
იყო, რომელიც არ ვიცოდი, საიდან და რო-
გორ მოდიოდა. რაც უნდა ყოფილიყო, ღრუ-
ბელივით იწოვდა მთელ ჩემს გრძნობებსა და
სისხლს.

გზა გავაგრძელე და ფუიას ვუთხარი,
რომ ცოტა წინ ევლო ბატონი აბასის სხეული
სიბნელეში უჩინარდებოდა. გამხდარი და
მკვირცხლი იყო და ჩქარობდა, რომ ჩემი ძვე-
ლი ჩანთა, როგორც ძვირფასი ტვირთი, მან-
ქანამდე მიეტანა.

– ბიძიას თვალი არ მოაშორო.

უკან მივიხედე. დედა ხმამაღლა ამბობ-
და რაღაცას. ყურადღება არ მივაქციე. უნდა
გაეძლო. ფეხიც კი არ შემინელებია, რომ დამ-
წეოდა. ერთი თვალით ცხვირწინ ვიყურებო-
დი, მეორეს კი ბატონ აბასს არ ვაცილებდი.
ფუიას ეშინოდა ირგვლივ გამეფებული სიჩუ-
მისა და სიბნელის და მაგრად იყო ჩემზე მოკ-
რული. ბატონი აბასი შორიდან, ჯოჯოხეთის
მცველივით, ხელით გვანიშნებდა, იჩქარეთო.

მძიმედ ვსუნთქავდი, დაღლილი ვიყავი.
უიმედოდ გავიფიქრე, ნეტა, სად მივდივარ
ორ ბავშვთან და ერთ მოხუც ქალთან ერთად,
თან ამდენი ბარგით-მეთქი. სად და – მითრას
წყეულ ვილაში. იმ მითრასი, რომელსაც
ცხოვრებაში არასოდეს ჰქონია ჩემსავით მძი-
მე წუთები. უკვე მასზე გაბრაზებას ვინყებდი.
იგი არასდროს აგვარებდა ჩვენს პრობლე-
მებს. ახლაც კი, როცა თავისთან დაგვპატიჟა,
ამ სიკეთესაც ახლდა რაღაც შემანუხებელი
და მტანჯველი. მე – ჯანდაბას, მაგრამ ხომ
შეეძლო, დედასთვის თვითმფრინავის ბილე-

თი ეყიდა?!

გავიფიქრე, რომ მითრა ჩვენს უბრალო
საჭიროებებზე არ რეაგირებდა, მაგრამ, თუ
რამეს სთხოვდი, ეს სხვა საქმე იყო. ჩვენ კი
მისთვის არაფერი მოგვითხოვია. თუ მითრა
გაიგებდა, რომ ავად იყავი, იმ წამსვე საქმეს
შეუდგებოდა. რამდენჯერმე დაგირეკავდა,
ჯანმრთელობის შესახებ რჩევებს მოგცემდა,
ექიმთან კონსულტაციაზე ჩაგწერდა, სასწრა-
ფო დახმარების ფულს გადაიხდიდა და ასე
დაგეხმარებოდა. მაგრამ არასდროს გკითხავ-
და, რა ჯანდაბა გჭირსო, რადგან, შეიძლება,
ამ კითხვაზე დეტალურად პასუხის გაცემა
მოგენდომებინა, მითრას კი ამის თავი არ
ჰქონდა. ვგრძნობდი, თითქოს, მთელი ცხოვ-
რებისეული სევდა ბარგით ამეკიდებინა და
აქეთ-იქეთ დავატარებდი.

დედას წამოკვივლებაზე უკან შევბრუნდი.
მინაზე სახით გამხლართულიყო, თავშალი
წელთან ჩამოსცურებოდა, მისი ჩანთა კი გზის
გაყოლებაზე რკინის კონსტრუქციებზე ეგდო.
არ ვიცი, ეს სიბრაზე იყო, სისასტიკე თუ შიში,
რამაც ადგილზე მიმაღურსმა. ნაბიჯიც არ გა-
დამიდგამს. მზად ვიყავი, დედას მაგივრად
წავქცეულიყავი, ოღონდ ამ მდგომარეობაში
არ ვმდგარიყავი. რაღაც მელოებოდა, რომ
მისკენ წავსულიყავი, რაღაც, რასაც სახელი
არ ჰქონდა, მაგრამ რამაც გული დამისერა.

სახე შევაბრუნე და გზა გავაგრძელე.
ფეხებს ძლივს მივათრევდი. კისრიდან ოფლი
ტანსაცმელში ჩამივიდა. მერე ხმა გავიგონე.
უცხო და მოგუდული ხმა იყო, ხაფანგში გაბ-
მული ცხოველისას ჰგავდა. ჩემი ყელიდან
ამოდიოდა. უკან ვერ ვბრუნდებოდი. ვფიქ-
რობ, ზუსტად იმის გამო, რომ არ შემეძლო,
გულმონყალე ვყოფილიყავი. ან რაღაც ასე-
თი... სული მეხუთებოდა და ნორმალური
ადამიანივითაც კი ვერ ვტიროდი. რამდენ-
ჯერმე პირი გავაღე და ისევ დავხურე. გამ-
შრალ პირის ღრუში ჰაერის შესვლა-გამოს-
ვლა ვიგრძენი. ამის მერე ცრემლები წამომი-

ვიდა. ფუია მომეკრა.

– ახლა მგელი მოვა და შეგვეჭამს.

შემეძლო, მივბრუნებულყავი, დედას-თვის ხელი ჩამეჭიდა და ფეხზე ამეყენებინა, მაგრამ უღირსი ადამიანივით წინ წავედი. ვერაფერს ვხედავდი. ერთადერთი რამ, რისი გაკეთებაც შემეძლო, სიარული იყო. უკნიდან დედაჩემის ხმა გავიგონე.

– კაცუნას ეფსია, ასე რომ გარბის?

გვიანი იყო, ვილამდე რომ მივალნიეთ. მითრა ხმაურით შეგვეგება. აივნის კუთხიდან მატყლის საფენი მოიტანა და დედას ძირს დაუგო, ზურგსუკან კი ფუმფულა მუთაქები დაუწყო. აივანი განათებული იყო და ქრიჭინებისა და მდინარის ხმა ისმოდა. ჰაერში წვიმის სუნი ტრიალებდა. კოლოები ჭალს ირგვლივ ეხვეოდნენ.

მითრამ ბავშვები რბილ ლეიბებზე დააძინა, ჩვენ კი ჩაი და ხილით სავსე ლანგარი მოგვიტანა. ბატონი აბასი თავისი ყალიონით აქეთ-იქით დადიოდა. მითრა საჭმლის გასათბობად წავიდა. ფეხები გავშალე, თვალეები დავხუჭე და ვიგრძენი, რომ ამ სასიამოვნო ჰაერზე უკვე აღარ ვიყავი დაღლილი. ვიფიქრე, რომ ყველაფერი უკან მოვიტოვე. ჩემი გონება ყველა ფიქრისგან გათავისუფლდა.

თვალი რომ გავახილე, მაშინვე დედა დავინახე. თავისი მსუქანი სხეულით აივნის მოაჯირთან მიწოლილიყო. სახე ბალისკენ მივბრუნებინა და სიბნელეს მიშტერებოდა. მისი ჩაი უკვე გაცივებულიყო და არც იმ ხილის-

თვის დაეკარებინა ხელი, მითრამ თეფშზე რომ დაუწყო. ერთი ხელი მოაჯირისთვის შემოეხვია, მეორე კი – ის, რომელიც უფრო უგავდა მოხუცისას და ცოტათი უკანკალებდა კიდეც, კალთაში ედო.

ვითომ სამარილის აღება მინდოდა, მასთან ახლოს მივიწიე.

– ვნახავ, მუხლი როგორ გაქვს.

თითქოს რაღაც გადაყლაპაო, ისე შეუმჩნევლად აუკანკალდა ღაბაბი. ხელი ნელა მიიტანა თვალის კუთხესთან, მერე ქვემოთ. სახე ისევ სიბნელისკენ ჰქონდა მიქცეული. მინდოდა, ჩავხუტებოდი, მაგრამ ამის მაგივრად ჩანთაში მალამოს ძებნა დავიწყე. ამდენ ხარახურაში ვერ ვპოულობდი. დედას ჩუმი და ნაწყენი ხმა ჰქონდა.

– არ მინდა.

მალამო ვიპოვე, გავხსენი და თეთრი კრემი გადმოვიდა.

– ეს მალამო ფეხების ტკივილს დაგიაძმებს.

არ მომწონდა, ხმა რომ მიკანკალებდა. გავჩუმდი, მალამოიანი ხელი გავწვდინე და ასე გავჩერდი. მალამო საბაბი იყო, რომ ეპატიებინა. ეს ორივემ ვიცოდით. ფეხები ცოტათი წინ გამოსწია. სქელი წინდა ჩამოვუწიე. მუხლს ქვემოთ კანი საშინლად გადაყვლეფოდა. ჩემთვის არ შემოუხედავს.

– მიშველის, კი?

თავი მისი მუხლისკენ დავხარე.

– კი, გიშველის.

სპარსულიდან თარგმნა
ანი ლაზვიაშვილმა

პატარა და უბრალო რამეების გმირი¹

პრესაში თქვენი ბოლო ინტერვიუს შემდეგ თითქმის თერთმეტი წელი გავიდა. ვფიქრობ, მაშინ რომანი „ჩემი ჩიტი“ იყო ახალი გამოცემული. ამ წლების განმავლობაში მუდმივად მუშაობდით. ახლა მოთხრობების ოთხი კრებულისა და ექვსი რომანის ავტორი ხართ, რამდენიმე ლიტერატურული ჯილდოც მიიღეთ და თქვენი წიგნები სხვა ენებზეც თარგმნეს. ასე ცოტა ინტერვიუს რატომ თანხმდებით?

ჩემთვის ინტერვიუც წერას ჰგავს. საბოლოო შედეგი განსხვავდება იმისგან, რაც გონებაში მაქვს. თავდაპირველი აზრი წერის დროს იკვეცება და ბოლოს ის ფორმა აღარ აქვს, რაც ჩემს ფიქრებში ჰქონდა, ხადახან კი საერთოდ შეცვლილი და არასრულია. ის ფაქტი, რომ ტექსტი ამ ფორმით რჩება და ხელის შევლებს, ხელახლა გადაწერის საშუალება აღარ მაქვს, მაფორიაქებს და იმედგაცრუებულს მტოვებს. სწორედ ამის გამო ჩემს ძველ ტექსტებს იშვიათად ვკითხულობ. ინტერვიუში კი უფრო მეტად ხარ შეზღუდული. გარდა ამისა, ჩემს მოთხრობებში უკვე ყველაფერი ნათქვამი მაქვს და, თუ რამე ბუნდოვანია, ვფიქრობ, ფუჭი იქნება ისევ ამაზე საუბარი.

ცოტა გვყავს ისეთი მწერალი, მუდმივად რომ მუშაობდეს და მისი წიგნები საკმარის ყურადღებას იქცევდეს. თქვენმა მოთხრობების კრებულმა კი საკმაო ინტერესი გამოიწვია. როგორ ფიქრობთ, ამ მუდმივობამ რამდენად მოახდინა გავლენა თქვენს საქმეზე?

ვფიქრობ, რომ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რაც მწერალს განასხვავებს წერით დაინტერესებული თუ თუნდაც მწერლობის ნიჭის მქონე ადამიანებისგან, სწორედ ეს მუდმივობაა, ანუ მწერალს დრო და მუდ-

მივი, სერიოზული მუშაობა აქცევს მწერლად. მწერლობა მთელი სიცოცხლის საქმეა. ერთ წიგნს დაწერ და გგონია, რომ მწერალი გახდი. მეორე წიგნზეც იგივე განცდა გაქვს, მაგრამ მომდევნო წიგნების წერისას აცნობიერებ, რომ მწერლობა რაღაც შემთხვევა ან მოვლენა არ არის, რომ ერთბაშად მოხდეს.

სადღაც თქვით, რომ თქვენთვის მწერლობა პროფესია კი არა, სურვილი იყო, უფრო ოცნება.

ახლაც ასეა.

აისრულებთ ეს ოცნება?

არა, ისევ ოცნებაა, ჯერ ვერ ავისრულე. თუ თავიდან ჯერ კიდევ მერყეობდით, ახლა უკვე ნამდვილად იქეციით მწერლად. დღეს წერა თქვენი ცხოვრების რა ნაწილს იკავებს?

არსებითად, არაფერი შეცვლილა. წერა ყოველთვის იყო ჩემი ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი და ახლაც ასეა. მხოლოდ ცოტა თავდაჯერებულობა და გამოცდილება მომემატა. დღეს შემოქმედებითი პაუზები ძველებურად აღარ მაშინებს და არ მიჩნდება განცდა, რომ წერა აღარ შემიძლია. ცოტათი გავერკვიე, როგორია წერის, როგორც პროცესის, მოქმედების მექანიზმი.

ანუ ყოველ დილით, რომ იღვიძებთ, მაგიდას მიუჯდებით და წერთ?

რა თმა უნდა, არა. ჩემი ცხოვრების პირობებიდან გამომდინარე, ასეთი განრიგი არასოდეს მქონია და საკუთარი შინაგანი წესრიგით მუშაობა ვისწავლე. როგორც წესი, შემოვინახავ ხოლმე ძალიან ცოტა დროს წერისთვის და მერე ამ ძნელად მოსაპოვებელ შანსს თითქმის არასდროს ვუშვებ ხელიდან. ჩვენი მწერლები ბევრს არ საუბრობდნენ წერის პროცესთან დაკავშირებულ სირთულეებ-

¹ მოჟდე დაყიყის ინტერვიუ ფარიბა ვაფისთან, ჟ. „ქალები დღეს“, (2), 2014.

ზე. მწერალთათვის დასმული შეკითხვებიც, ძირითადად, მათ სამწერლო სტილსა თუ ამ გზაზე არსებულ დაბრკოლებებს, მაგალითად, ცენზურას ეხება. საბოლოო ჯამში, ვფიქრობ, რომ ზუსტად არც კი გვესმის მწერლობის არსი. თავიდან მეც ზედაპირული აღქმა მექონდა, ვერ ვაცნობიერებდი, რამდენად საჭირო იყო შემოქმედებითი აზროვნება. ვგრძნობდი, რომ აღელვებული ვიყავი, მაგრამ ამ განცდას ზუსტ განსაზღვრებას ვერ ვუძებნიდი, ვერც კი ვაცნობიერებდი, ეს რა იყო. ვერ ვხვდებოდი, ეს შინაგანი მღელვარება წერისთვის საჭირო ენერგიად როგორ მექცია და არც ის ვიცოდი, შედეგს გამოიღებდა თუ არა. თავიდან ვფიქრობდი, რომ თუ ერთი მაგიდა, კალამი და საკმარისი დრო მექნებოდა, დანარჩენი რამეები ადვილად გამოვიდოდა და დავწერდი. ამიტომ მერე, როცა ბევრი მცდელობის შემდეგ საკუთარი თავისთვის დროს გამოვათავისუფლებდი, მიკვირდა, რომ წერას ველარ ვახერხებდი. იმედგაცრუებული ვიყავი და ვფიქრობდი, შემეძლო კი, საერთოდ, წერა?! ძალიან დიდი დრო დამჭირდა იმის მისახვედრად, რომ მწერლების მიერ გავრცელებული რეკომენდაციები და ინსტრუქციები ჩემს ცხოვრებას არ მიესადაგებოდა და ჩემთვის უსარგებლო იყო. თანდათან მივხვდი, ჩემი საქმე რამდენად შეუმჩნეველ და დელიკატურ პრობლემებთანაა დაკავშირებული

თქვენ მწერალთა იმ კატეგორიას მიეკუთვნებით, რომელთაც მკითხველთა ფართო წრე ჰყავთ. თქვენს ნიგნებს რიგით მკითხველებთან ერთად ინტელექტუალებიც კითხულობენ. შეიძლება ითქვას, რომ თქვენი ტექსტები სერიოზული და მასობრივი ლიტერატურის ზღვარზეა. ამ დროის განმავლობაში მიაღწიეთ თქვენი მკითხველის მხრიდან აღიარებას? მათგან რა უკურეაქციას ხედავთ?

ჩემი ტექსტების მისამართით ყველანაირი აზრი მომისმენია, თუმცა საბოლოო დას-

კვნას ვერ გავაკეთებ. დაზუსტებით ვერ გეტყვით, ვინ არიან ჩემი მკითხველები, რადგან მე არ ვირჩევ მათ, ისინი თავად მირჩევენ. ისინი, ვისი აზრიც წამიკითხავს ან მომისმენია, ჩემი მოთხრობების ლაკონურობასა და სიღრმეს უსვამენ ხაზს და ამბობენ, რომ ტექსტების სამყაროში ჩემს თანამგზავრებად იქცნენ და ისეთი რამეები აღმოაჩინეს, რაც ხელისგულზე ედოთ და თავადაც იცოდნენ მათ შესახებ, თუმცა ახლა ჩემთან ერთად მათი ხელახლა აღმოჩენით სიამოვნება მიიღეს. ზოგიერთისთვის ჩემს ტექსტებში ახალი არაფერი ყოფილა, ზოგის აზრით, ისედაც მძიმე ცხოვრებას კიდევ უფრო დრამატულად ვუყურებ და ზოგს კი, უბრალოდ, ქალური ატმოსფერო არ მოსწონს ჩემს შემოქმედებაში.

თქვენი ტექსტებისთვის ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშანია ადამიანთა შინაგან სამყაროსა და მათ ურთიერთობებზე დაკვირვება, თავად ამბებზე კი ნაკლებად სვამთ აქცენტს. ნებისმიერ მოვლენას ადამიანებს შორის ურთიერთობების კონტექსტში ანიჭებთ მნიშვნელობას. ეს ნიშანი იკვეთება თქვენს ახალ რომანშიც „დასასრულის შემდეგ“. მკითხველი არა უშუალოდ მოვლენის, არამედ მის შემდეგ დამდგარი რეალობის მონშეა და ამ შემთხვევას გადარჩენილ ადამიანებს ხვდება. რომანის სათაურიც ამაზე ხომ არ მიაინიშნებს?

დიახ. ამ რომანში ყველა ურთიერთობა უკვე დასრულებულია, მაგრამ, ისინი, თითქოს, არსად გამქრალა და, შესაძლოა, გაგრძელებაც ჰპოვონ. დასასრული არ არსებობს. ხანდახან მოვლენის შედეგებზე საუბარი თავად ამ შემთხვევის შესახებ საუბარზე უფრო მნიშვნელოვანია. რაღაც მოხდა და მორჩა, მაგრამ რეალურად იგი მრავალწლოვან კვალს ტოვებს ადამიანის ცხოვრებასა და სულიერ მდგომარეობაზე. ხანდახან ეს თავგადასავალი ისეთი ჩახლართული ხდება, რომ გავიწყდება კიდევც, ასეთად რამ გაქცია და ახლა ასე რატომ იქცევი. რომანში „დასასრუ-

ლის შემდეგ“ ადამიანებს თავიანთი მოგონებები სჭირდებათ, რათა უკან დაბრუნდნენ, ეს სიშორე და გაუცხოება დააკომპენსირონ და საკუთარ თავს ახალი თვალთ შეხედონ.

როგორც ჩანს, ეს რომანი ამბავია ურთიერთობების გაიშვიათებისა და დასრულების შესახებ. მაგალითად, გავიხსენოთ ასადის ურთიერთობა საკუთარ ოჯახთან, ან მარიამის დამოკიდებულება ასადთან და მანზართან.

შეიძლება ითქვას, რომ „დასასრულის შემდეგ“ სწორედ ამ ურთიერთობების გაიშვიათებას ეწინააღმდეგება. ერთი შეხედვით, ურთიერთობები თითქოს დამსხვრეული და განწყვეტილია, მაგრამ სინამდვილეში არაფერი დასრულებულა. თუ მართლა ყველაფერი დამთავრდა, მაშინ ეს ადამიანები ამ ამბავს რატომ უბრუნდებიან ისევ და ისევ და რატომ აკვირდებიან კიდევ უფრო მეტი ყურადღებით?! ისინი განიხილავენ ამ სიტუაციას და გამოსავალზე ფიქრობენ, სურთ, იცოდნენ, რა დაემართათ. მათ თავიანთი ცხოვრების ხელახლა შეცნობა და გადაფასება სჭირდებათ იმისათვის, რომ ისევ შეძლონ წინ სიარული.

პერსონაჟებზე რას იტყვით, ისე გამოდის, რომ ამ რომანში ყველა ქალი მთავარი მოქმედი გმირია.

როდესაც რომანის პერსონაჟმა ქალებმა ერთმანეთთან ურთიერთობა გააბეს, ამაში ყველას თავისი წვლილი ჰქონდა. მათ სხვადასხვა რამ აწუხებთ, მაგრამ ისინი ერთმანეთის გამოცდილებას იზიარებენ, საკუთარ თავს დანარჩენების ადგილას აყენებენ მათი მდგომარეობის უკეთ გასაგებად და ხშირად ახერხებენ კიდევ სხვა ქალების განცდების სრულად გათავისებას. სწორედ ამ თანაგანცდის გამო მათ შეუძლიათ, გარკვეულ მომენტში საკუთარი თავიდან გამოვიდნენ, სხვის შინაგან სამყაროს შეუერთდნენ და ერთმანეთის წუხილი იგრძნონ.

ამ რომანის პერსონაჟი ქალები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან. მანზარი, სხვა

ქალებთან შედარებით, არასტადარტული პერსონაჟია; როიას არ სურდა ჩვეულებრივი ყოფილიყო და ცხოვრება საკუთარი სურვილისამებრ შეცვალა; ნასრინი საკუთარ ბედისწერას დამორჩილდა; ფათემე თავისი ცხოვრების მერყევი საზღვრების ერთგულია. თავად სურიც კი, რომანში ხანმოკლე პერიოდით გამოჩენის მიუხედავად, მნიშვნელოვანი პერსონაჟია, ის ქალია, რომელიც არასოდეს წყვეტს მცდელობას და სურს, ცხოვრება ისე შეცვალოს, როგორც თავად სურს. ისინი ყველანი რეალური ქალები არიან, თავიანთი სისუსტეებით და განცდილი მარცხებით, და არა გმირები. თქვენ ყოველთვის უარს ამბობთ გმირი პერსონაჟის შექმნაზე.

ჩემთვის გმირობა მნიშვნელოვანი არ არის. ვფიქრობ, უკვე წლებია, რაც ამ თემას ჩამოვშორდით. მე განსხვავებული შეხედულებები მაქვს და გმირობას პატარა და უბრალო რამეებში ვხედავ, მაგალითად, იმაში, რომ ჩემი პერსონაჟები გულწრფელები იყვნენ, თვითმყოფადობა არ დაკარგონ და სიმამაცე გამოიჩინონ. ჩემთვის ის პერსონაჟია გმირი, რომელსაც საკუთარი თავის წინაშე დადგომა არ აშინებს, ან ის, ვინც კარგად აცნობიერებს, რა შეზღუდულია და მაინც საკუთარი ძალებით ახერხებს გულში არსებული ქაოსის წესრიგად ქცევას და თანაც, ამ ყველაფერთან გამკლავება ყოველდღიურად უწევს. ადამიანმა შეიძლება ცხოვრებაში ერთხელ ან თუნდაც რამდენიმეჯერ ჩაიდინოს რამე გმირული საქციელი, მაგრამ, ჩემი აზრით, გმირს არჩევანის გაკეთება ყოველდღე და დღეში რამდენიმეჯერაც კი უწევს.

ცოტა არ იყოს, ზენოლად მეჩვენება, რომ მწერალს ტექსტში მომხდარი ყველა ქმედების მიზეზს ვეკითხებით. იქნებ, ბევრი ჩვენგანის მსგავსად, არც მას არ აქვს მზა პასუხები.

ჩემთვის ეს ყოველთვის რთული იყო, რადგან, როდესაც წერის შესახებ ვსაუბრობ,

ლოგიკას უნდა ვეყრდნობდე, მე კი ამას წერის პროცესში სულ გავურბივარ ხოლმე. წერისას თავისუფალი ვარ, ეს თავისუფლება გარეთ არ არის. საკუთარ ნაჭუჭში ვარ შეკეტილი იმისათვის, რომ ყველაფერს, რაც მჭირდება, ახალი თვალთ შევხედო, ისე დავაკვირდე, თითქოს პირველად ვხედავ და შემდეგ კი სასურველი ფორმა მივცე. თუ რამე მანუხებს, თავიდან ვიშორებ, რათა სრული კონცენტრაცია წერის პროცესზე მოვახდინო. როგორ შეიძლება ამ ყველაფრის გადმოცემა?

შესაძლოა, ამდენი ჩაძიება არც იყოს სწორი და მოთხრობა თუ რომანი ისე უფრო ბუნებრივი გამოვიდეს.

იდეებს, წესებს, კანონებსა და ფორმულებს წერის პროცესში მხოლოდ რაღაც ეტაპამდე მივყვები, მერე კი მათ არსებობას ველარ ვგრძნობ, თითქოს, არც კი ყოფილან. ისინი არ მკარნახობენ, რა გავაკეთო, ან პირიქით – რა არ გავაკეთო, ან რა გზა აირჩიოს რომელიმე პერსონაჟმა. ხანდახან, როდესაც მოქმედი გმირი ისეთ რამეს აკეთებს, რაც მის საქციელს არ ჰგავს, სხვა გზა არაა, უკან უნდა დაბრუნდეს და ისე მოიქცეს, როგორც მას შეეფერება. ხანდახან ეს ძალიან ხანგრძლივი პროცესია. ზოგჯერ ვხვდები, რომ თუ მინდა, რომანში რაღაც ახალი მოხდეს, მაშინ ახალი პერსონაჟი უნდა ვეძებო და იმას არ მივმართო, ვინც უკვე არის რომანში და მოქმედების საკუთარი ბუნებრივი ხაზი აქვს. ხანდახან ისეც ხდება, რომ ჩემს რომანში არ არის ისეთი პერსონაჟი, რომელიც ისე მოიქცევა, როგორც მე მინდა. მეტიც, ასეთს ცხოვრების გზაზეც კი არ შევხვედრივარ. შესაბამისად, ის საინტერესო მოქმედება, რომელიც მინდოდა, რომ შემდგარიყო, ჩემი ტექსტების სამყაროს მიღმა რჩება.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომლის შესახებაც ხშირად წერთ და ეს, თითქოს, ერთგვარ ღირებულებასაც კი წარმოადგენს თქვენს რომანებსა და მოთხრო-

ბებში, არის ყოველდღიური რუტინისგან გაქცევის მცდელობა. პერსონაჟები, განსაკუთრებით კი ქალები, ცდილობენ, თუნდაც სულ პატარა და უმნიშვნელო ცვლილების საშუალებით გაექცნენ თავიანთი ცხოვრების ერთფეროვნებას. ამ რომანის ნარატორიც ასეა.

ძირითადად, ადამიანები რალაცნაირად ჩაძირულები არიან ამ ყოველდღიურ ერთფეროვნებაში. ისინი ან ეგუებიან ამას, ან გაქცევას ცდილობენ. ხანდახან ისე ხდება, რომ ყველაფერს ვერ უმკლავდები და ამ რუტინას თავი უნდა დააღწიო. მაგალითად, მანზარი რომანში მუდმივად ცვლის სიტუაციას, მთხრობელი კი იუმორის საშუალებით ცდილობს რუტინისა და მისგან გამოწვეული სიცარიელისგან თავის დაღწევას.

თუ ახლოდან დავაკვირდებით საკუთარი ყოველდღიურობით ისეთ კმაყოფილ პერსონაჟსაც კი, როგორც როიას დაა, დავინახავთ, რომ სინამდვილეში ეს ასე სულაც არ არის.

ფათემე ნილბის უკან იმალება და მას კარგად საკუთარი დაც კი არ იცნობს. მთხრობელი თანდათანობით უკეთ ეცნობა დას და ხვდება, რომ ადამიანები მხოლოდ გარეგნულად ჰგვანან ერთმანეთს და ჩვეულებრივებიც მხოლოდ ერთი შეხედვით ჩანან. სინამდვილეში არავინაა მარტივი და ყველას თავისი პრობლემები აქვს.

უმეტესად პერსონაჟებს საშუალო კლასის სხვადასხვა ფენიდან ირჩევთ. ამ კატეგორიას უკეთ იცნობთ?

მე იმ ადამიანებზე ვწერ, ვისაც ვიცნობ და ვისი სადარდებელიც ვიცი და. ნეტავ, შემეძლოს ამ თემებზე უკეთ ვწერო. იმათზე ვერ დავწერ, ვის მიმართ იქნებ ინტერესიც მაქვს, მაგრამ კარგად არ ვიცნობ. ზედაპირული ცოდნა რაში გამოდგება?

როგორ ფიქრობთ, საერთოდ, მწერალს შეუძლია ისეთი პერსონაჟი შემოიყვანოს ტექსტში, რომელსაც ბოლომდე არ იც-

ნობს?

როგორც წესი, ეს ტექსტში იგრძნობა ხოლმე. მკითხველი მალევე ხვდება, მწერალი პერსონაჟს იცნობს თუ საკუთარი წარმოსახვით წერს მის შესახებ, ნაკითხულ ინფორმაციას იყენებს მის შესაქმენლად თუ პირად ცხოვრებისეულ გამოცდილებას ეყრდნობა.

წერისას ხშირად მიანიშნებთ სხვადასხვა მოვლენასა თუ გარემოებაზე, რომლებმაც უდავოდ დიდი ზეგავლენა მოახდინეს პერსონაჟებზე. თუმცა ხანდახან ეს მინიშნებები ყველასთვის გასაგები არ არის და მხოლოდ იმ თაობას ესმის, რომელსაც რაღაც კონკრეტული მოვლენები ჯერ კიდევ ახსოვს. ზოგჯერ ეს იმ ადამიანებისთვისაც გაუგებარია, რომლებიც ამ გეოგრაფიულ არეალში არ ცხოვრობენ. არ გიფიქრიათ, რომ გარკვეული დროის შემდეგ ეს ნიუანსი, შესაძლოა, თქვენი რომანის ნაკლად იქცეს?

გააჩნია, ეს გარემოება რამდენად მნიშვნელოვანია ნაწარმოებში. მაგალითად, ამ რომანში მოქმედება ომის პერიოდში ხდება, მაგრამ ეს რომანი ომზე არ არის. აქედან გამომდინარე, ეს მინიშნებები ბევრი არ არის და, თუ გარკვეული დროის შემდეგ ამ რომანს აღარ წაიკითხავენ, ეს ამ ნიუანსების ბრალი ნამდვილად არ იქნება. მეტის გაკეთების შესაძლებლობა რომ მქონოდა, თქვენ მიერ დასახელებული პრობლემა ნამდვილად აღარ წარმოიქმნებოდა.

თქვენ არ ითვლებით იმ მწერალთა კატეგორიაში, რომლებიც სოციალურ საკითხებზე წერენ. უმეტესად თქვენი ყურადღების ცენტრში პერსონაჟის შინაგანი სამყარო ექცევა. თუმცა თქვენს ტექსტებში ჩანს სოციალური თემატიკაც და თქვენი მოთხრობები მხოლოდ ინდივიდის კვლევის პროცესზე არ არის აგებული. ინდივიდსა და საზოგადოებას რა წილი აქვთ თქვენს მოქმედებაში? სოციალური პირობების ასახვა თქვენს მოვალეობად მიგაჩნიათ?

ჩემს რომანში არცერთი მოვლენა, მხო-

ლოდ გონებაში მომხდარიც კი, ერთგვარ ვაკუმში არ ხდება და სოციალურ თუ სხვა ტიპის მდგომარეობასთანაა დაკავშირებული. მნიშვნელოვანია, რომ პერსონაჟის შესახებ თხრობისას, მისი ცხოვრების კულისებსა და განვლილ გზაზეც ისაუბრო. ჩვენ ირგვლივ არსებული სიტუაციიდან განყენებულად ცხოვრება არ შეგვიძლია. განყენებულად მხოლოდ პერსონაჟის სულიერ მხარესა და ფსიქოლოგიაზე ვერ დავწერ, თუ იმ გარემოზეც არ ვისაუბრებ, რომელშიც ის ცხოვრობს. ავსტრალიელი ქალი განსხვავდება ისპაჰანელი ქალისგან. არც მათი სოციალური მდგომარეობა ჰგავს ერთმანეთს და არც ცხოვრებისა და აზროვნების წესი. მათი ცხოვრებისეული ხედვაც, რა თქმა უნდა, ერთმანეთისგან განსხვავებულია.

ამ რომანში ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემაა ნამოჭრილი, რომელსაც თქვენს სხვა ტექსტებშიც ვხვდებით, ვგულისხმობ კრიზისს თანამედროვე ოჯახში. რა არის თქვენი მიზანი, გინდათ აჩვენოთ, რა პრობლემები ექმნება ინდივიდს ოჯახის გარემოცვაში თუ, უბრალოდ, გსურთ, რომ ეს კრიზისი, როგორც ერთი გარემოება, ისე ასახოთ?

კონკრეტული მიზანი არ მაქვს. თქვენ უნდა გააკეთოთ ეს დასკვნა. მე ვწერ დაუცველობის განცდაზე, რაც ოჯახების უმეტესობაში სუფევს. ვსაუბრობ დაბრკოლებებზე, რომლებსაც ადამიანები ამ ოჯახური კავშირების დამყარებისას აწყდებიან, ვყვები იმ გაუგებრობებსა და მარტოობის განცდაზე, რაც ამ ურთიერთობებს ახლავს თან. ამ კერაში, რომელიც ხშირად თბილიც არ არის, ადამიანები ერთმანეთს ტკივილს აყენებენ. მათი სურვილები ერთმანეთთან შესაბამისობაში არ მოდის, მაგრამ, არსებული წესების გამო, იძულებულები არიან, ერთმანეთი აიტანონ. როდესაც ეს წინააღმდეგობები და არეულობა დღის სინათლეზე გამოდის და თქვენ ამას კითხულობთ, ამ ყველაფერს უკვე კრიზისად

ალიქვამთ და, შეიძლება, ასეც არის.

ამ რომანის პერსონაჟ მამაკაცებს, თავად ინტელექტუალ გმირსაც კი, მეტნაკლებად პატრიარქალური შეხედულებები აქვთ. მიუხედავად ამისა, მკითხველი მათ, როგორც საყრდენს, ისე არ ალიქვამს. საბოლოო ჯამში კი პერსონაჟი კაცები ქალებზე ძლიერები არ ჩანან, მათ შორის, არც მამის, არც შორეული ნათესავის და არც ასადის. ისინი უფრო მეორეხარისხოვან როლში არიან.

ვფიქრობ, უკვე დიდი ხანია, მამაკაცებს დასაყრდენად აღარ მივიჩნევთ. როგორც სხვა ბევრი რამე ამ საზოგადოებაში, ესეც ერთ-ერთი მითია, რომლის დაჯერებაც სურთ ადამიანებს, მაგრამ ცხოვრების მძიმე პირობები მათ სწრაფად აქრობს. ქალებმა თანდათანობით ისწავლეს, რომ საკუთარ თავს უნდა დაეყრდნონ და გრძელვადიან პერსპექტივაში ეს სულაც არ დააზარალებს კაცებს. რაც შეეხება მამაკაც პერსონაჟებს, მათ სიძლიერესა თუ სისუსტეს არა მათი სქესი, არამედ ზოგადად ადამიანთა ერთმანეთისგან განსხვავებულობა განაპირობებს. თუმცა ის, რომ რომანში მამაკაცები მეორეხარისხოვან როლში არიან, ბუნებრივია, რადგან ეს რომანი ქალების ცხოვრების ამბებს ყვება და ზუსტად ამიტომ მასში ქალების ხმა უფრო ხმაელა ისმის.

არასოდეს გაგჩენიათ სურვილი, რომ მამაკაცის პერსპექტივიდან დაგენერათ?

მაქვს რამდენიმე ასეთი ნოველა, თუმცა აქამდე ამის აუცილებლობა არ მიგრძნია. აი, ქალების სამყაროს შესახებ წერა კი, პირიქით, ყოველთვის მინდოდა. ვის შეუძლია ქალზე უკეთ დაწეროს საკუთარ თავზე?! ჩემი აზრით, ჩვენს ლიტერატურაში ჯერ კიდევ უამრავი რამ არის ამ საკითხის შესახებ დასაწერი. ამდენი ქალის მიჩქმალული განცდები და დადუმებული ხმები და მათ შესახებ ჯერაც არ დაწერილა.

ამ რომანში ურთიერთობები, თითქოს, სრულად მორღვეულია. ამის მიზეზი ცხოვრების პირობებია?

თქვენ როგორ ფიქრობთ? წესით, ამ კითხვაზე პასუხი ჩემს რომანში უნდა იყოს. იქნებ თავად მწერალი ხედავს ასე სამყაროს და შემდეგ რომანში თავის პესიმისტურ შეხედულებებს გვახვევს თავს? ან იქნებ ამ რომანს შეუძლია დაგვანახოს, რომ ეს ადამიანები სხვა სიტუაციაში რომ ყოფილიყვნენ და ამდენი ტრავმა არ მიეღოთ, შესაძლოა, სხვანაირ ადამიანებად ქცეულიყვნენ? ანუ თავს გადახდენილმა ამბებმა აქციეს ასეთ ადამიანებად? ნაკლებად სტრესული და დაძაბული ცხოვრება რომ ჰქონოდათ, მაინც ასეთი მორღვეული იქნებოდა მათი ურთიერთობები? ისინი ხომ თავიდანვე ასეთები არ იყვნენ, იმედია ადამიანები ეთქმოდათ, თავიანთი მიზნები ჰქონდათ და სხვებთან ადამიანურ ურთიერთობებსაც ესწრაფვოდნენ. მაგრამ შეიცვალნენ და ეს ერთბაშად არ მომხდარა. დღითიდღე, წვეთ-წვეთად იქცნენ იმ ადამიანებად, ვინც ახლა არიან. მათ აღარც ცოცხალი, ნამდვილი ურთიერთობები აქვთ და აღარც კავშირი გარემოსთან და გარშემოყოფებთან.

ზოგიერთს მიაჩნია, რომ გარკვეულ პერიოდში ცხოვრების პირობების ზენოლა ლიტერატურაზე იმდენად ძლიერი იყო, რომ ეს ადამიანზე, ინდივიდზე ორიენტირებული ლიტერატურა გარკვეულწილად ამ ზენოლის გამოძახილია.

ზენოლა ყოველთვის მძიმე გავლენას ახდენს ლიტერატურაზე. მათგან განსხვავებით, ვინც მიიჩნევს, რომ ეს წნეხი ფანტაზიას ფრთებს ასხამს, მე პირიქით ვფიქრობ, რომ იგი ლიტერატურას თავისი ძირითადი გზიდან გადახრას აიძულებს. თუმცა, ჩემი აზრით, ნამდვილი ლიტერატურა მოგვიანებით მაინც უბრუნდება იმ რალაციის ძიებას, რისი მოყოლაც ჯერ კიდევ საჭიროა. შეიძლება ისე მოხდეს, რომ გვერდი აუარო დაბრკოლებებს და შემდეგ ისევ უკან დაბრუნდეს იმ გარემოებაში გასარკვევად, რაც აშენებს ან ანგრევს ჩვენს ცხოვრებას. ვფიქრობ, კიდევ ერთხელ უნდა

დავუბრუნდეთ იმას, რაც გვანუხებს, ჩავუღრმავდეთ ამ ყველაფერს და მერე, იქნებ, ამაზე დავწეროთ კიდევ. შესაძლოა, ჩვენი წერის სტილი ერთმანეთისგან განსხვავდებოდეს.

თქვენი შემოქმედებისთვის ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშან-თვისება ლაკონურობაა. წერის პროცესში თავიდანვე მიჰყვებით ამ ლაკონურობის ხაზს თუ შემდეგ ამოკლებთ?

თუნდაც დასაწყისიდანვე მოკლედ ვწერდე, შემდეგ მაინც ბევრ რამეს ვიღებ ტექსტიდან. სინამდვილეში, ერთ-ერთი სიამოვნება, რასაც ჩემი საქმე მანიჭებს, არის ერთგვერდიანი ტექსტის ერთ აბზაცამდე ისე შეკვეცა, რომ არც მნიშვნელობა დაიკარგოს და არც ეფექტი.

უხვსიტყვიანობას გაურბიხართ?

ძალიან.

დროთა განმავლობაში ეს თვისება თანდათან უფრო შესამჩნევი ხდება თქვენს ტექსტებში. ვფიქრობ, თქვენი ეს ლაკონური სტილი დღეს უკვე იუმორთან არის შერეული. ოდესმე შეგინიშნავთ, რა რეაქცია აქვთ თქვენს მკითხველებს ამ ხუმრობანარევე სტილზე? გაგება ხომ არ უჭირთ?

როგორც წესი, მკითხველებს მოსწონთ იუმორი, ამის გარეშე ტექსტის სიმწარე და სიცივე მკითხველს ამძიმებს. საერთოდაც, იუმორის გარეშე ცხოვრების ატანაც რთულია. იუმორი ადამიანის გონებას უმახვილებს და შემდეგ უკვე შეუძლებელია პასიურ პოზიციაში დარჩენა.

თქვენ წერა მოკლე მოთხრობების შექმნით დაიწყეთ. „ჩემი ჩიტის“¹ შემდეგ კი თანდათან ვრცელი მოთხრობებისა და რომანებისკენ გადაიხარეთ. ვფიქრობ, თქვენს შემოქმედებაში დღესდღეობით რომანებზე უფრო დიდი წილი მოდის. თხრობის ამ ორ

სტილს ერთმანეთისგან რა განასხვავებს?

ჩემთვის მათ შორის ის განსხვავებაა, რომ რომანის დაწერა ყოველთვის უფრო რთული მეჩვენება. ყურადღების სრული კონცენტრაცია და მეტი თავისუფალი დრო სჭირდება. არ გამოდის, რომ პირველი და მეორე ნაწილი დაწერო და დანარჩენი, მოუცლელობის გამო, მაგალითად, ორი თვით გადადო. შეიძლება, გონება ისე გქონდეს ყოველდღიური ცხოვრებით გადატვირთული, რომ საერთოდ დაკარგო რომანის წერისთვის საჭირო შეგრძნებები. ეს განსხვავდება რომანის საკუთარი ნებით გვერდზე გადადებისგან, სანამ ხელახლა დაუბრუნდები. მე იმ პაუზებს ვგულისხმობ, რომლებიც აზიანებს რომანის წერის პროცესს. გარდა ამისა, რომანის დაწერას უფრო დიდი და მრავალფეროვანი გამოცდილება სჭირდება, როგორც ფიზიკური, ისე ემოციური თვალსაზრისით. თავდაპირველად რომანის დაწერაზე ერთი მწერლის ნათქვამმა დამაფიქრა. მან მითხრა, რომ მხოლოდ რომანით შეგიძლია აჩვენო, სინამდვილეში რა შეგიძლია, რადგან მწერლისთვის ნამდვილი გამოცდა სწორედ რომანის დაწერაა. შემომთავაზა, სცადეო და თითქოს გადატრიალება მოახდინა ჩემს გონებაში, რომ ამჯერად დავფიქრებულისყავი მაინც. ნოველების წერა სხვა პრობლემებთანაა დაკავშირებული. ისე ჩანს, რომ მათი დაწერა ადვილია. მე კი, მაგალითად, ექვს თვეში ან თუნდაც ერთ წელიწადში ერთ კარგ მოთხრობას თუ დავწერ ხოლმე, ვფიქრობ, რომ ძალიან მნიშვნელოვანი საქმე გავაკეთე.

დღეს ირანელი მწერალი ქალების რიცხვი ცოტა აღარ არის. ამ ავტორებმა თავიანთი ადგილი დაიმკვიდრეს და მათ შემოქმედებას საერთაშორისო დონეზეც კი განიხილავენ. ყოველთვის საუბრობდნენ ირანელი მწერალი ქალების წინაშე არსებულ დაბრკოლებებზე, რომლებიც ზოგადად მათ საქმიანობას და, ასევე, ლიტერატურის სამყაროში თავის წარდგენას შეეხებოდა. როგორ ფიქრობთ, ჩვენი მწერალი ქა-

¹ ფარბა ვაფის რომანი, გამოცემა 2002 წელს თეირანში.

ლები დღესაც იმავე სირთულეების წინაშე დგანან?

შეიძლება, სადმე თანაბარი შესაძლებლობები მიეცათ, ან მათი ტექსტები უფრო მეტად მოექცა ყურადღების ცენტრში, მაგრამ ეს არ გვაძლევს იმის თქმის საფუძველს, რომ მათ წინაშე არსებული დაბრკოლებები შემცირდა. ჩვენს მწერალ ქალებს წერის გარდა სხვა პასუხისმგებლობები და მოვალეობებიც აქვთ. ამ საზოგადოებაში მწერლობა ისევ არ დგას შესაბამის სიმაღლეზე და, როგორც წესი, ადამიანებს არ აქვთ ზუსტი წარმოდგენა ამ მეტად სერიოზულ საქმეზე. თავი დავანებოთ იმას, რომ ჯერ კიდევ ბევრი ტაბუ არსებობს. ამას გარდა, ვფიქრობ, დღესაც ისევ სიმაძაძე და გამბედაობა სჭირდება საკუთარ რეალურ გრძნობებზე წერას და მწერალს ამისთვის საფასურის გადახდა უნევს. ჩემი აზრით, ქალებისთვის უფრო რთულია როგორც ზოგადად წერა, ისე მათთვის სასურველი თემატიკის შერჩევა.

ფიზიკური თუ მენტალური თვალსაზრისით?

ვგულისხმობ როგორც ფიზიკური, ისე მენტალური თვალსაზრისით არსებულ სირთულეებს.

ასეთი რა პროფესიული საჭიროებებია, რაც ჩვენს მწერალ ქალებს არ აქვთ?

უკვე ბევრი რამ ითქვა პროფესიონალიზმზე, ეს უკვე გარკვეულია. გარდა ამისა, უნდა შეგეძლოს წერის საშუალებით ცხოვრება; შესაფერისი სივრცე უნდა გქონდეს სამუშაოდ; არ განუხებდეს ფინანსური და ჯანმრთელობის პრობლემები; თავისუფლებისა და უსაფრთხოების განცდა უნდა გქონდეს და ნუხილი და შფოთვა ხელს არ უშლიდეს შენს საქმეს; საჭიროა, გარშემომყოფები შენს საქმეს სერიოზულად აღიქვამდნენ.

მე ვფიქრობ, რომ სიჯიუტე და შეუპოვრობა არის საჭირო. შეიძლება, ბევრმა ჩვენმა ქალმა მწერალმა სწორედ ამიტომ მიატოვა თავისი საქმე.

წერა სერიოზული და სასიამოვნო საქმეა, მაგრამ, თუ მასთან დაკავშირებული სირთულეები ძალიან მომრავლდება, მწერალს აუცილებლად გაუცრუვდება იმედი და თავისი საქმის გაგრძელებას ვეღარ შეძლებს. ასეთ ატმოსფეროში სრულიად არ არის ადვილი შემოქმედებითი თვალსაზრისით ზრდა. მუშაობის მოტივაცია იკლებს, საქმეს თავი რომც არ დაანებონ, მაინც ცოტას წერენ. ყოველთვის ისე არ ხდება, რომ მწერალმა თავის წარმოდგენებზე დაყრდნობით წეროს.

ამ საქმის კიდევ ერთი ასპექტი ეკონომიკური ფაქტორია. დღეს თქვენ წარმატებულ მწერლად ითვლებით. ფინანსური თვალსაზრისით. თქვენმა საქმემ მოგცათ იმის შესაძლებლობა, რომ მხოლოდ პროფესიონალი მწერალი იყოთ?

არა, რა თქმა უნდა. ჩემი წიგნების სხვადასხვა ტირაჟით გამოცემამ და აქედან მიღებული შემოსავალმა შესაძლებლობა მომცა, თავი დამენებებინა იმ საქმეებისთვის, რომელთაც მხოლოდ ფინანსური საჭიროებისთვის ვაკეთებდი, მაგრამ ეს თანხა იმდენი არ იყო, რომ ფინანსური დამოუკიდებლობის შესაძლებლობა მოეცა.

თქვენი რამდენიმე წიგნი სხვა ენებზეც არის ნათარგმნი. არ ფიქრობთ, რომ, თავად ამ რომანის თუ მოთხრობების ლიტერატურული ღირებულების გარდა, ირანელი ქალებისადმი ინტერესიც განაპირობებს ამ თარგმანებისადმი უცხოელი მკითხველების ინტერესს?

რამდენადაც ვიცი, ორივე მიზეზია. ანუ მთარგმნელი ან უცხოური გამომცემლობა ისეთი ტექსტებით არ ინტერესდება, რომლებიც მხოლოდ ირანის მდგომარეობის, განსაკუთრებით კი ქალების ყოფის შესახებ ყვება. ამასთანავე, საჭიროა, რომ ეს ნაწარმოებები სერიოზულ ლიტერატურად ითვლებოდეს, ქვეყნის შიგნით ყურადღების ცენტრში იყოს და მკითხველები და კრიტიკოსები ჰყავდეს. მეორე მხრივ, არ ვიცი, მათთვის რამდენად საინტერესოა ისეთი ტექსტები, რომელთა შესრულების ტექნიკა და ფორმა კარგია, მაგ-

რამ სოციალურ თემატიკას არ ასახავენ.

უკვე ოცდაათ წელზე მეტია, წერთ. შეგიძლიათ მითხრათ, რას გრძნობთ ახლა, როცა განვლილ გზას იხსენებთ?

დღეს, როცა უკან ვიხედები, წერის გარეშე საკუთარი ცხოვრების წარმოდგენა არ შემიძლია. ჩემთვის მწერლობა პატარა მშვიდი თავშესაფარია, სადაც ვემალეები სამყაროს ხმაურს, შფოთვასა და სტრესს და მერე იქიდან უფრო მეტი ენერჯით აღვსილი გამოვდივარ გარეთ. ჩემთვის მწერლობა მხოლოდ ერთგვარი ნამალი არ ყოფილა, რომლითაც სულიერ ტკივილებს დავიამებდი, მას ჩემთვის გაცილებით დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა. მან მომცა შესაძლებლობა, სამყარო სხვა თვალთ დამენახა და, მინდა გითხრათ, რომ ამის გამო ყოველთვის მაღლიერი ვიყავი. თუმცა, მეორე მხრივ, ეს მარტივი არ ყოფილა, თავდაპირველად მას ისე აღვიქვამდი, როგორც ბავშვს, რომელიც, მართალია, მიყვარდა, მაგრამ არ შემეძლო მასზე ზრუნვა და მისი დაცვა კი. ის იყო ბავშვი, რომლის ყოლა ხანდახან მტანჯავდა კიდევ და მას ვმალავდი. არც პირადობის მოწმობა ჰქონდა,

არც არაფრად ითვლებოდა. ზოგჯერ მზად ვიყავი, მიმეტოვებინა. ეჭვი, რომ საერთოდ ველარ შევძლებდი გაგრძელებას და, ასევე, ცხოვრების სხვა სირთულეები წერისთვის თავის დანებებისკენ მიბიძგებდა, მაგრამ არ გამოვიდა. ჩემი დღეები და ღამეები სიბნელემ მოიცვა. ისევ მივუბრუნდი მას და მეც მასთან ერთად გავიზარდე. სინამდვილეში, ჩვენ ერთმანეთისგან მივიღეთ საჭირო ძალა და გავაგრძელეთ.

ახლა წერასთან დაკავშირებული თავდაპირველი პრობლემები უკვე აღარ მაქვს. მხოლოდ თავად წერის პროცესზე ვღელავ და კიდევ იმ რალაცებზე, რაზეც ვწერ. წერაში გატარებული მრავალი წელი დამეხმარა, რომ ეს თავდაპირველი დაბრკოლებები გადამელახა და ჩემთვის სხვა საზღვრებს უკვე აღარ აქვს მნიშვნელობა. შევძლებ, რომ, რაც მინდა, ის დავწერო? ხანდახან მგონია, რომ ყველაფერი, რაც დავწერე, ზედაპირული იყო და მინდა, ჩემმა კალამმა ისეთი ძალა შეიძინოს, რომ ცხოვრების სიღრმეში ჩავყვინთო, მისი ხვეულები გამოვიკვლიო და ამაზე დავწერო.

სპარსულიდან თარგმნა
ანი ლაზვიაშვილმა

სარჩევი

არაბული ლიტერატურა

მურიდ ალ-ბარლუთი , ლექსები. თარგმანი ნინო დოლიძისა	7
ჰუდა ბარაქათი , ნაწყვეტები რომანიდან „ლამეული ფოსტა“.	
თარგმანი დარეჯან გარდავაძისა	12

თურქული ლიტერატურა

იუნუს ემრე , ჩემი გესმათ... თარგმანი მაყვალა ხარეზავასი	
და ია სულაბერიძისა	27
მემდუჰ შევქეთ ესენდალი , ორი ნოველა, თარგმანი	
ასმათ ჯაფარიძისა	28
გიულთენ აკინი , ლექსი დამსხვრეულ ქალებს. თარგმანი	
მაყვალა ხარეზავასი და ეთერ სადალაშვილისა	33
ჰალიდე ნესრეთ ზორლუთუნა , წადი, გამეცალე, გაზაფხულო.	
თარგმანი მაყვალა ხარეზავასი და ეთერ სადალაშვილისა	34
აზიზ ნესინი , ეროვნული სტუმართმოყვარეობა. თარგმანი	
მერი წიკლაურისა	35
თურქი პოეტები (სენურ სეზერი, ათაოლ ბეჰრამოღლუ,	
მურათჰან მუნგანი) . თარგმანი მაყვალა ხარეზავასი	
და ია სულაბერიძისა	39

სომხური ლიტერატურა

გურგენ ხანჯიანი , ვირთხა. თარგმანი ასია დარბინიანისა	45
---	----

სპარსული ლიტერატურა

სადეყ ჰედაიათი , სამი წვეთი სისხლი. თარგმანი მარიკა ბახტაძისა	55
ჰუმანგ მორადი-ქერმანი , ჩექმა. თარგმანი თინათინ წიკლაურისა	62

აბას საფარი , ბეჰეშთე ზაჰრაზე დაკრძალვის გზამკვლევი. ბუდა არ ვიყავი. თარგმანი თეა შურლაიასი.....	69
კალიბრამეზი . თარგმანი თეა შურლაიასი.....	72
ფარიბა ვაფი , ვილის გზაზე. თარგმანი ანი ლაზვიაშვილისა.....	76
მოჟდე დაყიყი , ინტერვიუ ფარიბა ვაფისთან. თარგმანი ანი ლაზვიაშვილისა	83

ყდაზე

ტირაჟი

რედაქტორი

593464565; E-mail: mzivditi@yahoo.com

სწავლული მდივანი

599160619; E-mail: nanio02@yahoo.com

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. კოლიტაძის ქ. №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30

E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com